

Täysistunto

Torstai 5.10.2017 klo 16.00—22.01

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 22.01.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (16.00—17.01), ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (17.01—18.59) ja toinen varapuhemies Arto Satonen (18.59—22.01).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Samalla pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen jollekin paikalla olevista ministereistä, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

2.1. Suullinen kysymys lomarahojen leikkaamisesta (Maarit Feldt-Ranta sd)

Suullinen kysymys SKT 130/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Ensimmäinen kysymys, edustaja Feldt-Ranta.

Keskustelu

16.01 **Maarit Feldt-Ranta sd:** Arvoisa puhemies! Suomen talous kasvaa ja yhä useampi suomalainen kysyy nyt, kuuluuko tämä kasvu kaikille. Tätä kysyvät lapsiperheet, työttömät ja eläkeläiset. [Oikealta: Kyllä kuuluu!] Mutta tätä kysyvät myös ne puoli miljoonaa ahkeraa valtion ja kuntien työntekijää, valtaosa naisia, jotka ovat lomarahaleikkausten muodossa joutuneet luopumaan enemmästä kuin kaikki muut. Julkisen sektorin työntekijöiden lomarahosta leikattiin tänä vuonna kolmannes. Tämä on esimerkiksi sosiaalityöntekijän kohdalla jopa 700 euron leikkaus. Tällä viikolla tv-haastattelussa kaksi kättilöä ihmetteli, miksi lomarahaleikkaukset kaatuvat kokonaan heidän niskaansa. "Tuli vähän semmoinen olo, että onko meitä nyt vedetty nenästä, vähän käytetty hyväksi", toinen kättilöistä sanoi. Ministeri Orpo, mitä te vastaatte näille naisille, vedettiinkö kättilöitä nenästä? Onko teistä oikein, että talous kasvaa ja lomarahoja leikataan silti [Puhemies koputtaa] myös ensi vuonna?

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

Puhemies Maria Lohela: Ministeri... Orpo. [Eero Heinäluoma: On vaikea löytää vastajaa!]

16.02 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oli suorastaan halu molemmilla vastata tähän kysymykseen. — Kun kilpailukyky-sopimus tehtiin, sen prosessin pisti liikkeelle hallitus, koska tavoittelimme suomalaiselle elinkeinoelämälle parempaa kilpailukykyä, jotta me saamme meidän viennin vetämään, joka oli seitsemän vuotta laahannut ja ollut erittäin vaisua. Siksi meille oli tullut korkea työttömyys Suomeen ja suuria taloudellisia vaikeuksia ja myöskin inhimillistä hätää paljon. Tämä annettiin työmarkkinajärjestöjen tehtäväksi ja ne tarttuivat tähän. Työmarkkinajärjestöt muovasivat sen sisällön. Kun sopimus syntyi, tämä kilpailukyky-sopimus, johon lomarahaleikkauskin sisältyy, sitä tuettiin laajasti yhteiskunnassa, suomalaisessa sopimusyhteiskunnassa. Sosiaalidemokraattinen puolue tuki kilpailukyky-sopimusta. [Eero Heinäluoman välihuuto] — Te tuitte kilpailukyky-sopimusta. — Viimeksi viime viikolla SAK:n puheenjohtaja lausui, että se on kokonaisuus [Puhemies koputtaa] ja siitä siksi pitää pitää kiinni. Mutta tulokset ovat hyviä ja kilpailukyky paranee ja työllisyys paranee.

Puhemies Maria Lohela: Aika on täynnä, ministeri Orpo. — Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

16.03 Maarit Feldt-Ranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen aina tukenut sopimista, mutta en ikinä voi tukea sitä, että hallitus on painostanut [Pia Viitanen: Painostanut! — Oikealta: Voi hyvä tavaton!] yksipuoliseen lomarahojen leikkaamiseen.

Ministeri Orpo, te olette väittänyt ja taas väititte, ettei hallituksella ole ollut mitään roolia lomarahojen leikkaamisessa. Jo aikaisemmin työntekijäpuoli on vahvistanut hallituksen painostamisen. Nyt olemme saaneet aivan uutta tietoa. Maanantaina 2.10. Yleisradio uutisoi, että Elinkeinoelämän keskusliiton toimitusjohtaja, pitkäaikainen kansanedustaja, kokoomuksen sisäpiiriläinen Jyri Häkämies on kertonut, että nämä lomarahaleikkaukset kohdistettiin julkisen sektorin työntekijöihin hallituksen toiveesta. [Vasemmalta: Näin on! — Oho!] Siis juuri hallituksen toiveesta, ministeri Orpo. Nyt siis sekä työntekijät että työnantajat ovat vahvistaneet, että juuri hallitus ajoi tätä lomarahojen leikkausta. Arvoisa ministeri Orpo, mitä mieltä olette EK:n Häkämiehen lausunnosta?

16.04 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus lähti hakemaan kilpailukyky-sopimuksella ensisijaisesti kilpailukykyyn parantamista, ja se, mitä me ehdotimme pohjalle ja haimme, oli työajan pidentäminen. Sitten erilaisten vaiheiden jälkeen työmarkkinajärjestöt, palkansaajien edustajat ja työnantajien edustajat sopivat sisällöstä. He sopivat sisällöstä ja he allekirjoittivat sen ja he ovat omissa elimissään nämä päättäneet.

Minulla on sellainen oma kokemus ja näkemys, että jos työmarkkinajärjestöt ja heidän edustamansa tahot eivät olisi tätä hyväksyneet, niin he eivät olisi hyväksyneet. Siis jos he eivät olisi hyväksyneet, niin he eivät olisi hyväksyneet. [Ben Zyskowicz: Eikö tämä ole aivan selvää!] — Minusta tämä on aivan selvä asia. He sopivat tästä ja heidän edustajansa allekirjoittavat sen sopimuksen.

Hallitus haki kilpailukykyyn parantamista, Suomen talouden kääntämistä nousuun. Siinä on nyt onnistuttu: venti vetää, työllisyys paranee ja me saamme jatkuvasti hyviä uutisia, ja

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

se, että työllisyys ja talous paranevat, [Puhemies koputtaa] mahdollistaa sen, että me voimme maksaa palkkaa jatkossakin julkisen sektorin työntekijöille ja huolehtia hyvistä palveluista.

16.05 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on sen takia tärkeä kysymys, että tässä kysymyksessä tiivistyy se, kuuluuko kasvu kaikille — myös niille opettajille, hoitajille ja, arvoisa ministeri Orpo, myös poliiseille. [Oikealta: Kysykää ammattijärjestöiltä!] Kasvua on, mutta lomarahoja leikataan vielä seuraavat kaksi vuotta, ja te ette äsken vastannut tähän esitettyyn kysymykseen. Todella on nyt tilanne se, että te olette sanonut, että teillä ei ollut mitään tekemistä tämän kanssa. Aikaisemmin työntekijät ovat vahvistaneet, että te ajoitte tätä lomarahaleikkausta ja painostitte. Sanoitte, että ellette te leikkaa, niin silloin hallitus leikkaa ja vielä rajoittaa sopimusoikeutta. [Oikealta: Höpö höpö!] Nyt Elinkeinoelämän keskusliiton toimitusjohtaja, kokoomuksen sisäpiiriläinen, teidän puoluetoverinne, vahvisti sen, että hallitus nimenomaan ajoi tätä julkiselle sektorille kohdennettua lomarahaleikkausta. Te otitte vallan, ja teillä on myös mahdollisuus perua. Ministeri Orpo, oletteko valmis nyt sanomaan, että teille sopii se, että nämä lomarahaleikkaukset perutaan ensi vuodelta [Puhemies koputtaa] ja vuodelta 2019?

16.07 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siis se mitä hallitus ajoi, ja voimakkaasti ajoikin, oli se, että kilpailukykyä parannetaan ja yksikkötyökustannuksia pystytään laskemaan, ja se, mikä oli lopputulema ja jonka siis työmarkkinajärjestöt allekirjoittivat, oli tämä malli, johon liittyy myöskin tämä lomarahojen leikkaus. Koska on sanottu myöskin se, että se on kokonaisuus — se on kokonaisuus, jonka kaikki allekirjoittavat — niin jos jotain osaa liikutellaan, se tarkoittaa, että se kokonaisuus on silloin vaarassa. Uskon, että tähän myöskin SAK:n puheenjohtaja on viitannut. Jos kilpailukyky sopimuksen allekirjoittaneet osapuolet löytävät kokonaisuuden, jossa päästään samaan vaikutukseen, niin kyllä se on mahdollista — jos he kaikki löytävät toisen kokonaisuuden. Mutta tässä tilanteessa, jossa käydään liittokierrosta parhaillaan, en ole varma, onko sen sopimuksen avaaminen järkevää, enkä ole varma, onko tämä keskustelu järkevää.

Haluan vielä sanoa sen, että niiden poliisien, sairaanhoitajien, lastentarhanopettajien, palomiesten — julkisen sektorin tärkeiden työntekijöiden — kannalta oleellista on, että me saamme Suomen talouden kuntoon. Julkinen talous kuntoon, verotulot kasvamaan, [Puhemies koputtaa] ja sitä kautta turvataan heidän tärkeän [Puhemies: Aika täynnä!] työnsä tekeminen myöskin jatkossa.

16.08 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy ensin sanoa, että vasemmistoliittoa ei vedetty nenästä kikyä keskusteltaessa. Meidät vedettiin kölin alta yhdessä niitten perhepäivähoitajien ja lastentarhanopettajien, pienipalkkaisten julkisen sektorin työntekijöiden kanssa. Meidän arviomme jo siinä vaiheessa oli, että tämä ei kotimarkkinoiden osalta ole kovinkaan viisas vaihtoehto ja että siellä lapsiperheissä ei surra sitä, että jää joku lomamatka tekemättä tänä kesänä tai seuraavana kesänä, vaan sitä, että ei olekaan vanhemmilla varaa ostaa itselle niitä silmälaseja tai lapsille niitä tarvittavia vaatteita, mitä — hyvänen aika — niillä rahoilla on ostettu. Ei niitä ole tarkoitettu hunsaamiseen. Se on ollut arkea. Nyt minä toivoisin, että vastaatte: voitteko harkita, että

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

tämä kohtuullistaminen tapahtuisi juuri nyt, kun käydään niitä sopimusneuvotteluita, [Puhemies koputtaa] ja katsoa sen kansantaloudellisen merkityksen myös?

16.09 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tähän kilpailukyky sopimukseen kun lähdettiin, sen lähtökohta oli se, että Suomi oli kilpailijamaihin 15 prosenttia kilpailukyvyssä jäljessä. Me haimme siihen kolme keinoja: ensinnäkin maltilliset palkkaratkaisut, jotka ovat hyvin toteutuneet, kilpailukyky sopimus ja tuotavuuden kasvattaminen. Näissä kaikissa kolmessa lohkossa on päästy nyt sellaiseen tulokseen, että me olemme saavuttaneet jo Ruotsin tähän vuoden 2005 vertailulukuun verrattuna ja Saksan todennäköisesti saavutamme vuonna 2019. Tämä taas on johtanut siihen, että meidän vienti on lähtenyt vetämään ja meidän kasvumme on nyt kestäväällä pohjalla. Sitten mikä oli se meidän keinomme tähän kilpailukyky sopimusosuuteen? Se oli työajan pieni kasvattaminen kaikilta, sillä tavalla että se ei kohdistuisi yhteen ryhmään, ja se tehtiin vain 24 tunnin osalta. Jos me olisimme tehneet 100 tunnin korotuksen, [Puhemies koputtaa] sillä olisimme korvanneet tämän koko sisäisen devalvaation osuuden.

16.10 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kikyyn kohdistuva kritiikki on näkynyt työpaikoilla. Syyskuussa Jyväskylän Rautpohjassa Valmetin tehtaassa 370 työntekijää ilmoittivat työnseisauksesta, ja perusteluina he sanoivat ongelmat työpaikalla ja esimerkiksi kikyyn liittyvät ongelmat. Kysyisin teiltä, hallitus: Millä tavalla kuuntelette työntekijöitä ja kentän ääntä, mikä liittyy kikyyn? Miten kilpailukyky sopimuksen neuvotteluissa neuvoteltiin? Meillä on se ongelma, että työehtosopimukset eli TESit rajaavat neuvotteluoikeuden luottamusmiehelle tai luottamushenkilölle, mutta entä jos kysymyksessä olikin järjestäytymätön yritys ja siellä on luottamusvaltuutettu, kuka neuvoteli, kuultiinko henkilöstön ääntä? Kolmas kysymys: kuinka paljon kiky mahdollisesti on tuonut työpaikkoja tai tuo tulevassa, koska sehän on kikyn yhtenä perusideana ollut?

16.11 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin tästä julkisen sektorin työntekijästä, siitä lastentarhanopettajasta, joka on vaikkapa ollut viisi vuotta töissä ja jonka palkka on noin 2 500: Kun hallitus on kohdistanut keski- ja pienipalkkaisille veronkevennykset, niin ottaen huomioon tämän lomarahaleikkauksen tämän 2 500 ansaitsevan saldo on positiivinen. Mutta totta kai se näkyy siinä yhden kuukauden saldossa sitten, kun se lomarahaleikkaus nähdään, mutta kun katsotaan koko vuotta tai koko kuukautta keskimäärin, niin se saldo on tässä mainitsemassani tapauksessa positiivinen.

No, keskusteltiin työmarkkinajärjestöjen kanssa? Itsekin olin monessa monessa keskustelussa mukana, ja tämä sovittiin yhdessä. Tämä oli se yhteinen polku siihen. Tämä oli työssä käyvän osuus näissä talkoissa, että saadaan työttömälle töitä. Onko se vaikuttanut? Kyllä on vaikuttanut. Silloin arvioitiin, että se olisi [Puhemies koputtaa] 30 000—40 000 uutta työpaikkaa. Nyt ollaan vuodessa, meillä on 50 000 työtöntä [Puhemies: Siinä se minuutti meni ja ylikin!] työnhakijaa vähemmän kuin vuosi sitten.

16.13 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt meillä on työntekijöitten puolen neuvottelijoiden todistus siitä, että hallitus vaati. Nyt meillä on myös EK:n keskeisen toimijan, toimitusjohtaja Häkämiehen, todistus siitä, että hallitus vaati näitä leik-

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

kauksia. Meillä on siis silminnäkijätodistuksia aitiopaikalta siitä, että hallitus on nimenomaan vaatinut näitä lomarahaleikkauksia.

Arvoisa ministeri Orpo, luin äsken tuosta teidän puheenvuorostanne vähän valoa tunne-
lin päähän, että ikään kuin olisitte valmis hyväksymään sen, että näitä lomarahaleikkauksia peruutettaisiin tai muutettaisiin. Tämä kuitenkin edellyttää jollakin tavalla valtion mu-
kaantuloa. Te olette leikanneet 119 miljoonaa euroa kuntien valtionosuuksia näitten kiky-
leikkauksien ja lomarahojen vuoksi. Onko teillä valmiutta nyt valtion toimesta lähteä lii-
keelle sillä tavalla, että voidaan peruuttaa nämä kikyyn perustuvat lomarahaleikkaukset,
jotka hallitus on vaatinut toteutettavaksi, sillä tavalla, että lomarahat voisivat palautua näil-
le ahkerille julkisen sektorin työntekijöille vuonna 2018 ja 2019?

16.14 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhe-
mies! [Antti Lindtman: Sopiiko teille?] Ensinnäkään hallitus ei sovi kenenkään palkoista.
Me emme sovi kenenkään palkoista. Toinen asia on se, että me pyrimme tekemään kaik-
kemme, että julkinen sektori ja sen talous on niin hyvässä kunnossa ja myöskin kuntata-
lous, että voidaan tehdä hyvää työnantajapolitiikkaa. Edelleen sanon sen, että kun tämä on
laaja työmarkkinasopimus, jonka järjestelmän te, edustaja Rinne, tunnette varmasti parem-
min kuin minä — tai voitte kysyä edustaja Ihalaiselta — niin tällaisen sopimuksen avaa-
minen ei ole ihan yksinkertainen juttu. [Antti Rinne: Oletteko te valmiit auttamaan?] Se on
ennen kaikkea työmarkkinajärjestöjen asia, he ovat sen sopineet.

Hallitus on tehnyt oman osuutensa, pääministeri kävi läpi mittavat veronkevennykset,
joilla kompensoitiin työntekijöille näiden maksumuutosten aiheuttama veronkorotusriski,
eli kenenkään työn verotus ei kiristy. Se on erittäin merkittävä, satojen satojen miljoonien
vastaantulo hallitukselta tähän pakettiin. Minä näen erittäin ongelmallisena, että me lähti-
simme näin merkittävän sopimuksen, yhteiskuntasopimuksen, avaamaan, lähtisimme
avaamaan. [Puhemies koputtaa] Toinen asia on sitten se, kun kuntasektori käy omat työ-
markkinaneuvottelunsa. [Puhemies: Aika täynnä!] Toivon niistä hyviä ratkaisuja myös
työntekijöiden kannalta.

16.15 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, mikä minua häm-
mentää, on se, miksi hallituksen mielestä nimenomaan julkisen sektorin pienipalkkaisten
työntekijöiden — lähihoitajien ja lastentarhanopettajien — pitäisi kantaa kaikista suurin
taakka näistä säästötoimista. Tällä viikolla Tilastokeskus julkaisi selvityksen siitä, miten
työajan pidennys on toteutettu eri aloilla, [Ben Zyskiewicz: Se on ihan huuhaata!] ja siinä
joka toinen yksityisellä sektorilla työskentelevä on ilmoittanut, että työajan pidennys ei
koske heitä, kun taas 80 prosenttia julkisen sektorin työntekijöistä ilmoittaa, että työaika
on pidennetty. Julkisen sektorin työntekijöihin kohdistuu siis kaikista voimakkaimmin työ-
ajan pidennys. Heihin kohdistuu myöskin kikyn aiheuttama säästöpaino julkisiin menoi-
hin, minkä lisäksi vain tähän työntekijäryhmään kohdistuu tämä lomarahojen leikkaus.
Onko tämä teidän mielestänne oikeudenmukaista, ja mikäli ei, niin oletteko valmiita osoit-
tamaan tarvittavat resurssit, rahoituksen, lomarahojen leikkauksen perumiseksi? Silloin
työntekijäjärjestöt kyllä hoitavat lopun.

16.16 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan
vielä kerran kerrata tämän, miten hallitus on kompensoinut sen 2 500 euroa kuukaudessa
tienaavalle julkisen sektorin työntekijälle. Jos työntekijä on ollut alle 15 vuotta töissä, niin

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

hallituksen toimin — jos tämäkin laskettaisiin hallituksen toimeksi — kuukausiansiot ovat lisääntyneet 2 euroa kuukaudessa. Jos on ollut yli 15 vuotta töissä ja tienaa 2 500 euroa kuukaudessa, niin negatiivinen vaikutus on 2 euroa kuukaudessa. Eli tästä tässä kokonaisuudessa puhutaan. Olemme kompensoineet veronkevennyksillä myöskin tämän lomarahojen leikkauksen. [Keskeltä: Ei puhutakaan sadoista euroista!]

16.17 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime vaalikaudella oltiin menossa kuilun partaalle: tuli 100 000 työtöntä, koko ajan velka lisääntyi. Siten me emme pysty turvaamaan hyvinvointipalveluja, emme pysty vastaamaan eläkelupaukseen, emme koulutuslupaukseen, emme turvaamaan julkisia työpaikkoja. Tämä käänne, joka nyt on tapahtunut — jo nyt on tullut 40 000 uutta työpaikkaa, talous kasvaa — on aivan välttämätön suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan kannalta.

Keskusta kannattaa sopimusyhteiskuntaa. Havaitsen, että demarit ovat siitä luopumas-
sa. [Oikealta: Näköjään!] Heille kävi vielä muutama kuukausi sitten kiky-sopimus, nyt se ei enää käy. Tuolla maailmalla kun kulkee, niin kehutaan tätä meidän kilpailukykyso-
pimusta monella tavalla. Kysynkin pääministeriltä: miten näette nyt kokonaisuutena kilpai-
lukykyso-
pimuksen sen kansainvälisen myönteisen palautteen valossa, mitä koko ajan tu-
lee, ja talouden myönteisen kasvun valossa?

16.18 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä Suomen sopimusyhteiskunnan tuotetta, kilpailukykyä, kehutaan maailmalla. Suomi on aivan erilai-
sessa kasvuvauhdissa kuin nyt muut euromaat ovat keskimäärin. Me olemme siis nopeam-
massa kasvussa kuin euromaat keskimäärin, ja se johtuu siitä, että olemme kyenneet teke-
mään sellaisia toimia, jotka ovat parantaneet työllisyyttä. Tämä toimi, mikä on tehty, on
työttömän eduksi tehty toimi. Viime kaudella tuli 100 000 työtöntä lisää. Tällä kaudella ol-
laan saatu 40 000—50 000 työtöntä vähemmäksi, ja kilpailukykyso-
pimuksen osuus on täs-
sä merkittävässä roolissa — se on merkittävässä roolissa tässä kokonaisuudessa. Se ei ole
ainoa toimi. Hallitus on tehnyt valtavan määrän toimia, joiden kokonaisvaikutuksena on
tämä tilanne, missä nyt olemme: julkinen talous tasapainottuu, olemme veronkevennyksil-
lä pystyneet kompensoimaan siellä perhe-elämän tasolla, vienti vetää [Puhemies koputtaa]
ja työllisyys kehittyy. [Keskeltä: Tämä kismittää vasemmistoa!]

16.19 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kilpailukykyso-
pimuk-
sessahan oli kyse siitä, että tehtiin merkittävä tulonsiirto työntekijöiltä työnantajille. [Ben
Zyskowiec: SDP hyväksyi!] Erityisesti tämä on kohdistunut nimenomaan julkisen sekto-
rin pienipalkkaisiin työntekijöihin. Ja nyt me olemme kuulleet, että tämä on ollut nimen-
omaan hallituksen toive ja hallituksen vaatimus.

Lomarahaleikkauksissa on kyse euroista, ne merkitsevät näille pienipalkkaisille työntekijöille, mutta niissä on ennen kaikkea kyse myös arvostuksesta. Kun ihmiset tekevät vaa-
tivaa työtä pienellä palkalla vaikeissa olosuhteissa, niin siinä on kyse myös arvostuksesta.
Haluaisin nyt kysyä: arvostatteko te julkisen sektorin työntekijöitä niin paljon, että se nä-
kyy myös heidän palkkapussissaan?

16.20 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä arvostamme. Sen takia olemme keskittäneet veronkevennykset pieni- ja keskituloisille, [Välihuutoja] nimenomaan, koska arvostamme julkisen sektorin työntekijöitä.

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

Jos vielä palaan tähän, että mitkä meidän vaihtoehtomme olivat, kun tämäkin asia on nyt väärin sammutettu, vaikka työllisyys kehittyy ja vaikutukset nähdään, se, että tässä on päästy hyvin eteenpäin: Esitimme työajan pidennystä, joka olisi kohdellut kaikkia työntekijöitä, kaikkia sektoreita, samalla tavalla, sen vaikutus olisi ollut sama kuin mikä tällä kiky-sopimuksella nyt oli. No, sitten kun se ei käynyt, sitten oli vaihtoehtona tämä niin sanottu sisäinen devalvaatio. Oli kaksi vaihtoehtoa rahoittaa se, pienentämällä julkisen sektorin kuluja tai nostamalla arvonlisäveroa. Ja valitsimme tämän julkisen sektorin kulujen pienentämisen sen vuoksi, että katsoimme, että tämä on nyt työssä käyvien osuus näissä talkoissa, [Puhemies koputtaa] että työttömät, eläkeläiset ja opiskelijat eivät olisi tätä osuutta maksaneet.

16.21 Maarit Feldt-Ranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te olette aikaisemmin moneen kertaan täällä todistaneet, että teillä ei ollut mitään roolia neuvotteluissa. Nyt pääministeri äsken juuri puheenvuorossaan kertoi, että tämmöinen rooli toki oli. Tämä kävi tosiaan ilmi jo maanantaina, kun EK:n toimitusjohtaja Häkämies sanoi julkisuuteen — tämä on lainaus: "Meillä oli sellainen malli näissä neuvotteluissa, jossa se olisi kosketanut kaikkia. Mutta vielä kerran totean, että julkisen sektorin osalta oli meille vahva viesti maan hallitukselta, että jotain ekstraa tulee olla, ja nyt se on tämä lomarahaleikkaus." Tämä on tärkeä tieto, joka meillä kaikilla nyt on. Nyt tiedämme, että työntekijäpuolella on valmiutta korjata tämä asia. Myös työnantajapuolella on valmiutta korjata tämä asia. Arvoisa hallitus: löytyykö teiltä edes hivenen sydäntä näille julkisen sektorin työntekijöille antaa viesti siitä, että voimme yhdessä korjata tämän epäoikeudenmukaisen tilanteen?

16.22 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkään minä en tunnista tuosta Häkämiehen puheesta sitä, miten kilpailukyky-sopimusta rakennettiin. En tunnista. Vaihtoehtoja oli — juuri niin kuin pääministeri tässä kuvasi — ja työmarkkinajärjestöt valitsivat sieltä ne työkalut, joilla he tämän oman osuutensa tässä kilpailukyky-sopimuksessa täyttivät. Hallitus on tehnyt oman osansa merkittäville työn verotuksen keventämistoimilla, jotka tuntuvat tavallisen suomalaisen työtä tekevän pienipalkkaisen ihmisen kukkarossa. Se on se hallituksen osuus. Se on satojen miljoonien kokoinen, ja sitä kautta me kompensoimme tätä menetystä.

Mutta vielä kerran haluan sanoa sen, että ei meillä ole niin laajaa julkista sektoria niine loistavine palveluineen ja ammatti-ihmisineen ilman sitä, että meillä on korkea työllisyys, ei ole mitään tietä. Te ette ymmärrä sitä vieläkään, vaikka siitä on puhuttu täällä aikoja. [Antti Rinne: Samaa mieltä!] Korkea työllisyysaste, jota haetaan muun muassa kilpailukyky-sopimuksella, on avain siihen, että me voimme maksaa meidän upeille julkisen sektorin työntekijöillemme palkkaa: poliiseille, sairaanhoitajille, [Puhemies koputtaa] lastentarhanopettajille ja niin edelleen. Me arvostamme heidän työtään todella paljon.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys pienituloisten eläkeläisten toimeentulosta (Sami Savio ps)

Suullinen kysymys SKT 131/2017 vp

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Savio.

Keskustelu

16.24 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman kirjauksen mukaan ansiotulo-verotuksen mahdollinen lisäkeventäminen koskee kaikkia tuloluokkia sekä eläkeläisiä pieni- ja keskituloisia painottaen. Tämä on erinomainen periaate, joka toisi pienituloisille palkansaajille ja eläkeläisille lisää ostovoimaa. Ensi vuoden verotaulukkoja laatiessaan hallitus on kuitenkin käytännössä unohtanut varsinkin pienen työeläkkeen saajat. Hallituksen tuloveroesityksessä 8 000 euroa kuukaudessa ansaitsevan palkansaajan tuloverotus kevenee yli 400 euroa vuodessa, 1 600 euron tai pienemmällä työeläkkeellä sinnittelevän eläkeläisen tuloverotus korkeintaan 10 euroa vuodessa. Samalla hallituksen esitys lisäisi pienituloisten eläkeläisten ja palkansaajien verotuksen eriarvoisuutta, mitä me perussuomalaiset emme hyväksy.

Arvoisa puhemies! Kysyn valtiovarainministeriltä: eikö hallitus ole kiinnostunut pientä työeläkettä saavien pärjäämisestä, vai onko heidän asiansa vain päässyt unohtumaan kaiken muun kiireen keskellä?

16.25 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, kun tälle vuodelle tehtiin veroratkaisu, huolehdittiin ensimmäisen kerran siitä, että kenenkään ansiotulon verotus ei kiristy. Se oli eläkeläisten osalta 157 miljoonaa, mitä tälle vuodelle kohdennettiin siihen, että myös eläketulon verotus ei kiristy. Nyt kun me olemme tehneet ensi vuoden veroratkaisun, niin lähdemme edelleen siitä, että kenenkään ansiotulojen verotus ei kiristy. Siinä on päästy hyvin lähelle. Siinä on useita eri instrumentteja, joilla tätä ratkaisua haetaan, mutta käytännössä kenenkään ei kiristy. On tietenkin niin, että kun se tehdään niin, että pyritään pääsemään mahdollisimman lähelle nollaa tässä kiristymisessä tai kevenemisessä, niin silloin se euromäärä on pienemmissä tuloissa pienempi. Näin se menee. Mutta tarkoitus on se, että kenenkään verotus ei kiristy. Se on ollut hallituksen veropolitiikan keskeinen ohjenuora tätä budjettia tehtäessä. Ja muistutan vielä, että me olemme aikaisemmin toteuttaneet 500 miljoonan — puolen miljardin euron — [Puhemies koputtaa] pieni- ja keskituloisten työtulovähennyksen parantamisen, mikä on erittäin iso arvovalinta.

Puhemies Maria Lohela: No niin, pyydän sitten edustajia, jotka haluavat esittää lisäksymyksiä tästä, ilmoittautumaan.

16.26 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on sitoutunut kansainvälisesti köyhyyden vähentämiseen. Köyhyyden vastaisessa työssä on erittäin tärkeää puuttua myös eläkeläisköyhyyteen. Eläkeläisten on usein mahdotonta kasvattaa omia tulojaan, ja monien on laskettava jokainen euro hyvin tarkasti ennen seuraavaa eläkkeenmaksupäivää. Perussuomalaiset haluavat kiinnittää huomiota erityisesti välttämättömien elinkustannusten kasvuun. Hallituksen esittämät kiinteistöveron ala- ja ylärajojen korotukset sekä lämmityspolttoaineverotuksen kiristyminen tuntuvat kaikkein kipeimmin juuri pieni-

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

tuloisten kukkarossa. Pieneläkeläisille kohdistetut mitättömät tuloveronkevennykset eivät lähimainkaan riitä kompensoimaan näiden välttämättömien menojen kasvua.

Arvoisa puhemies! Moni pientä työeläkettä saava on tehnyt pitkän ja kunnioitettavan työuran raskaassa mutta pienipalkkaisessa työssä, josta säästöjä ei ole jäänyt. Aikooko hallitus auttaa heitä? Miten hallitus reagoi myös [Puhemies koputtaa] monia työeläkeläisiä koskevaan eläkeläisköyhyyteen?

16.27 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aloitan sillä, että totean, että hallitus on kahteen otteeseen päättänyt nostaa ja nostanut takuueläkettä, jolla on kaikkein pienituloimpiin eläkeläisiin yritetty täsmänä vaikuttaa.

Mutta vielä tämä veropolitiikan iso linja, josta kai tämä kysymyksenne lähti liikkeelle: Meidän kantava linjamme on se, että me pyrimme siirtämään painopistettä työn ja yrittämisen verotuksesta välilliseen verotukseen, siis haittojen verotukseen, kuten esimerkiksi nämä fossiilisiin polttoaineisiin kohdistetut veronkiristykset tässä yhteydessä ja tupakan verotukseen kohdistuva 100 miljoonan veronkiristys. Näillä veronkiristyksillä pystytään rahoittamaan se, että työn ja eläketulon verotus ei kiristy. Tämä on iso rakenteellinen muutos, jota tehdään määrätietoisesti. Se on hyvää politiikkaa, koska se tukee tekemään työtä, ottamaan työtä vastaan, yrittämään, työllistämään. [Puhemies koputtaa] Se on ainut — jälleen kerran — millä me luomme työtä ja sitä kautta hyvinvointia Suomeen.

16.28 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on, kuten ministeri Orpo juuri totesi, tällä vaalikaudella ihan kiitettävästi huolehtinut kaikkein köyhimpien eläkeläisten asioista, takuueläkkeitä on nostettu. Se, mistä ei ole huolehdittu, on sitten kaikista pienimmät työeläkkeet. Kokoomus, erityisesti edustaja Zyskiewicz, sanoo täällä usein, että sen, joka aamulla nousee Alepan kassalle, on tienattava paremmin kuin sen, kuka ei nouse, ja olen tästä asiasta ihan täsmälleen samaa mieltä. [Ben Zyskiewicz: Hyvin sanottu!] Näin sen pitääkin olla.

Mutta nyt on kuitenkin kysymys ja puhun niistä ihmisistä, jotka ovat tehneet tämän saman nousemisen jo yli 40 vuotta ja jääneet nyt eläkkeelle. Näiden ihmisten työeläke suhteessa tällaisiin itseni ikäisiin, ehkä elämäntapaeläkeläisiin — se suhde ei ole kunnossa. Kysynkin nyt vastaavalta ministeriltä, milloin parannetaan kaikkein köyhimpien työeläkeläisten asemaa.

16.29 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti yhden ministerin toimesta ne eivät varmasti nouse, enkä tässä ja nyt pysty sellaista lupaamaan. Siihen varmasti vaaditaan myöskin kolmikantaista valmistelua ja laajaa työryhmää. Varmasti eläkkeiden ja julkisen talouden kannalta, julkisen talouden kokonaisuudesta, vastaa valtiovarainministeri, mutta tässä ja nyt en pysty lupaamaan edustajalle, milloin tällainen tapahtuu.

16.30 Wille Rydman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä edustaja Savio ja perussuomalaiset maalailevat kyllä sellaista kuvaa hallituksen vero- ja tulonjakopolitiikasta, jota en missään nimessä kyllä tunnista siksi politiikaksi, jota on harjoitettu.

Kun takuueläke nousee, kun veronkevennysten kautta pieni- ja keskituloisille kompensoidaan esimerkiksi aiemmassa kysymyksessä käsitellyt lomarahaleikkaukset ja kun toisaalta esimerkiksi korkeatuloisimpien eläkkeensaajien solidaarisuusveroa nimenomaisesti

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

tällä oikeistohallituksellakin entisestään vielä jatketaan, niin en minä kyllä mitenkään tunnista sellaista kuvaa, mitä edustaja Savio tässä kuvasi, tämän hallituksen politiikaksi. Päinvastoin, Suomessa on edelleenkin erittäin korkea verotuksen progressio. Ja jos me kuitenkin tässä salissa olemme kohtalaisen yhtenäisesti sitä mieltä, että tuloloukkuja pitää purkaa ja työnteon pitää aina olla kannattavampaa kuin joutenolon, niin kai me silloin haluamme tämän mukaisesti myöskin veropolitiikkaamme uudistaa ja kehittää. Kysynkin valtiovarainministeri Orpolta, aikooko hallitus varmistaa vastaisuudessaakin sen, että Suomessa työnteke on aina [Puhemies koputtaa] kannattavampaa kuin joutenolo.

16.31 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä oli erinomainen puheenvuoro ja kysymys, [Naurua] kiitos siitä.

Kyllä hallitus aikoo varmistaa hallitusohjelman mukaisesti sen, että kenenkään työn verotus ei kiristy. Se on johdonmukaista hallituksen työn linjaa, koska tämä maa ja tämä hyvinvointi ei rakennu mihinkään muuhun kuin työn tekemiseen ja yrittämiseen. Työn tekemiseen ja yrittämiseen, siihen perustuu hyvinvointi. Korkea työllisyysaste — se on se avain. Kun me näistä pidämme huolta, niin silloin Suomi menestyy myöskin tulevaisuudessa. Jos verotus ja korkea verotus olisi ratkaisu hyvinvointiin, niin varmaan me nostaisimme verotuksen sataan, mutta kun se ei ole se ratkaisu. Se ei ole se ratkaisu.

Edelleen se progressio, johon viittasitte, on Suomessa maailmanennätysluokkaa. Sanon sen, että progressio on kuitenkin se, millä me turvaamme, mihin me rakennamme suomalaisen ja pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskuntamallin ja rahoitamme sen, että pidämme heikoistakin huolta, mutta joku tolkkua siinäkin pitää olla.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys nuorten syrjäytymisen ehkäisemisestä (Touko Aalto vihr)

Suullinen kysymys SKT 132/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Aalto.

Keskustelu

16.32 Touko Aalto vihr: Arvoisa puhemies! "Suomalaiset jakautuvat menestyviin ja syrjäytyneisiin." Näin otsikoi Helsingin Sanomat tänään julkaistun hallituksen sisäisen turvallisuuden strategian. Syrjäytyminen on tämän maan suurin turvallisuushaaste. Huono-osaisuus koskee yhä enemmän ja yhä vahvemmin tiettyjä ihmisiä. Tämä maa jakautuu kahtia. Tämä on myös hallituksen tekojen seurausta. Tulerojen kasvu ja huono-osaisuuden lisääntyminen ovat seurauksia leikkauksista koulutukseen, sosiaaliturvaan ja kansalaisten hyvinvointiin. Kysynkin siis asianomaiselta ministeriltä, mitä konkreettisia ja pikaisia toimia tämä hallitus esittää torjuakseen maamme jakautumista menestyviin ja syrjäytyneisiin.

16.33 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tänä todella julkistettiin sisäisen turvallisuuden strategia, ja olen oikein ylpeä siitä, koska se on eräänlainen kivijalka sille työlle, mitä me tulevaisuudessa teemme turvallisuuden

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

eteen. Suomi on yksi maailman turvallisimmista maista, ja sellaisena me haluamme sen pitääkin. Ja siitä syystä me haluamme, että kaikki pysyvät mukana. Yksi sisäisen turvallisuuden suurimmista haasteista on syrjäytyneisyys ja syrjäytyminen, ja se voi koskea ketä tahansa ja minkä ikäistä tahansa milloin tahansa. Me teemme kaikkemme hallituksessa erilaisilla keinoilla, että me saisimme pysymään kaikki mukana. Ja tärkeää on myöskin se, että me lähimmäisinä huomioimme sen huolenpidon ja lähimmäisen auttamisen. Sinä ja minä, Touko Aalto, olemme molemmat vanhempina vahvoja ja luotettavia nuorille. Mutta kaiken kaikkiaan olen sitä mieltä — ja tähän mennään kaikilla erilaisilla teoilla, kuten näillä verotusratkaisuilla, kuten koulutuksen järjestämisellä, kuten kaikella sillä — että työ on parasta sosiaaliturvaa. Koulupaikka nuorille, [Puhemies koputtaa] mutta myöskin sitä kuntoutusta, ja myöskin sitä kiusaamisen [Puhemies: No niin, ministeri Risikko!] vähentämistä.

Puhemies Maria Lohela: Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä, ilmoittautumaan.

16.34 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erityisesti nuorten aikuisten osuus syrjäytymisuhan alla olevista ihmisistä on huolestuttava. Meillä ei ole varaa yhteenkään menetettyyn sukupolveen. OECD:n mukaan jopa yli viidennes 20—24-vuotiaista suomalaisista miehistä on työttömänä eikä osallistu koulutukseen — jopa yli viidennes. Minäkin tunnen tällaisia ihmisiä; otaksun, että myös ministeri Risikko tuntee tällaisia ihmisiä. Suomen on kyettävä ottamaan kiinni niistä, jotka ovat putoamassa. Ei heiltä puutu tahtoa tai halua, he tarvitsevat kannustusta ja tukea, eivät keppiä. Siksi kysyn asianomaiselta ministeriltä, aikooko hallitus tehdä korjausliikkeen budjettiesitykseensä puuttuakseen nuorten putoamiseen koulutuksesta ja työelämästä.

16.35 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on erittäin huolissaan nuorten syrjäytymisestä ja koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten suuresta määrästä, ja se kävi esille myöskin tänään ministeri Risikon esittelemässä sisäisen turvallisuuden strategiassa. Tämä on sellainen painopiste, jonka hallitus on nostanut erittäin vahvasti pöydälle, ja meillä on ministeriryhmä, johon kuuluu lukuisia hallituksen ministereitä, joiden yhteisin toimin eri ministeriöiden ponnisteluina pyrimme syrjäytymistä vähentämään.

Paras keino ehkäistä syrjäytymistä on auttaa ja puuttua ajoissa, ja siitä syystä meillä on aivan ehdoton suunta varhaiseen puuttumiseen ja ennaltaehkäisyyn. Tarvitaan monipuoliset, moniammatilliset lasten ja perheiden palvelut, joita rakennetaan tällä hetkellä muun muassa OKM:n ja STM:n yhteistyöllä. Sitten tarvitaan lukuisia keinoja koulutusjärjestelmän puolella. Koulutustakuussa on päästy erittäin vahvoin askelin eteenpäin, eli nuoret saavat koulutuspaikan toiselta asteelta. Ja seuraava vaihe on sitten ehkäistä keskeyttämistä muun muassa ammatillisen koulutuksen reformin keinoin. Riittävä tuki, [Puhemies koputtaa] vahva perusopetus, koulutustakuu, Ohjaamo-palvelut, psykososiaalinen tuki...

Puhemies Maria Lohela: Ja seuraavaan kysymykseen mennään.

... ja kuntoutus. Keinoja tarvitaan paljon. [Sari Sarkomaa: Ja varhaiskasvatus!]

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

16.37 **Tiina Elovaara si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erinomainen asia, että uusi sisäisen turvallisuuden strategia nostaa nuorten syrjäytymiskehityksen keskiöön ja haluaa puuttua varhain tähän asiaan. Viime viikolla Tampereella tapahtui erittäin väkivaltainen nuorten joukkotappelu, josta poliisi ei valitettavasti saanut tietoa muilta viranomaisilta tappelua edeltävistä tapahtumista. Jos poliisi olisi ollut tietoinen, olisi tämä mahdollinen väkivaltainen alaikäisten yhteenotto voitu estää. Kuinka hallitus aikoo tukea eri viranomaisten välillä tapahtuvaa yhteydenpitoa sekä yhteistyötä?

16.37 **Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on erittäin hyvä kysymys, koska minultakin monta kertaa kysytään, kuinka paljon niitä poliiseja pitäisi olla, ja kun aina sanon, että ei se määrä vaan myöskin se yhteistyö, mitä tehdään muiden viranomaisten kanssa, ja se tiedonkulku. Jos me haluamme ehkäistä väkivaltaa, terrorismia tai esimerkiksi tappeluja tai väkivaltaisia tekoja Suomessa, niin mitä aikaisemmin me saamme niistä tiedon ja pystymme ennakoimaan, sitä paremmin me pystymme todella puuttumaan niihin. Tietenkin tärkeää nyt tässä tilanteessa on sitten jälkihoitaa tämä tilanne. Meillä on jokaisessa poliisilaitoksessa Ankkuri-malli, jossa nimenomaan moniammatillinen tiimi ottaa tällaiset rikoksilla oireilevat nuoret, ottaa heistä kopin ja lähtee hakemaan heille apua, että me pääsisimme hyvälle elämän polulle siitä.

16.38 **Ozan Yanar vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus sanoo tässä sisäisen turvallisuuden strategiassaan, että keskeisin sisäisen turvallisuuden haaste on laajeneva ja monimuotoinen syrjäytyminen. Tämän tunnustaminen on todella tärkeä pointti, ja me tiedämme kaikki, että kaikki pitää pitää mukana. Mutta on toki pakko kysyä: minä takia hallitus tekee päinvastaista politiikkaa? Te olette leikanneet etsivästä nuorisotyöstä valtavasti, te olette romuttaneet nuorisotakuun, te olette leikanneet kaikista koulutusasteista. Onko tämä teidän mielestänne johdonmukaista politiikkaa, mitä te teette, arvoisat ministerit?

16.39 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Syrjäytyminen Suomessa kasvoi niinä vuosina, kun myöskin resurssit syrjäytymisen ehkäisytyöhön lisääntyivät. Meillä on järjestelmässä monenlaisia puutteita ja vikoja, ja se erityisesti keskittyy siihen, että meillä ei toimi riittävän varhainen tuki eli ennalta ehkäisevät perheiden palvelut, varhaiskasvatus, lasten ja perheiden monipuolinen, moniammatillinen auttaminen silloin, kun on hätätilanne perheessä, neuvoloiden ja varhaiskasvatuksen tiiviimpi yhteistyö, perusopetus ja sinne kohdennettavat, myös muilta ammattisektoreilta tulevat tukipalvelut tilanteissa, joissa lapsi ja nuori sitä tarvitsee. Meidän pitää pystyä kääntämään painopistettä varhaisempaan ja ennalta ehkäisevämpään puuttumiseen. Siihen meillä on hallituksessa muun muassa lapsi- ja perhepolitiikan muutosohjelma, jota tehdään, joka on saanut kentällä kyllä erittäin tervetulleen vastaanoton. Lisätään yhteistyötä koulujen ja sosiaali- ja terveyssektorin välillä. Tietenkin me myöskin lisäämme resursseja heti, kun taloustilanne sen sallii, ja ensi vuoden budjetissa niitä tehtiin jo.

16.40 **Pilvi Torsti sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totta kai on tehtävä sekä korjaavia että ennalta ehkäiseviä toimia, ja korjaavina toimina esimerkiksi olemme virittäneet jo monta vuotta nuorten aikuisten osaamisohjelmaa, jossa nimenomaisesti puututaan

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

juuri siihen joukkoon, joka ei meinaa työllistyä. Se on kuitenkin nyt budjetissa leikattu pois, ja toivon, että sitä harkitaan uudelleen.

Mutta kysyisin kuitenkin opetusministeriltä: Te puhutte varhaisen tuen merkityksestä. Kuitenkin meillä ovat kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevat lapset jääneet erilaiseen asemaan viime vuosina, nimenomaan hallituksen aktiivisten päätösten vuoksi, ja meillä on monta kaupunkia — myös kokoomusenemmistöinen Helsinki — jotka ovat toisaalta päättäneet olla panematta toimeen subjektiivisen päivähoidon leikkausta. Joten oletko selvittänyt, mitä tämä kokoaikaisen tuen puute todella tarkoittaa, kun me puhumme varhaisesta puuttumisesta haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten keskuudessa?

16.41 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Korjaan heti alkuun: Edellisellä hallituskaudella luotiin nuorten aikuisten osamishjelma siihen puutteeseen, että ammatillisen koulutuksen järjestelmä ei kyennyt palvelemaan tätä kohderyhmää eli nuoria aikuisia, joilta puuttui toisen asteen tutkinto. [Li Andersson: Ja nytkö se pystyy?] Ensi vuoden alusta astuu voimaan uusi, yhtenäinen ammatillisen koulutuksen järjestelmä ja lainsäädäntö, joka korjaa tämän puutteen ja pystyy palvelemaan myös tätä haastavaa kohderyhmää paremmin. Sen lisäksi hallitus lisäsi ensi vuoden budjettiin 1 000 opiskelijavuotta ammatilliseen koulutukseen, nimenomaan nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn. [Vasemmalta: Miten se varhaiskasvatukseen liittyy?]

Ja mitä tulee tähän varhaiskasvatukseen, niin olen eniten huolissani niistä lapsista, jotka eivät saa varhaiskasvatusta lainkaan. Esimerkiksi 4-vuotiaiden osalta Suomessa osallistumisaste varhaiskasvatukseen on vain vähän päälle 70, kun se muissa Pohjoismaissa on lähempänä 100:aa kuin 90:ää. Suomessa osallistutaan poikkeuksellisen vähän varhaiskasvatukseen, lapsen oikeus varhaiskasvatukseen ei toteudu, ja muun muassa siitä syystä hallitus alentaa ensi vuonna varhaiskasvatusmaksuja tuntuvasti, erityisesti pieni- ja keskituloisilta, 6 700 perhettä [Puhemies koputtaa] pääsee maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin [Timo Heinonen: Tämä kuulostaa hyvältä!] ja lapset palvelun piiriin.

16.43 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! "Mikä pelastaisi syrjäytymisvaarassa olevan nuoren?" Tämä oli se kysymys, jota sivistysvaliokunta vuosia sitten kuuli. Kysyin sitä kymmeniltä maan parhailta asiantuntijoilta, ja vastaus oli aika yllättävä ja konkreettinen: se, että jos olisi yksi kaveri. Mitä haluan tällä kertoa? Sen, että kysymys ei ole pelkästään siitä, mitä politiikalla voidaan tehdä, vaan paljon muusta, yhteiskunnan arvoista. Ollaan ehkä vähän väärää puuta haukkumassa, jos tässä huudetaan resursseja — etenkin nyt, kun hallitus on korjannut etsivän nuorisotyön määrärahat, laittanut paljon panoksia tähän suuntaan. Mutta mitä puuta pitäisi haukkua? Toimintatapojen uudistuksia pitää vaatia: kolmannen sektorin vahvempaa osallistumista. Ja siitä minäkin kysyn: Hallituksen kärkihanke on lapsi- ja perhepolitiikan muutosohjelma, jossa siis yhdistetään palveluita kouluihin, esimerkiksi neuvolapalveluita, perheitten tukipalveluita. Missä mennään, ministeri Saarikko?

16.44 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta kysyjä on aivan oikeassa siinä, että ehkä joudummekin katsomaan tämän kysymyksen äärellä ei vain sitä, kuinka paljon käytämme rahaa, vaan sitä, miten on mahdollista, että yksittäinen perhe voi saada useiden kymmenien eri ammattilaisten apua

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

mutta kukaan ei katso kokonaisuutta tai kukaan ei kysy perheeltä, mitä he varsinaisesti tarvitsisivat.

Ja tämän ongelman äärelle päätyi hallituksen lapsi- ja perhepolitiikan muutosohjelma, jonka pääasiallinen tavoite ja ydin on nyt se, että jokaisessa 18 tulevassa maakunnassa valmistellaan nyt perhekeskusajattelua, jossa neuvolan ympärille muodostetaan moniammatillinen osaaminen, niin erityistä tukea vaativien perheiden asioista kuin toisaalta kolmannen sektorin matalan kynnyksen palveluista. Kaikkein varmimmin tämä onnistuu silloin kun hallinnon tasot — oli kysymyksessä kotikunta ja tuleva maakunta tai ministeriöt yhdessä — katsovat samaa lasta ja perhettä kokonaisuutena siten, että palvelut lähtevät koulusta ja varhaiskasvatuksesta käsin — joka itse asiassa kohtaa jokaisen suomalaisen [Puhemies koputtaa] lapsen paljon useammin kuin vaikkapa neuvola — ja sinne viedään.

16.45 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tiedetään, että Suomi jakautuu kahtia, ja tiedetään, että tämä aiheuttaa suuren uhan sisäiselle turvallisuudelle, kansanterveydelle, kansantaloudelle, niin kysyn uudestaan ja nyt kohdistan kysymyksen suoraan valtiovarainministeri Petteri Orpolle: aikooko hallitus tehdä korjausliikkeen budjettiesitykseensä puuttuakseen nuorten putoamiseen koulutuksesta ja työelämästä? Hallitus puhuu paljon kauniita asioita uudistuksista, joita toki tarvitaan, mutta hallitus kieltäytyy puhumasta rahasta. Nyt on kysymys rahasta, siksi kohdistan kysymyksen valtiovarainministerille suoraan.

16.45 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ilmeisesti edustaja Aalto ei ole vielä ehtinyt tutustumaan budjettiesitykseen. Siellä on lukuisia panostuksia nimenomaan syrjäytymisvaarassa olevien nuorten auttamiseen, joita ministeri Grahn-Laasonen kävi täällä läpi, esimerkiksi tuhannen koulutuspaikan lisääminen ja Ohjaamo-toiminnan vakinaistaminen ja useita muita asioita. Mikä on kuitenkin oleellista ja mitä ei pidä vähätellä, ovat ne suuret uudistukset, joita tehdään koulutusjärjestelmään: muun muassa toisen asteen reformi on erittäin iso asia, [Eduskunnasta: Leikkaukset! — Isot leikkaukset!] jolla pyritään estämään, ettei meillä olisi tulevaisuudessa uusia syrjäytyneitä nuoria, tai peruskoulu-uudistus, joka on viety läpi, tai varhaiskasvatuksen mahdollistaminen yhä useammalle. Hallitus tekee todella paljon koulutuksen rintamalla tällä hetkellä. [Ville Niinistö: Leikkauksia!] Olemme saaneet sen leikkaamisen ajan jäämään taakse, ja nyt olemme pystyneet myöskin tekemään kohdennettuja panostuksia. Varmaan se harmittaa teitä, mutta niin me nyt vain olemme tehneet.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys satovahinkojen korvaamisesta (Stefan Wallin r)

Suullinen kysymys SKT 133/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Stefan Wallin.

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

Keskustelu

16.47 Stefan Wallin r: Arvoisa puhemies! Harvoin tässä salissa nykyään kysytään maataloudesta, mutta kysytään nyt, koska aihetta on.

Kylmän ja sateisen sään takia tämän vuoden satoennusteet näyttävät odotettua huonommilta ja sen lisäksi huomattava osa sadosta näyttää jäävän korjaamatta. Tämän korjaamatta jäävän sadon rahallinen arvo on varovaisimpienkin arvioiden mukaan ainakin 150—200 miljoonaa euroa.

Det här medför stora ekonomiska förluster för jordbrukarna. Det krävs nu extraordinära åtgärder för att förbättra jordbrukarnas ekonomiska situation.

Maanviljelijät kamppailevat nyt kannattavuutensa kanssa monen taloudellisesti vaikean vuoden jälkeen, ja kysynkin maa- ja metsätalousministeri Lepältä: aiotteko tuoda EU:n tulevassa maatalousministerineuvoston kokouksessa esille Suomen poikkeuksellisen vaikean tilanteen ja pyytää EU:ta auttamaan meitä tässä vaikeassa tilanteessa?

16.48 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä aion. Kysyjä on aivan oikeassa, ja ne perusteet, joita tässä kuultiin, ovat täyttä totta. Meillä on erittäin hankala sadonkorjuutilanne ja sen lisäksi meillä markkinatilanne, tuotot ovat aika lailla huonossa jamassa, kannattavuus huonossa jamassa. Siksi hallitus tekee myöskin toimia sen puolesta, että meillä markkina tasapainottuisi ja sitä kautta tuottajahinnat olisivat sillä tasolla, että ne vastaisivat kannattavuuden tarpeeseen ja siihen kustannusten nousuun, jota myöskin viljelijät elintarvikeketjussa kohtaavat. Vain näin me pystymme pitämään yllä kannattavan ruuantuotannon, kotimaisen ruuantuotannon, jota koko sali haluaa yksimielisesti. Tähän tarvitaan myöskin EU:n apua ja tukea.

Puhemies Maria Lohela: Mikäli tästä aiheesta on lisäkysymyksiä, pyydän ilmoittautumaan.

16.48 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Talman! För att Finland också i framtiden ska ha en inhemsk livsmedelsproduktion måste vi förbättra jordbrukets lönsamhet, och det här gör vi bland annat genom att stärka jordbrukarens ställning i hela livsmedelskedjan. Den besvärliga hösten och en skörd som riskerar bli kvar på åkern kräver att Finlands regering har beredskap att agera snabbt och kraftfullt.

Joten kysyn ministeri Lepältä vielä kerran: mihin toimenpiteisiin kaiken kaikkiaan hallitus aikoo ryhtyä parantaakseen maatalojen ja maatalouden taloudellista ahdinkoa?

16.49 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Jo mainittu elintarvikemarkkinalaki on yksi niistä, ja tässäkin yhteydessä haluan vedota elintarvikemarkkinoiden osapuoliin niin, että nyt se toteutuu jo tällä hetkellä vapaaehtoisin voimin, niin kuin ala on halunnut sen toteutuvan.

Toinen asia on se, että me puramme myöskin normeja niin, että me emme vaaranna missään kohdassa myöskään elintarvikeeturvallisuutta ja siihen liittyviä asioita, emme ympä-

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

ristönhoitoa emmekä myöskään eläinten hyvinvointia, vaan on purettu niitä sellaisia normeja, jotka aiheuttavat ja tulevat aiheuttamaan kustannuksia.

Sadon menetyksen osalta — mikä nyt on ilmiselvää, laatumenetykset myöskin — meillä on yhä vähemmän elementtejä tehdä näitä töitä. Satovahinkolaki on kumottu. Se vakuumusjärjestelmä, joka tähän on tullut, ei ole lainkaan kattava tällä hetkellä. Me tarvitsemme siihen myöskin elementtejä. Sen lisäksi, totta kai, sen kriisipaketin, joka viime vuonna rakennettiin, viimeiset ratkaisut on nyt sitten päätetty ja se, miten ne rahat jaetaan. Vienti on edistynyt ja vahvistunut, [Puhemies koputtaa] ja sitä kautta myöskin se lähtee vaikuttamaan myös tuottajahintaan.

16.50 Susanna Koski kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maatalouden kannattavuus on toisesta alan tärkein haaste ratkottavaksi. Parhaillaan valmistellaan eläinsuojelulakia, jossa niin ikään tuottajat tekevät tärkeintä ja suurinta työtä eläinten hyvinvoinnista huolehtimiseksi. Haluaisin kysyä nyt ministeriltä, miten tässä lakiuudistuksessa aiotaan varmistaa se, ettei kotimaiselle tuottajalle tule kohtuuttomia kustannuksia, vaan sen sijaan riittävät kannusteet huolehtia eläinten hyvinvoinnista.

16.51 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Meillä on nykyinenkin eläinsuojelulaki erittäin toimiva. Se on varmistanut muun muassa sen, että meillä yhdessä Ruotsin kanssa eläimille käytetään kaikkein vähiten lääkkeitä maailmassa. Se on merkittävä osoitus siitä eläinten hyvinvoinnin tilasta ja tasosta, joka meillä on. Samoin meillä on maailman puhtaimmat elintarvikkeet, myös eläinperäiset elintarvikkeet, jotka ovat osoitus siitä, että me osaamme nämä työt tehdä. Siksi se uudistustyö, joka eläinsuojelulaissa tehdään, tarvitsee päivittämistä, se tarvitsee monella tavalla uuden teknologian myötä uusia asioita ja se vaatii tarkennuksia myöskin. Ja tätä työtä tehdään. Se muodostaa hyvän kokonaisuuden, jossa me edelleen kohennamme eläinten hyvinvointia. Mutta me teemme sen sillä tavalla, että se on käytännössä myöskin mahdollista. Nämä pystytään hyvin yhdistämään Suomessa, missä myös viranomaisvalvonta on erittäin korkealla tasolla. Tästä pystytään pitämään ja halutaan pitää kaikella tavalla kiinni. Mutta loppupeleissä se eläimen hyvinvointi on aina siitä ihmisestä kiinni viime kädessä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys lastensuojelusta ja huostaanotoista (Sari Tanus kd)

Suullinen kysymys SKT 134/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Tanus.

Keskustelu

16.52 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Lastensuojeluilmoitusten määrä on viime vuosina ollut kasvussa. 2000-luvulla huostaanottojen määrä on Suomessa lähes kaksinkertaistunut. Erityisen huolestuttavaa on, että nuorten kiireelliset sijoitukset ovat rajusti lisääntyneet. Monissa kaupungeissa nousua viime vuodestakin on useita kymmeniä prosent-

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

teja. Esimerkiksi Helsingissä tehtiin viime vuonna lähes 500 kiireellistä sijoitusta. Taustalta löytyy vanhempien uupumusta ja heikkoa taloudellista tilannetta, mutta pääasialliset syyt ovat päihde- ja mielenterveysongelmat ja niihin liittyvä perheväkivalta. Kysynkin asianomaiselta ministeriltä: miten aiotte tarttua tähän ongelmaan, ja miten edistätte ennalta ehkäisevän avun tarjoamista lastensuojelun piiriin kuuluville perheille?

16.53 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys on erittäin tärkeä ja toisaalta valitettavan laaja. Tartun ensiksi osuuteen, jossa viittasitte lähisuhdeväkivaltaan ja kodeissa tapahtuviin väkivallantekoihin. Näihin hallitus on vastannut sillä, että vihdoinkin Suomessa nyt tuntuvalta ja useamman vuoden aikana nousevalla rahoitusmäärällä me lisäämme turvakotipaikkoja. Se on perheiden etu.

Mitä tulee tähän kokonaisuuteen, kysymyksenne viittaa hyvin samaan asiaan kuin aiemmin keskusteltu huomio siitä, että hallitus on nyt tehnyt laajapohjaisen ja alueiden osaamisesta nousevan kokonaisuudistuksen — sitä voisi kai kutsua jo itsessäänkin reformiksi — joka lähtee siitä, että painopiste todella on käännetty ennalta ehkäisevien palveluiden suuntaan. Se ei silti poista sitä, että keskuudessamme on valitettavan paljon perheitä, joissa lastensuojeluilmoitus ja siihen liittyvät toimenpiteet ovat totta.

Tämä kysymys on siksikin monimutkainen, että kuntien päättävällä on resursointi siitä, miten sosiaalityö järjestetään, ja siksi moniammatillinen osaaminen sosiaalityön ympärillä on erityisen tärkeää. [Puhemies koputtaa] Tätä hallitus haluaa osaltaan kehittää.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys kaupunkipolitiikasta (Matti Vanhanen kesk)

Suullinen kysymys SKT 135/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Vanhanen.

Keskustelu

16.54 Matti Vanhanen kesk: Arvoisa puhemies! Ministeri Vehviläiselle tämä kysymys.

Maamme kaupungistuu koko ajan, ja siihen liittyy myös vahva muuttoliike. Tämä on tapahtumassa. Mutta jotenkin yhteiskunnallisessa keskustelussa vastakkainasettelu kaupunkien ja muun Suomen välillä on nyt kärjistymässä. Tästä keskustelusta puuttuu kokonaan tämä 100-vuotisen Suomen Yhdessä-teema.

Kaupunkien asema on vahva. Niitä tarvitaan kehitykseen, monet tavat kehittyvät niissä. Mutta yhtä lailla pitää huomata se, että kaupunkien ympärillä on usein teollisuus, luonnonvarat, logistiikkaa, matkailumahdollisuudet, ja tämän kokonaisuuden, vuorovaikutuksen ja työnjaon pitää toimia niin, että hyvinvointimme kehittyy.

Kysyn ministeri Vehviläiseltä: Mikä on teidän viestinne, kun tänään kuulemma C21-kaupungit kokoontuvat? Mikä on viestinne heille elinkeinopolitiikan kehittämisessä? Ja samalla: mikä on viesti niille yli 300 muulle kaupungille ja kunnalle, jotka eivät ole kutsua saaneet?

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

16.55 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin totean sen, että suhtaudun erittäin uteliaasti tähän tapaamiseen. Minusta on hyvä, että erilaiset kuntaryhmät, kaupunkiryhmät — suuret, pienet, erikokoiset — kokoontuvat yhteen ja pohtivat niitä omia tavoitteitaan. Odotan heiltä rakentavia yhteistyön esityksiä myös hallitukselle, ja olen itse yrittänyt viime päivinä paneutua myös siihen, mitä edellinen hallitus ja tämä hallitus ovat tehneet kaupunkipolitiikan saralla.

Mutta sitten minä haluan todeta myös sen, mikä tuli kysyjän puheessa esille, että tällainen vastakkainasettelu [Ben Zyskowitz: Sen aika on ohi!] eri alueitten tai eri kuntien ja kaupunkien tai kaupunkien ja niiden tulevien maakuntien välillä on keinotekoista ja se ei rakenna eteenpäin. Eli ajattelen sillä tavalla, että 100-vuotiaassa Suomessa meidän pitää nähdä se, että kaikilla alueilla, maakunnilla, kaupungeilla, kaikkien kotiseuduilla on mahdollisuus kehittyä eteenpäin ja tavoitteiden pitää olla yhteisiä: elinvoima, työllisyys, paljon yrityksiä ja ihmisten hyvinvointi.

Puhemies Maria Lohela: Onko tähän aiheeseen haluja esittää lisäkysymyksiä?

16.56 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaupungistuminen on globaali ilmiö, kasvu tapahtuu kaupungeissa, ja on selvää, että kun puhutaan aluepolitiikasta, on tärkeää, että meillä on metropolipolitiikkaa, kaupunkipolitiikkaa ja aluepolitiikkaa, jossa ymmärretään Suomen kokonaisuus. Mutta uskoisin, että kaupunkipolitiikka on vielä käyttämätön voimavara. Useilla hallituskausilla eduskunta on saanut kaupunkipoliittisen ja metropolipoliittisen selonteon. Nyt kun tehdään tätä historiallisen isoa uudistusta ja puhutaan maakunnista ja on vielä hieman epäselvää suomalaisille, mikä niiden suhde on kaupunkeihin, joissa kasvuvetureina toimitaan, niin onko mahdollista, pääministeri, että hallitus antaisi eduskunnalle kaupunkipoliittisen selonteon, jossa olisi vahva metropolipoliittinen osuus?

16.57 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aika pitkä aika siitä, kun täällä on edellinen kaupunkipoliittinen selonteko tai muu asiakirja ollut käsiteltävänä. Minä pidän hyvänä, että tässä salissa käydään myös kaupunkipoliittista keskustelua, ja kuten totesin, minun visiossani — ja uskon, että koko hallitus on samaa mieltä — on tärkeää, että meillä on vahvat maakunnat ja vahvat kaupungit. Eli sitä kautta rakentuu vahva Suomi.

Kun viittasin siihen, että olen tehnyt selvitystä siitä, minkälaisia vastuita eri ministeriöillä ja ministereillä on kaupunkipolitiikkaan liittyen, niin sitä on erittäin paljon: Sitä koordinoi työ- ja elinkeinoministeriö. Ympäristöministeriöllä on iso rooli MAL-sopimusten — maankäytön, asumisen ja liikenteen — osalta, ja niistä on tehty juuri tälle vuosikymmenelle hyvät päätökset, joissa pääkaupunkiseutu ja sitten muut, jotka liittyvät tähän MAL-sopimukseen, ovat oikealla tavalla esillä. Ensi viikolla seutukaupunkiverkosto jättää minulle oman esityksensä siitä, miten seutukaupunkeja pystyttäisiin kehittämään. Tämä on juuri sitä, [Puhemies koputtaa] että meidän pitää löytää niitä tapoja jokaisen ministeriön osalta.

16.59 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Fru talman! Det är ett oerhört viktigt tema. Vi borde också diskutera hur de mindre stadsregionerna ska klara sig i det här landet, och just nu för regeringens politik oss i en riktning som inte är bra. Man skär ner när det gäller sjukhusnätverk, man går åt den statliga förvaltningen och så vidare.

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

Eli millä tavalla hallitus aikoo käytännössä tukea myös seutukaupunkeja ja ylipäänsä seutuja tässä maassa? Kun puhutaan kaupunkipolitiikasta, niin pitäisi muistaa, että tässä maassa on myös erittäin tärkeää se, että pidetään kaikki seudut ja alueet elinvoimaisina, ei ainoastaan pääkaupunkiseutua, joka totta kai on koko maan veturi, mutta myös kaikki muut pitää olla mukana kärryillä, ja tässä on toivomisen varaa.

16.59 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyjä on täysin oikeassa, ja kun viittasin, että ensi viikolla minulle luovutetaan selvitysmies Antti Rantakokon selvitys tästä aihepiiristä, niin olen sen verran etukäteen siitä tietoinen, tai tiedän, että siellä käydään läpi lähes 50 seutukaupunkia, joilla on valtava merkitys sen ympäristönsä kannalta. Monet niistä ovat myös vahvoja teollisuuskaupunkeja olleet, metsäteollisuutta on ollut valtavasti ja myös metalliteollisuutta, eli niillä on paljon annettavaa ja ne tulevat olemaan, kunhan näemme ne tilastot, aika merkittäviä myös sen osalta, mikä niitten tulos on Suomen bruttokansantuotteesta tällä hetkellä. Odotan mielenkiinnolla niitä esityksiä. Sen jälkeen me hallituksena paneudumme siihen, mitä sieltä tulee, mutta ne näemme ensi viikolla.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain ja ulkomaalaisrekisteristä annetun lain 3 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 129/2017 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskustelu

17.01 Sisäministeri Paula Risikko (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus esittää, että ulkomaalaislaki ajantasaistettaisiin luomalla uusi kasvuyrittäjän eli niin sanotun startup-yrittäjän oleskelulupaperuste. Lisäksi yrittäjän oleskeluluvan soveltamisalaa muutettaisiin. Kolmanneksi, pidennettäisiin työsuhteeseen tulevien erityisasiantuntijoiden oleskeluluvan voimassaoloaikaa. Ja vielä neljäntenä, tehtäisiin jatkolupavaiheesta nopeampi ja vaivattomampi kaikille.

Suomalainen yritys kenttä on tänä päivänä entistä kansainvälisempi. Tässä esityksessä on pohjimmiltaan kyse Suomen kilpailukyvystä. Suomi tarvitsee myös kansainvälisiä osaajia tuomaan innovaatioita ja työpaikkoja. Kansainvälisistä osaajista ja erityisesti kasvuyrittäjistä käydään kovaa kansainvälistä kilpailua. Sujuva oleskelulupajärjestelmä on yksi niistä edellytyksistä, joiden on oltava kunnossa.

On selvää, että oleskelulupajärjestelmä ei itsessään houkuttele maahan osaajia, oleskelulupajärjestelmä on kuitenkin tärkeä osa tätä kokonaisuutta. Suomen kilpailuedellytysten

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

parantamiseksi tarvitaan paitsi sujuvia oleskelulupakäytäntöjä myös saumattomia ja koordinoituja palvelukokonaisuuksia. Näitä tarvitaan niin osaajille kuin yrityksille. Kokonaisuuteen liittyvät myös monimuotoiset ja dynaamiset työmarkkinat sekä onnistunut maakuu- vaviestintä. Myöskään perheenjäsenten mahdollisuuksia työllistyä tai yleensä kotoutua tähän maahan ei sovi unohtaa. Tältä osin onkin vireillä jo paljon toimenpiteitä niin kaupunki- kuin aluetasollakin.

Arvoisa puhemies! Käyn seuraavaksi läpi tarkemmin ehdotettavia ulkomaalaislain muutoksia:

Ensiksi oli puhetta kasvuyrittäjän luvasta. Kyseessä olisi siis uusi oleskeluluvan peruste. Kasvuyrittäjiä varten ehdotetaan luotavaksi oma menettelynsä, joka ottaisi huomioon kasvuyrittäjyyteen liittyvät erityispiirteet. Tavoitteena on, että Suomeen yrityksen perustanut tai sitä perustamassa oleva yrittäjä saisi oleskeluluvan mahdollisimman nopeasti. Ehdotuksen valmisteluun on haettu oppia muista maista, erityisesti Tanskasta. Kansainvälisten mallien mukaisesti liiketoiminnallista arviointia ei suorittaisi oleskelulupaviranomainen, tämä tehtävä sen sijaan annettaisiin kasvuyritystoiminnan paremmin tuntevalle taholle, Tekesille. Tekesin valintaa puoltaa sen valtakunnallisuus ja kasvuyritystoiminnan tuntemus. Painoarvo olisi ideassa ja ihmisessä, liiketoimintamallissa ja yrittäjätiimin henkilökohtaisessa osaamisessa. Lisäksi arvioidaan liiketoiminnan edellytyksiä. Huomiota kiinnitetään markkinatilanteeseen, kansainväliseen kysyntäpotentiaaliin ja markkinaenusteseen, ja arviointi koskee myös yrittäjätiimin osaamista ja kokemusta.

Liiketoiminnallisen arvion jälkeen menettely etenisi mahdollisimman nopeasti ja Maahanmuuttovirasto ei enää suorittaisi omaa arviotaan yritystoiminnasta, koska sen olisi Tekes tehnyt. Maahanmuuttovirasto myöntäisi oleskeluluvan, jos Tekesin arvio on myönteinen. Oleskelulupa myönnettäisiin suoraan kahdeksi vuodeksi. Tämän jälkeen oleskelulupa olisi sitten mahdollisuus myös uusialue. Oleskeluluvan edellytykset on mietitty niin ensimmäisen luvan kuin jatkoluvankin osalta. Järjestelmä ei edellyttäisi yrityksen liiketoiminnan pysymistä muuttumattomana, onhan kasvuyritystoiminnalle ominaista jatkuva kehittyminen ja toiminnan uudelleen suuntaaminen. Tätä ehdotusta aiotaan seurata toki tarkasti kahdestakin syystä: Kyseessä on aivan uusi avaus. Toiseksi, kyse on dynaamisesta ja jatkuvassa liikkeessä olevasta toimintaympäristöstä. Tästä oli muuten erinomaisen hyvä artikkeli tänä päivänä Helsingin Sanomissa, puhuttiin koodaajista, eli siitä, miten tällaisia erityisasiantuntijoita on halu saada Suomeen kansainvälisiltä areenoilta.

Mutta sitten, arvoisa puhemies, tällä esityksellä ajantasaistettaisiin myös muita kuin kasvuyrittäjiä koskevan elinkeinonharjoittajan oleskeluluvan soveltamisalaa. Elinkeinoharjoittajaa koskeva ulkomaalaislain muutos tarkoittaisi käytännössä, että jatkossa oleskelulupa yrittäjyyden perusteella voitaisiin myöntää myös osakeyhtiömuodossa tapahtuvaan yritystoimintaan. Nykyisin oleskelulupa voidaan myöntää yrittämisen perusteella vain täydessä henkilökohtaisessa vastuussa toimivalle elinkeinonharjoittajalle eli esimerkiksi toiminnalla toimivalle yrittäjälle. Samalla nykyisen elinkeinonharjoittajan oleskeluluvan nimi muutettaisiin yrittäjän oleskeluluvaksi.

Arvoisa puhemies! Erityisasiantuntijoiden asettautumista Suomeen helpotettaisiin myöntämällä ensimmäinen oleskelulupa nykyisen yhden vuoden sijaan suoraan kahdeksi vuodeksi. Tämä toki edellyttäisi, että työsuhde on joko jatkuva tai voimassa vähintään sen kaksi vuotta. Lakimuutoksessa otettaisiin huomioon koko tänne muuttava perhe. Näin ollen myös erityisasiantuntijoiden perheenjäsenet saisivat oleskeluluvan kahdeksi vuodeksi normaalin yhden vuoden sijaan. Ehdotettavan lakimuutoksen lisäksi erityisasiantuntijoi-

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

den lupamenettelyä on kehitetty viime vuosina myös monella muulla tavalla. Hallitus on saanut tältä osin paljon palautetta yrityksiltä, ja voin vain sanoa, että saatu palaute on kyllä luettu huolella ja on tehty niitä muutoksia. Osa näistä on nimenomaan ollut sitä prosessien kehittämistä, ja myöskin viestintää on kehitetty, sähköistä asiointia ja jopa menettelyjä. Maahanmuuttovirastossa ymmärretään, että erityisasiantuntijat tulevat usein sellaisiin tehtäviin, joissa henkilö tulee saada maahan ensi tilassa, jos ei haluta koko projektin ja sitä kautta myös muiden työpaikkojen vaarantuvan. Hakemukset pyritäänkin siten ratkaisemaan mahdollisimman nopeasti.

Se, miten Suomeen muuttaminen muutoin sujuu, on sitten jo tietysti monimuotoinen kysymys. Sisäministeriön osalta olen vienyt myös tätä viestiä eteenpäin muille sektoreille.

Mutta, arvoisa puhemies, ei tässä vielä kaikki: oleskelulupajärjestelmää sujuvoitettaiisiin myös jatkolupavaiheen osalta. Ulkomaalaislakia muutettaisiin siten, että jatkolupaa varten ei kerättäisi uusia sormenjälkiä, ne kun eivät yleensä muutu. Tämä tarkoittaisi käytännössä, että jatkolupavaiheen asiointi olisi mahdollista toteuttaa täysin sähköisesti käymättä Maahanmuuttoviraston asiakaspalvelupisteessä, jos hakija käyttää vahvaa sähköistä tunnistautumista. Oleskelulupakortti valmistettaisiin ensimmäisen oleskeluluvan yhteydessä annetuilla sormenjäljillä. Maahanmuuttovirastolla säilyisi silti mahdollisuus kutsua hakija paikalle ja ottaa sormenjäljet uudestaan, jos tähän on erityistä syytä esimerkiksi valvonnallisesta näkökulmasta. Ehdotettava lainmuutos koskisi kaikkia oleskelulupia, ei vain erityisasiantuntijoita. Olen kuitenkin jo nyt kuullut, että entistä vaivattomampaa menettelyä odotetaan erityisesti kansainvälisesti toimivissa yrityksissä. Niiden työntekijät matkustavat paljon, ja heidän on siten hankala varata aikaa henkilökohtaiseen asiointiin Maahanmuuttoviraston toimipisteessä. Sen lisäksi, että muutos tekisi jatkolupavaiheesta nykyistä vaivattomampaa, se myös vähentäisi viranomaistyötä. Tämä puolestaan merkitsisi, että ongelmattomat lupahakemukset voidaan käsitellä entistä nopeammin ja ongelmalliset entistä perusteellisemmin. Kaikki osapuolet siis voittavat.

Arvoisa puhemies! Se, että edistämme ulkomaalaisten osaajien ja yrittäjien maahanmuuttoa, ei ole keneltäkään pois. Omalla osaamisellaan he tuovat suomalaiseen yrityskenttään positiivista virettä, vaikka kaikista yritysideoista ei luonnollisestikaan synny maanlaajuisia menestystarinaa. Tällä esityksellä siis myös ministeriö osoittaa, että edistämme yrittäjyyttä ja siten työpaikkojen syntyä. Yrittäjyys kantaa Suomea.

17.09 Ozan Yanar vihr: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille, arvoisat edustajat, kerrankin voi kehua hallituksen esitystä. [Timo Heinonen: Saako laittaa ristin seinään?] Tuli nähtyä tämäkin päivä. [Puhuja naurahtaa] Hallitus on luomassa Suomeen uutta laillista tapaa tulla tähän maahan ja tekemään työtä, ja tämä on hienoa. Laillisten väylien luominen on hyvää ja sujuvaa maahanmuuttopolitiikkaa. Tässä esityksessä hallitus antaa oleskeluluvan niille ulkomaan kansalaisille, jotka haluavat perustaa Suomeen kasvuyrityksen.

Toki pitää myös tuoda esille se asia, että vaikka pöydällä oleva esitys on kannatettava, maahanmuuttopolitiikan käänteiden tekemiseen se ei missään nimessä riitä. Tämä hallitus on yrittänyt tehdä sellaista maahanmuuttopolitiikkaa, jolla ei houkuteltaisi ihmisiä Suomeen. Hallitus on jopa painottanut tätä asiaa. Meillä on edelleen niitä hallituksen tekemiä linjauksia, jotka vaikeuttavat työ- ja opiskeluperäistä maahanmuuttopolitiikkaa.

Voisin nostaa esille muutamaa tällaista seikkaa, esimerkiksi hallituksen tekemät EU- ja Eta-alueen ulkopuolisille opiskelijoille asetetut maksut. Esimerkiksi yksi tämän esityksen

tavoitteista on tukea ulkomaalaisten opiskelijoiden jäämistä Suomeen, mutta aiemmillä päätöksillä hallitus on heikentänyt tätä asiaa. Tässä on selkeä ristiriita.

Lisäksi työperusteista maahanmuuttopolitiikkaa voidaan helpottaa esimerkiksi poistamalla tarveharkintaa. [Ben Zyskowiec: Oikein!] Siitä on hyviä näkemyksiä aika monessakin [Simon Elo pyytää vastauspuheenvuoroa] puolueessa... — Ilmeisesti pieni puolue tai pieni eduskuntaryhmä. [Eduskunnasta: Mistä puolueesta puhut? — Puhuja naurahtaa] — Niinpä, mistä puolueesta puhunkaan?

Vielä yksi asia on se, että otetaan esille se, että nyt on aika tehdä käänne, arvoisat edustajat. Hallituksen sisältä on kuulunut myös katumista sen suhteen, että on tehty huonoa maahanmuuttopolitiikkaa. On puhuttu siitä, että ehkä perheenyhdistämisen kriteerejä voisi höllentää. On kuultu sitä, että kiintiöpakolaisten määrää voisi nostaa. Nämä ovat hyviä mielipiteitä, hyviä lausuntoja. Toki pitää pitää mielessä, että tämä Sininen tulevaisuus -puolue [Leena Meri: Ei ole puolue!] on ollut tätä vastaan, ja toivottavasti he eivät pysty koko hallitusta pitämään panttivankina tässä asiassa.

Summa summarum, ihan viestinä kaikille: heikkenevä huoltosuhde tarvitsee maahanmuuttajia, uusia työntekijöitä, työpaikkojen luoja. Me tiedämme tämän asian, tämä on fakta. On hyvä, että kasvuyritysten perustamista ja niitten perustajien Suomeen tuloa tuetaan. Tämä on hyvä esitys. Kerrankin voin kannattaa hallituksen esitystä, mutta viestini on se, että tämä ei vielä riitä. On monta muuta asiaa tehtävänä, ja hallituksen sisältäkin on kuulunut hyviä, edistyskellisiä mielipiteitä asiasta, ja toivon, että hallitus saa toteutettua muun muassa kiintiöpakolaisten määrän nostoa, perheenyhdistämisen höllentämistä, tarveharkinnan poistamista. Nämä olisivat etu Suomelle. — Kiitoksia.

17.14 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Haluan kiittää ministeri Risikkoa erinomaisesta esityksestä, joka nyt eduskuntaan on tuotu. Ensi vuoden alusta ulkomaalainen voi saada oleskeluluvan siltä pohjalta, että hän on mukana startup-yrityksessä omistajana taikka työntekijänä, ja tässä esityksessä ulkomaalainen tekisi hakemuksen valtion Tekesille, joka sitten arvioisi, onko tällä kyseisellä startupilla potentiaalia kansainväliseksi kasvuyritykseksi ja toisaalta myös menestyväksi liiketoiminnaksi, ja tämän jälkeen, tuon Tekesin lausunnon pohjalta, oleskelulupa etenisi Maahanmuuttovirastolle ja niin eteenpäin. Oikeastaan oma puheenvuoroni keskittyy tähän kohtaan, että tarvitsemmeko me tässä välttämättä tätä Tekesiä tämän arvioinnin tekijänä.

Tekesin roolia on perusteltu tässä esityksessä muun muassa sen valtakunnallisella viranomaisroolilla ja myös sillä, että Tekesillä on vahva asiantuntemus startup-toiminnasta. Mutta toisaalta voi kysyä, löytyisikö tämä asiantuntemus myös astetta kevyemmällä tavalla. Tässä esityksessä, joka on hyvä ja kannatettava, mallia on ehkä haettu enempi Tanskasta, kun ehkä voisi pohtia myös sitä, voisiko Viron malli olla tässä asiassa toimivampi. Esimerkiksi Virossa liiketoimintasuunnitelman arvioivat yrittäjät, yrittäjäyhteisö, ja voi hyvin kysyä, että voisiko meillä Suomessakin tässä asiassa luottaa yrittäjien osaamiseen ja arviointiin. Toisaalta hyvää tässä esityksessä on myös se, että jatkossa Maahanmuuttovirasto ei enää arvioisi yritystoimintaa lainkaan, eli se on merkittävä parannus tässä.

Viime keväänä kokoomuksen kansanedustajat Juhana Vartiainen ja Elina Lepomäki ottivat kantaa tähän asiaan, kun esitys oli luonnosvaiheessa, ja silloin he nimenomaan kannoivat huolta siitä, että tämä luvan saanti olisi ehkä liian hidasta. Itse haluan uskoa, että näillä esillenostoilla ja niillä korjauksilla, mitä tähän esitykseen on tehty, tuosta silloin puhutusta puolesta vuodesta on päästy lyhyempään. Mielelläni tästä ministeri Risikolta kuu-

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

lisin arviota, että minkälaisella aikataululla nämä pystyttäisiin tekemään, jotta mallista ei tulisi liian raskas.

Startup-yrityksen perustamisen perusteella myönnettäviä oleskelulupia on käytössä meidän maamme lisäksi EU:ssa 12 eri maassa, ja näissä maissa, joissa tällaista vastaavaa lainsäädäntöä on jo käytetty, on pystytty houkuttelemaan asiantuntijoiden mukaan kymmeniä, jopa satoja kasvuyrityksiä vuosittain. Tämän asian yhteydessä sisäministeriön johtava asiantuntija Elina Immonen mielestäni hyvin totesi, että jo yksikin uusi menestyvä kansainvälinen kasvuyritys on kansantaloudelle niin myönteinen asia, että tämä muutos kannattaa tehdä. Se on hyvin sanottu, ja itse uskon, että nämä kasvuyritykset ja uudet toimijat eivät jää vain yhteen, vaan niitä tulee useampia.

Arvoisa puhemies! Myönteistä tässä esityksessä on myös se, että oleskelulupa voitaisiin jatkossa myöntää myös osakeyhtiömuotoiseen liiketoimintaan. Tähän astihan oleskelulupa on voitu myöntää vain täydessä henkilökohtaisessa vastuussa toimivalle elinkeinonharjoittajalle. Tämä on merkittävä parannus aiempaan. Myös tämä jatkoluvan helpottaminen, mikä tapahtuisi jatkossa sähköisesti kahden vuoden tauon jälkeen, olisi perusteltua.

Mutta kun viittasin tuohon Viron malliin, niin toivoisin, että valiokuntakäsittelyssä vielä ehkä puntaroitaisiin myös niitä myönteisiä asioita, joita Viro on käyttänyt. Virossahan on käytössä tällainen lyhytaikainen startup-viisumi ja siihen yhdistettynä viiden vuoden oleskelulupa, ja sen puitteissa ulkomaalainen voi toimia ja työskennellä virolaisessa kasvuyrityksessä. Viro lupaa startup-viisumin kuukaudessa ja oleskeluluvan kahdessa kuukaudessa, ja se isoin huoli on nyt se, onko tämä meidän mallimme liian raskas.

Eli saadaanko näitä lupia kaksivaiheisen käsittelyn kautta, kestääkö se päiviä, viikkoja vai kuukausia — tämä on oikeastaan se kysymys, minkä päällimmäisenä oman puheenvuoroni lopussa jätän pohdittavaksi, ja mielelläni siihen kuulen myös ministeriltä arviota.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat! Käydään muutama puheenvuoro — eri ryhmien edustajat sattuvat olemaan tässä perä perää — ja sen jälkeen, kun ovat kutakuinkin kaikkien ryhmien edustajat käyttäneet puheenvuoron, käydään pieni debatti, jos silloin vielä tarvetta siihen on.

17.20 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ulkomaalaislakia muutettaisiin niin, että ulkomaalainen, joka perustaa tai on perustanut Suomeen kasvuyrityksen, voi saada oleskeluluvan sillä perusteella. Toisin kuin media ja poliittiset vastustajat mielellään väittävät, perussuomalaiset eivät vastusta maahanmuuttoa sinänsä, kaikkea maahanmuuttoa. Me vastustamme haittamaahanmuuttoa, joka tarkoittaa sitä, että ulkomailta virtaa tänne, yleensä turvapaikkajärjestelmää hyväksi käyttäen, ihmisiä nauttimaan anteliaasta sosiaaliturvastamme. Aidot yrittäjät ja itsensä elättäjät voivat olla maahamme tervetulleitakin.

Nyt kuitenkin olen huolissani, että tähän mahdollisesti osin kelvolliseen esitykseen olisi piilotettu mahdollisuus käyttää startup-yrittäjyyden kautta tulevaa oleskelulupaa jotenkin hyväksi. Onko mahdollista, että henkilö pääsee suomalaisen sosiaaliturvan piiriin perustamalla jonkinlaisen kaarnalaivafirman tai koodaribussin, jonka tarkoitus ei ole oikeasti tuottaa mitään muuta kuin hakijalleen oleskeluluvan? Ollaanko tässä luomassa taas uutta sosiaaliperäisen maahanmuuton välinettä vähän takakautta?

Olen hieman huolissani noista edustaja Heinosen puheenvuoroista, että Tekesin arviointi oleskeluluvasta poistettaisiin. Kyllähän se nyt on vähintään, että oleskeluluvan peruste ja

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

liiketoiminnan aitous arvioidaan jonkun objektiivisen toimijan toimesta, jollei tässä ole edes mitään tuloarvoja tai vastaavia takaamassa sitä, että tämä yritystoiminta ei ole mikään peite tai keino päästä maahan sosiaaliturvan piiriin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Räsänen. [Joona Räsänen kävelee puhujakorokkeelle] — Ihan oikein, Joona Räsänen. Näköjään äänenpainonikin jo kertoi siitä, kenestä on kysymys. [Naurua]

17.21 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Juuri siitä arvasin, että on oma vuoroni. Kahdessa vuodessa on oppinut täällä paljon.

Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, tämä hallituksen esitys on hyvin perusteltu. Jos oikeastaan aloittaisin esityksen läpikäynnin työperäisen maahanmuuton yleisestä kuvasta: Pitkälti tässä salissa olemme käyneet tätä maahanmuuttoaihetta moneen kertaan läpi, ja on tässäkin keskustelussa nyt hyvä erottaa työperäinen maahanmuutto humanitäärisestä maahanmuutosta. Humanitäärisen maahanmuuton lähtökohtahan on aina se hakijan tarve, kun taas työperäisen maahanmuuton lähtökohta on yhteiskunnan tarve. Ja kun katsotaan nyt tätä esitystä ja sitä tilannetta, mikä meillä Suomessa on, niin on totta, että me tarvitsemme lisää ulkomaalaisia asiantuntijoita ja toivottavasti myös lisää ulkomaalaisia startup-yrityksiä. Muiden maiden esimerkkejä kun tässä peilaa, niin on järkevää — vaikka mikään lainsäädännön muutos ei itsessään varmaan vedä tänne yhtäkään kasvuyritystä — helpottaa, yksinkertaistaa ja nopeuttaa sitä prosessia, jolla ulkomaalainen startup-yritys pääsisi Suomeen ja pääsisi aloittamaan toimintansa.

Sitten ehkä muutamaan yksityiskohtaan. Ensinnäkin tähän Tekesin rooliin: On varmaan selvää, että jonkun instanssin kannattaa tehdä arvio siitä, minkälainen yritystoiminta on sitten skaalattavissa, minkälaisessa yritystoiminnassa on innovaatiomahdollisuuksia ja minkälaisessa yritystoiminnassa todella on nopeaa kansainvälistymisen mahdollisuutta ja myös kasvun mahdollisuuksia. Jos siihen ei pysty Suomessa Tekes, niin tuskin siihen pystyy mikään mukaan taho. Sen takia tässä tilanteessa täytyy toivoa, että myös Tekesille turvataan ne resurssit ja myös määrärahat jatkossa, jotta he pystyvät tuloksellisesti tätä uutta tehtäväänsä hoitamaan.

Sitten ehkä tästä kommenttina äskeisiin puheenvuoroihin, missä esimerkiksi edustaja Heinonen otti kantaa, pitäisikö mennä tähän Viron malliin, missä arviointia kyllä sielläkin tehdään, ja siellähän todella on tällainen asiantuntijakomitea, joka tekee siis samaa arviota kuin sitten Suomessa Tekes tekisi. Pitäisin kuitenkin parempana sitä, että meillä on joku riippumaton taho, joka tämän arvion tekee, kuin sitä, että se koostuisi pelkästään jo täällä toimineista yrittäjistä. Vähän pahoin pelkään, että ehkä ne yrittäjät eivät aina haluaisi tänne kilpailijoita. Sen takia on järkevää, että se on nimenomaan Tekesin arviointi ja he antavat siitä sitten lausunnon.

No, sitten yleisesti näistä muista muutoksista voin todeta sen, että on täysin järkevää, että helpotetaan myös erityisasiantuntijoiden oleskeluluvan puolella, pidennetään ensinnäkin ensimmäistä lupaa vuodesta kahteen vuoteen ja helpotetaan jatkoluvan hakemista, mutta myös helpotetaan perheenjäsenien saamista Suomeen. Ja kun me paljon puhumme tästä ulkomaalaisten asiantuntijoiden ja erityisosaajien houkuttelemisesta Suomeen, niin silloin keskiöön tulevat nimenomaan ne muut kysymykset kuin pelkästään se oleskelulupaprosessi. Silloin puhutaan siitä, saavatko he perheenjäsenensä mukaan. Silloin puhutaan siitä, löytyykö perheenjäsenille, puolisolille mahdollisesti töitä, perheenjäsenille palveluita.

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

Olen ilolla tervehtinyt sitä kehitystä, joka esimerkiksi pääkaupunkiseudun kunnissa on nyt virinnyt, että yhä enenevässä määrin myös tulevaisuudessa englanninkielisiä kunnallisia palveluita on tarjolla, koska se on aito edellytys sille, että pystymme houkuttelemaan myös ulkomaalaisia osaajia.

Kaiken kaikkiaan esitys on hyvin perusteltu, ja tätä on perusteltua käydä myös valiokunnassa tarkkaan läpi ja katsoa ehkä näitä muutamia yksityiskohtia, muutamia nyansseja, onko siellä ehkä päivittämisen paikkaa. Mutta kaiken kaikkiaan tervehdin tätä ilolla, että houkuttelemme entistä enemmän ulkomaalaisia asiantuntijoita ja myös yrityksiä Suomeen.

17.26 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Minä suhtaudun myös myönteisesti tähän esitykseen. Pidän tätä kyllä hyvin turvallisena myös sen takia, että meillä on jo useita Euroopan unionin maita, joissa kasvuyrittäjillä on omat oleskelulupamenettelyt. On oletettavaa, että tämä ei mitään kovin laajaa väylää Suomeen tuloon merkitsisi, ehkä muutamia kymmeniä vuosittain, niin kuin tässä hallituksen esityksessä on arvioitu. Mutta yrittäjyyden ja kasvuyritysten kannalta pidän tätä kyllä tärkeänä uudistuksena.

Haluan nostaa esiin myös sen, että meillä on Suomessa kymmeniätuhansia ulkomaalaisia opiskelijoita, myös tutkinto-opiskelijoita. Kun he opiskeluaikana mahdollisesti oppivat suomen kielen, joka tapauksessa tutustuvat Suomeen, niin olisi kovin kannatettavaa, että monet heistä voisivat kenties löytää Suomessa mahdollisuuden yrittäjyyteen ja sillä tavoin myös olla vilkastuttamassa suomalaista elinkeinoelämää. Pitäisin tätä mahdollisena väylänä näille ulkomaalaisille opiskelijoille jäädä opintojensa päättymisen jälkeen Suomeen juuri kasvuyrittäjän roolissa, sillä tällä hetkellä meidän lupalainsäädäntömme ei tätä salli.

Mutta samaan suuntaan, arvoisa puhemies, toimisi myös saatavuusharkinnan lieventäminen tai peräti poistaminen, josta on täällä eduskunnassakin lakialoite vireillä ja aika paljon kannatusta. Kysyn nyt ministeri Risikolta, millä tavoin hallituksessa on käyty keskustelua tästä saatavuusharkinnan poistamisesta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkari: Vielä edustaja Hoskoselle puheenvuoro, ja jos hänen jälkeensä on aihetta lyhyeen debattiin, käydään sitten se.

17.28 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä ulkomaalaislain muutos on mielestäni tähän aikaan sopiva. Pitää muistaa se, että nämä startup-yritykset tyypillisimmillään ovat pelialan yrityksiä tai mobiilisovelluksia tekeviä yrityksiä, jotka syntyvät nopeasti, kun markkina käy todella kuumana tänä päivänä. Todellakin, kun joku esimerkiksi peliteollisuuden piirissä tekevä nuori mies tai nainen saa hyvän idean, niin siitä voi syntyä, kuten olemme kotimaassa havainneet, muutamia ylikansallisia yhtiöitä on tänä päivänä syntynyt, ja niihin tarvitaan poikkeuksellisia lahjoja niiltä, kenellä sellaisia on. Minun mielestäni ulkomaalaislakia siltä osin kannattaa toki muuttaa, että tällaiset tapaukset saadaan todellakin tekemään työtä ja ennen kaikkea tekemään suomalaiselle yhteiskunnalle lisäarvoa.

Totta kai kaikissa lain soveltamisohjeissa aina voi olla pieniä ongelmia, että joku voi niitä jopa käyttää väärin, mutta en usko. Kuitenkin tähänkin liittyy aina kontrolli, joten eihän tämä mikään avoin tilanne ole, päinvastoin kaikki kontrolloidaan ja käydään huolellisesti läpi. Mutta on syytä muistaa, että esimerkiksi tällaiset tietokonealan yritykset ovat sellaisia yrityksiä, jotka syntyvät hyvin nopeasti, siellä on poikkeuksellista älykkyyttä ihmisillä, ja tällaisille mahdollisuuksille pitää myös valtiovallan avata tietä.

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

Tietysti on syytä muistaa toinenkin tosiasia. Euroopan muissa maissa, naapureissa, EU-maissa näitä mahdollisuuksia on jo hyödynnetty. Sen suhteen emme itse asiassa ole ensimmäisenä liikkeellä, vaan paremminkin tulemme hieman jälkijunassa. Mutta huolella harkiten hyvä tulee.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, jos halutaan pieni debatti käydä, pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat käyttää tällaisen debattipuheen-vuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

17.30 Simon Elo si (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Yanaria kiitoksista hallituksen hyvästä esityksestä ja siitä, että otitte esille kaksi asiaa, jotka perustuvat hallitusohjelman linjauksiin, eli pakolaiskiintiön ja ulkomaisen työvoiman tarveharkinnan. Nämä on linjattu hallitusohjelmassa, ja minun nähdäkseni hallitus kunnioittaa sitä ja sen mukaan mennään, ei siinä ole sen ihmeellisempää.

Mitä tulee lukukausimaksuihin, niin niitä kannattaa käsittääkseni moni rehtorikin Suomessa ja sillä alalla työskentelevä, eli pidän tärkeänä sitä, että lukukausimaksut on — ja se on ollut hallitusohjelmassa myöskin — mutta että ne pidetään kohtuullisina eli ei lähdetä sitten tekemään sillä siinä mielessä liikaa bisnestä.

Mitä tulee tähän käsittelyssä olevaan esitykseen, niin pidän erittäin tervetulleena Eduskunnan Peliklubin puheenjohtajana nimenomaan sitä, mitä edustaja Hoskonenkin tässä otti esille, että nämä yritykset yleensä ovat luoville aloille kuuluvia yrityksiä, esimerkiksi kotikaupungissani Espoossa, ja kun siellä kävin tällaisen paikallisen yrityksen vieraana, niin ainoa asia, mitä he hallitukselta pyysivät, oli se, että helpottakaa näitä oleskelulupakäytäntöjä näille työtä tekeville ihmisille, heidän perheilleen, ja näin tämä hallitus tekee.

Tässä nostettiin esille myös englannin kielen tärkeys, ja esimerkiksi Espoossa nyt tehtiin päätös siitä, että englannin kieli tulee yhdeksi viralliseksi kieleksi, jota käytetään, niin että sekin toteutuu. [Puhemies koputtaa] Se on kuntien päätettävä asia, mutta tässä kuntien ja valtion on hyvä tehdä yhteistyötä.

17.32 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella tämän esityksen osalta voidaan todeta, että tämä noudattaa sitä työperäisen maahanmuuton kultaista sääntöä, jossa työperäisen maahanmuuton pitää todella lähteä ensisijaisesti yhteiskunnan tarpeesta mutta myös työperäisenkin maahanmuutto on hallittua. Meillä on siksi järjestelmä, jota käyttämällä me pääsemme sellaiseen lopputulokseen kuin me olemme täällä itse määrittäneet. Näin toimii myös kaikissa muissa niin EU- kuin OECD-maissakin työperäinen maahanmuutto.

Ehkä en malta olla nyt sanomatta heille, ketkä tämän saatavuusharkintakysymyksen, mikä tähän asiaan nyt sinänsä ei kuulu, nostivat esille, että on nyt ehkä hieman kuitenkin kummallista, jos yleisesti täällä työntekijän oleskeluluvan puolella vastustaa saatavuusharkintaa mutta sitten tässä startup-oleskeluluvassa on valmis kannattamaan Tekesin tekemää samantyylistä tarveharkintaa sen suhteen, [Eduskunnasta: Hyvä huomio!] pitääkö yritys ottaa tänne vai ei. Nyt sitten pyytäisin hieman selvennystä heiltä, ketkä tätä saatavuusharkintaa vastustavat, vastustavatko he myös nyt tätä Tekesin roolia tämän esityksen osalta.

17.33 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! On hienoa tosiaan-kin, että tämä asia viedään eteenpäin, mutta sopii ehkä kysyä, onko se nyt parhaassa mah-

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

dollisessa muodossaan. Minusta on selvä, että Suomi tarvitsee kansainvälisiä yrityksiä enemmän kuin he tarvitsevat Suomea, jolloin meidän pitää olla houkutteleva ja helppo maa. Tänne pitää olla helppo tulla.

Tässä pohdittiin edustaja Heinosen toimesta sitä, onko järkevää, että Tekes arvioi niitä. On perustellusti kysytty, aiheuttaako se puolestaan ristiriidan, jos Tekes rahoittaa tiettyä yritystä ja tulee samalle alalle toinen toimimaan, onko Tekesin intressissä silloin myöntää tämä lupa. Olen sitä mieltä, että tätä asiaa kannattaisi arvioida. Sen sijaan, jos yritykset keskenään arvioivat tätä, niin luulen, että se on parempi tapa. En usko, että kukaan Piilaakson yrityksistä on huolissaan siitä, että siellä on niin monta yritystä, ja olisi toivonut, että määrä olisi rajoitettu. [Puhemies koputtaa] Kyllä minä luulen, että kaikki kasvualoilla toimivat näkevät, että jos kakkua kasvatetaan, niin jää kyllä jokaiselle myöskin vähän enemmän jaettavaa [Puhemies koputtaa] ja että ne toimivat nimenomaan yhteisesti kansainvälisillä markkinoilla.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisa edustaja, ei kovin paljon ylitetä tuota sovittua minuuttia.

17.34 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En lähde nyt sitten tähän minuuttiin mahduttamaan sitä, miksi vastustan jotakin. Mutta haluan tuoda esille sen, että tämä on sinällään kannatettavaa, mutta minä toivoisin, että tämän lainsäädännön yhteydessä myös ne valvontaresurssit olisivat sellaiset, että voidaan todentaa, ettei ole niin kuin tällä hetkellä on, että meiltä tavoitetaan erityisasiantuntijoita, jotka ovat 3 000 euron kuukausipalkalla täällä töissä, mihin on sitten laskettu päivärahat, kilometrikorvauksia ja niin edelleen, ja se todellinen palkka on kaukana siitä, mitä esimerkiksi EU:n sininen kortti tällä hetkellä edellyttää, 4 500 euroa kuukaudessa. Eli toivotaan, että on valvontaa ja niin, että tämä, sanotaanko, erityisasiantuntijoitien, osaaajien, polkeminen tässä maassa sitten samalla kertaa saadaan suitsittua.

17.35 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esityksessä sanotaan, että tyypillinen esimerkki on ulkomaalainen opiskelija, joka on aiemmin oleskellut maassa opiskelijaluvalla. Varmasti on ihan hyvä, että jos täällä opiskelee, niin jäisi tänne, on oppinut kielen ja varmasti jotakin uutta voisi tuoda. Mutta itse olen huolissani siitä, että eihän tällä vain ole tarkoitus korvata tarveharkinnasta luopumista missään muodossa, koska tässä esityksessä lukee myös näin, että "oleskelulupa voitaisiin myöntää tällä perusteella myös tilanteissa, kun henkilö on oleskellut jo maassa jollain muulla perusteella". Esimerkiksi jos henkilö hakee turvapaikkaa tietäen, että ei saa, mutta sitten perustaakin siivousfirman, niin onko Tekesin mielestä tällainen firma sitten riittävä peruste? Tämä tarveharkintahan on juuri sen takia, että me emme halua piikayhteiskuntaa Suomeen ja matalapalkka-alojen työntekijät kärsisivät suunnattomasti, jos Suomeen tulee liikaa kilpailua matalapalkka-aloilta.

17.36 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys vaikuttaa varsin hyvältä ja kannatettavalta, mutta minä myös jäin hieman miettimään näitä käytännön kuvioita. Siis se, että Suomessa opiskelleiden ulkomaalaisten, jotka ovat täällä, tänne jäämistä ja esimerkiksi startup-yrityksen vireille laittamista helpotettaisiin, on erittäin hyvä ja kannatettava asia. Mutta esimerkkinä, jos nyt maassa x joku miettii, että Suo-

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

meen voisi tulla ja täällä on tällainen mahdollisuus laittaa kasvuyritys, startup pystyyn, niin tuleeko hän minkälaisen dokumentin paitsi passinsa turvin Suomeen ja esitteleekö hän sitten täällä sen startup-suunnitelmansa ja saa Tekesiltä arvion vai mahdollisesti sitten jossakin tilanteessa jo ennen Suomen rajan ylittämistä? Onko näitä prosesseja sitten jo lähtömaista käsin mahdollista tehdä? Että kun Suomeen tullaan, niin millä perusteella tullaan ja esitetäänkö sitten mahdollisesti rajalla jo, että syy Suomeen tuloon on startup-yrityksen viereillepano? Tästä jos ministeri [Puhemies koputtaa] voisi avata vähän enemmän.

17.38 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä on myös sellainen ulottuvuus, joka kannattaa mainita: tämä aivovienti. Suomessa aina puhutaan, että kun osaavia ihmisiä lähtee Suomesta pois, he ovat saaneet hyvän koulutuksen ja sitten yhtäkkiä siitä hyötyykin joku ranskalainen teollisuusfirma taikka britti tai joku muu. Nythän tässä tavallaan tehdään hieman vastaiskua sille, koska jos joku vaikka nyt tuolta kaukaa maailmalta tullut ihminen on saanut täällä koulutusta ja sitten yhtäkkiä keksii jonkin loistavan idean, niin kyllä hänelle pitää ovia olla avaamassa, että hän pystyy sen yrityksen perustamaan tänne. Pitää muistaa, että nämä tietokoneyhtiöt ovat sellaisia yhtiöitä, että kun yhtiö on lähdössä Suomesta pois, niin siinä ei tarvitse mitään muuta tehdä kuin ottaa varmuuskopio ja lyödä tietokone kiinni ja varmuuskopio taskuun, ja silloin on yhtiö lähtenyt liikenteeseen ja menee minne menee. Tämän takia on hyvä, että näitä menettelytapoja joustavoitetaan, mutta aina pitää muistaa se vanha totuus, että kontrolloida pitää aina, että mitään vapaata markkinaa ei voi syntyä. Niille, joista on hyötyä Suomelle [Puhemies koputtaa] ja joille itselleen on tästä todella hyötyä, tällainen mahdollisuus kannattaa hyödyntää.

17.39 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri, yksi asia, yksi näkökulma tässä esityksessä on se, että opiskelijat voisivat jäädä tänne. Se on hieno asia, että on oivallettu se, että opiskelijoista, jotka ovat opiskelleet Suomessa, on meille hyötyä. Mutta se, mitä te teette toisaalta, tai teitte viime vuonna, olivat nämä Etaja EU-alueen lukukausimaksut, ja nehan rajoittavat jo tätä poolia. Eli tänne ei pääse opiskelijaksi, ellei maksa aika paljon, joten se pooli jo tavallaan siinä alussa rajoittuu. Toisaalta haluatte, että ne, jotka ovat tulleet tänne, jäisivät tänne. Eikö tässä ole johdonmukaisuuden puutetta? Minä olettaisin, että on. Ja voisin vielä kysyä: milloin saadaan lisätietoa tästä muutoksesta, siitä, kuinka se on vaikuttanut hakijamääriin, kuinka se on vaikuttanut opiskelupaikan vastaanottaviin henkilöihin? Se antaisi meille lisää dataa siitä, onko tämä hallituksen toimi oikein tehty.

17.40 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on varmaan ensimmäinen kerta tämän eduskunnan historiassa, kun voin sanoa edes suurin piirtein olevani edustaja Ozan Yanarin kanssa maahanmuuttopolitiikasta samaa mieltä, liittyen siihen, mitä hän sanoi juuri tästä kyseessä olevasta hallituksen esityksestä, joka nyt meillä on käsitellyssä. Eli juuri tämänkaltaista maahanmuuttoa me täällä Suomessa tarvitsemme, mitä tämä hallituksen esitys kenties nyt pyrkii lisäämään. Meidän pitäisi enemmänkin ottaa mallia vaikka urheiluseuroista, niin kuin olen aikaisemminkin sanonut: jos vaikka KTP-koripallojoukkue tekee hankinnan ulkomailta, niin se ottaa sellaisen pelaajan, joka tekee vähintään 20 pistettä suunnilleen joka pelissä ja on ikään kuin siis parempi kuin nämä mei-

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

dän kotimaiset pelaajamme. Ja nyt Suomi toimii sillä tavoin kuin urheiluseuratkin toimivat ja pitäisi toimia. Eli tulee sellaista maahanmuuttoa, joka vahvistaa.

No okei, tässä on näitä duubioita, joita esimerkiksi edustaja Mäkelä ja edustaja Huhtasaari [Puhemies koputtaa] toivat esiin. Ihan totta, kun nämä meille valiokuntaan tulevat, niin siellä katsotaan sitten tarkemmin, ja myös tämä tarveharkinta.

17.41 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, puheenjohtaja! Tuo, mitä edustaja Eerola puhui koripallosta, sehän on toki sydäntäni lähellä. Mutta muistuttaisin henkilöstä nimeltä Darryl Parker. Kuka on Darryl Parker? Hän on Joensuun Katajan jenkkihahvistus 90-luvulla, joka hakattiin nakkikioskilla sellaiseen kuntoon, että hän lähti kotiin. Eli toisin sanoen: siis turvapaikanhakijoiden kohtelu Suomessa ja yleinen asenne ulkomaalaisiin vaikuttaa siihen, kuinka houkutteleva tämä Suomi on niitten maahanmuuttajien silmissä, joita te hyväksytte ja kannatatte. Tämä kannattaa muistaa. Meidän kaikkien vastuulla on ylläpitää sellaista kulttuuria, jossa ihmistä, joka on nakkikioskilla, ei ruveta erottelemaan, onko hän Nokian insinööri vai onko hän turvapaikanhakija. Ja tällä on [Puhemies koputtaa] olennainen merkitys sille, kuinka houkutteleva Suomi on näitten osaajien ja asiantuntijoiden silmissä. Tämä on meidän kaikkien yhteinen vastuumme, ja olen aivan varma, että edustajat Huhtasaari ja Eerola ovat tässä kanssani samassa rintamassa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tämän näkökulman äsken avasi edustaja Eerola, ja tähän on pyytänyt vielä vastauspuheenvuoron edustaja Yanar, myönnän sen, ja sitten edustaja Eerolalle, ja sitten siirrytään eteenpäin.

17.42 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Äsken edustaja Harakan puheenvuoro oli loistava. Tämä on laajasti esille otettava asia, ja yleisellä asenneilmapiirillä on vaikutusta Suomen houkuttelevuuteen, joka vaikuttaa myös tähän.

Mutta haluaisin myös kommentoida sitä, että puhe jostain tällaisesta haittamaahanmuutosta on mielestäni aivan väärä ja todella ankea. Jokainen tänne tuleva henkilö on yksilö. Kukaan meistä ei haluaisi tulla kohdeksi massana, joten ei kohdella ketään massana. Ihmiset tulevat tänne eri syistä. Minä voin pitää teille oppitunnin siitä, miten tänne pääsee, siihen on muutama keino: työ, koulutus, pakolaisuus ja niin edelleen. Minä olen tullut perhesiteiden kautta tähän maahan 14-vuotiaana, ja tänne minut on valittu 27-vuotiaana. Jos minut tavallaan laitetaan johonkin sellaiseen koriin, että olisin haittamaahanmuuttoa tai jotain muuta, niin se on absurdia ja käsittämätöntä. [Puhemies koputtaa] Ei puhuta tällaista. Tehdään oikeudenmukaista ja normaalia maahanmuuttopolitiikkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Eerola, ja sitten ministerillä puheenvuoro.

17.44 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On täysin helppoa sanoa olevani samassa rintamassa edustaja Harakan kanssa siinä, että ketään, yhtään ketään, oli mistä syystä tahansa tänne tullut, ei pidä nakkikioskilla eikä missään muussakaan paikassa pieksää, ei ihonvärin tähden eikä mistään muusta syystä. Sanon kuitenkin sen, että jos meillä kaikki maahanmuuttajat, joita meille tänne tulee, olisivat sitä maahanmuuttajapolvea, joka parantaa tätä yhteiskuntaa, niin on aivan selvää ja päivänselvää, että meillä ei

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

minkäännäköistä rasismiongelmaa täällä silloin olisikaan. [Ozan Yanar: Anteeksi nyt vaan!]

17.44 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on muutamia kysymyksiä muun muassa siitä, miksi Tekes tulisi tähän mukaan. [Puhemies: 2 minuuttia, ministeri!] — Joo, kiitos, puhemies.

On totta, että kansainväliset ratkaisut yritysarvioinnin tekevästä tahoista vaihtelevat. Meillä on katsottu, että toiminta kuuluu luontevimmin viranomaisille ja vieläpä valtakunnalliselle sellaiselle. Tekes on julkisen innovaatio- ja innovatiivisen kasvuyrittäjyyden edistämisen osalta keskeinen toimija Suomessa. Tämä puoltaa sille ehdotettavaa roolia oleskelulupaa hakevien kasvuyritysten liiketoimintasuunnitelman arvioinnissa, ja myös Tanskassa tehtävä on annettu Tekesiä vastaavalle viranomaiselle. Arvioinnin keskitäminen yhdelle julkiselle ja koko maan kattavalle toimijalle mahdollistaisi myös yhdenvertaisuus- ja puolueettomuusnäkökulmien varmistamisen. Tekes voisi kokemukseensa perustuen suhteellisen nopeasti arvioida oleskelulupaa hakevien kasvuyrittäjien liiketoimintasuunnitelman toteuttamiskelpoisuuden. Jos arviointiin sitten katsottaisiin tarpeelliseksi jatkossa liittää laajemmin kasvuyrityskentän muita julkisia ja yksityisiä toimijoita, muodostaisi tämä hyvin hallinnollisesti kevyen vaihtoehdon, esimerkiksi ohjausryhmän perustamisen, joka seuraisi ja arvioisi kasvuyrittäjien oleskelulupaprosessin toteutumista ja kehittämistarpeita. Eli tässä on myöskin tällainen mahdollisuus.

Sitten täällä kysyttiin näistä ajoista. Kyllä tässä on tavoite nimenomaan sekä Tekesissä että Migrissä, että tähdätään muutaman viikon käsittelyaikoihin, ei kuukausien, niin kuin täällä esitettiin puolta vuotta, ei missään nimessä. Tämä ei myöskään ole keino ujuttautua tänne joillain erityisillä syillä tai jollain muulla, koska kyllä se arvioidaan tarkasti. Ei Tekes ole mitenkään sellainen porukka, joka katsoo sormien läpi. Kyllä he katsovat tosi tarkkaan ja seuraavat tilannetta. Suomessa on kuitenkin aika hyvä kontrolli tämän tyyppisissä asioissa, ja myöskin yrittäjien keskuudessa voidaan arvioida.

Sitten tästä, mistä edustaja Yanar kysyi. Opetus- ja kulttuuriministeriö antaa lisätietoa siitä seurannasta, miten nämä maksut ovat vaikuttaneet. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt siirrytään puhujalistaan. Täällä on edustajia, jotka ovat odottaneet aika pitkään omaa puheenvuoroaan.

17.47 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys oleskeluluvasta yrittäjyyden perusteella on erittäin kannatettava. Joitakin näkökulmia ja kysymyksiä tästä kyllä syntyy, ja toivoisin ministerin ottavan näihin kantaa.

Ensinnäkin täällä sanotaan näin: "Esityksen tavoitteena on tukea yrittäjyyttä ja sitä kautta talouskasvua ulkomaalaislain keinoin." On erittäin hyvä lähtökohta — yrittäjähenkisyys, joka on yksi hallituksen tärkeimpiä linjauksia ollut tämän vaalikauden aikana — että edistetään yrittäjyyden mahdollisuuksia niin kantaväestölle kuin nyt sitten tässä esityksessä ulkomaalaisille.

Sitten täällä todetaan näin: "Ehdotettavien säännösmuutosten tarkoituksena on edistää talouskasvua ja työllisyyttä yrittäjyyden ja osaajien maahanmuuton sujuvoittamisen kautta." Ja tämä esitys on tietysti selkeästi nyt kohdennettu sillä tavalla, että tämä lähettää sen viestin, että osaajat ovat tervetulleita Suomeen. Se on tässä selkeä painopiste, ja se saattaa synnyttää sellaista keskustelua, että Suomi haluaa vain sellaisia maahanmuuttajia, jotka

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

ovat valmiiksi koulutettuja ja osaajia, ja kaikki muut maahanmuuttajat yritämme sitten jollakin tavalla saada täältä pois. En sano, että tämä esitys on sellainen, mutta saattaa syntyä tällainen kysymys monelle, joka tätä lukee, että entä sitten minä, jolla ei ole valmiuksia olla osaaja, kun olen tänne jostain syystä tullut.

Erittäin hyvää tässä on se, että ne, jotka nyt opiskelevat Suomessa, saavat täällä osaamispääomaa, saavat myös mahdollisuuden jäädä tänne, ja tuo osaamispääoma tulisi Suomen käyttöön.

Olin tällaisessa nuorten suomalaisten osaajien, alle 35-vuotiaiden menestyjien, tilaisuudessa, jossa seitsemän henkilöä seisoi estradilla, kaikki olivat multimiljonäärejä, nuoria kavereita, ja heiltä kysyttiin kysymys, että mikä on suurin este heidän yrityksensä kasvuille Suomessa. Kaikki nauroivat yhtä aikaa ja sanoivat Suomen valtio. Heidän työajastaan menee 50 prosenttia osaajien etsimiseen, ja kun he löytävät ne, heitä on lähes mahdoton saada Suomeen. Kysyisin nyt ministeriltä: Tämä kohdistuu nyt vain sellaisiin henkilöihin, jotka ovat valmiit perustamaan yrityksen, ja täällä sanotaan toisessa kohdassa, että "Suomessa toimiviin yrityksiin kohdistuvien sijoitusten perusteella". Kohdistuuko tämä sitten vain hyvin kapeaan ryhmään ihmisiä, niihin, jotka pystyvät sijoittamaan yrityksiin, tai niihin, jotka pystyvät aloittamaan täällä yrityksen? Entä ne rekrytoitavissa olevat henkilöt, jotka voisivat tulla jo olemassa oleviin yrityksiin, mikä on heidän tilanteensa jatkossa? Olisin ministeriltä kysynyt, onko siihen tulossa muutoksia. Käsittääkseni tämä esitys ei siihen anna tilaa. — Kiitoksia.

17.51 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! On selvää, että Suomi tarvitsee työperäistä maahanmuuttoa, ja on selvää, että Suomi tarvitsee kasvuyrityksiä. Tässä lakiesityksessä yhdistyvät nämä molemmat elementit, ja se on siinä mielessä varsin tervetullut.

Perustelut sille, että me tarvitsemme näitä asioita, löytyvät meidän ikärakenteestamme. Vaikka Suomeen tulisi millainen Suomen ennätys -vauvabuumi, niin se ei ehdi tähän hätään, ja vaikka meillä olisi kuinka suuri työn murros — robotisaatio, digitalisaatio ja teknologian muutos — niin sekään ei, tai en ainakaan itse usko, että se ehtii tähän hätään, vaan me tarvitsemme myös ihmistyövoimaa ja me tarvitsemme ennen muuta osaajia tähän yhteiskuntaan niin meistä kantasuomalaisista kuin sitten muualta tulleista.

Mutta jotta Suomi olisi houkutteleva, niin on juuri niin kuin edustaja Harakka sanoi: kyse on koko yhteiskunnan ilmapiiristä. Kyse on siitä, miten me ylipäättään suhtaudumme erilaisuuteen, miten me ylipäättään suhtaudumme siihen, että jonkun tausta on jossakin muussa uskonnossa, etnisessä ryhmässä tai muussa. Kyse on kokonaisuudesta. Siinä mielessä kannattaa muistaa, että ensimmäisen luokan osaaja ei tule tänne toisen luokan kansalaiseksi. Ei, vaikka siitä maksettaisiin siinä omassa yrityksessä kovaa palkkaa, jos se toisen luokan kansalaisuus realisoituu tuolla kaduilla ja ravintoloissa ja muualla arjisessa elämässä.

Tästä mallista: Itse näen niin, että kun tässä on tämä Tekesin osuus... — Taitaa mennä yli pari minuuttia. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Kun tässä on tämä Tekesin osuus, niin se itse asiassa saattaa olla yksi houkuttavuustekijä, koska silloin kun yritystä perustavat ihmiset kohtaavatkin ensimmäiseksi sellaisen ympäristön, jossa on yritysosaamista, verrattuna siihen, että he ensimmäiseksi kohtaavat vaikkapa maahanmuuttoviranomaiset, niin se voi olla se väylä, jota kautta löytyy ratkaisuja sellaisiin asioihin, mitä tästä meidän niin sanotusta normaalista reitistämme ei välttämättä löydy. Siinä mielessäkin katson, että tässä on meidän oma hyvä tarveharkintaelementti,

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

jossa me katsomme, että mitä me suomalaisessa yhteiskunnassa tarvitsemme, koska kyse ei ole humanitäärisestä toiminnasta, mutta siinä on myös joustavoittavuutta tähän prosessiin. Toivoisin, että niitä samoja elementtejä, joita tässä on tämän joustavoittavuuden näkökulmasta, tuotaisiin myös muihin meidän lupaprosesseihimme, olipa kyse sitten vaikkapa opiskelijasta, joka on täällä ja haluaisi jäädä tänne työtä tekemään, tai olipa kyse jostakin ihmisestä, joka tulee vaikkapa työperäisesti ja on täällä ollut. Jos ajattelemme vaikkapa tässä talossa parhaillaan olevaa — en ole ihan varma, onko jo varsinaisesta valiokunnasta ulkona — kausityödirektiiviä ja ict-järjestelyjä, niin siinähan itse asiassa ajatellaan, että se on 3 kuukautta, jonka kausityöntekijän lupaprosessi saa kestää. Se on tosi pitkä aika, siinä menee kausi ohi. Tässä taas on kyse siitä, että tehtäisiin pitkäaikaista bisnestoimintaa ja ajatellaan, että se toimii nopeasti. Toivoisin, että tätä samaa nopeaa ajattelua tuotaisiin myös näihin muihin lupaprosesseihin.

Mitä tulee sitten siihen, että tänne on päässyt ja tänne on sen yrityksen perustanut, kasvoi se tai ei: Osalla varmasti kasvaa ja siitä tulee meille kaikille hyvää ja menestys vie eteenpäin, mutta entä jos käy huonosti? Silloin tarvitaan myös niitä tukielementtejä. Ja jos perhe tulee tänne — on hyvä asia, että se tässä on tehty joustavaksi — niin sielläkin tarvitaan niitä tukielementtejä, koska välttämättä puolisolle ei automaattisesti löydy työtä. Toivoisin, että näitä palveluita osattaisiin myös yhdistää niihin ihmisiin, jotka tulevat. Koska silloin kun meillä oli edellinen it-buumi ja Suomeen tuli paljon ulkomaista it-työvoimaa, niin se yllätys tuli siinä vaiheessa, kun ihmiset olivat olleet täällä suhteellisen korkeapalkkaisissa tehtävissä, eläneet hyvin ja pärjänneet, mutta sitten kun ne työt loppuivat, sitten kun se onnettomuus tuli omalle kohdalle, niin itse asiassa ei ollut kielitaitoa, ei ollut verkostoja sen työn ulkopuolella, ei ollut mitään, jolla olisi voinut riskin kohdatessa viedä elämänsä eteenpäin. Toivoisin, että näitä virheitä me emme tekisi kenenkään kohdalla, koska jokainen ihminen ansaitsee jonkinlaiset palvelut, jonkinlaisen tuen siihen, että voi päästä vaikkapa kieliopintoihin tai muihin.

Kun ministeri sanoi, että tämä prosessi tapahtuisi tässä nyt nopeasti ja yksinkertaistettiin silloin, kun on kyse oleskeluluvasta tai siihen liittyvästä jatkoluvasta, ja että se säästää myös resursseja, niin toivoisin, että tätä samaa resurssinsäästöajattelua ajateltaisiin myös näissä muissa luvissa, joita meillä oleskelupuolella on.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Käydään vähän aikaa tätä keskustelua varsinaisin puheenvuoroin, eli edustaja Harakka, teillä puheenvuoro.

17.55 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Filatovin äsken esittämä hyvin asiantunteva puheenvuoro sisälsi suuren viisauden, jonka haluan tässä heti toistaa: ensimmäisen luokan osaaja ei halua olla Suomessa toisen luokan kansalainen. Tämä on aivan olenainen havainto.

Tämä uudistus on erittäin tervetullut. Osaajien maahanmuuton edistäminen, jopa houkutteleminen on tulevana vuosina Suomelle hyvin tärkeää. Väestörakenne muuttuu nopeasti entistä epäedullisemmaksi, ja ilman maahanmuuttoa työvoimasta katoaa 300 000 henkeä vuoteen 2030 mennessä. On korkea aika aloittaa suunnitelmallinen maahanmuuttopolitiikka, jossa erotetaan humanitaarinen ja taloudellinen maahanmuutto. Taloudellinen maahanmuuttohan on aina tarveharkintaista: yhteiskunta asettaa ehdot ja tavoitteet. Sen on myöskin osattava markkinoida itseään tehokkaasti ja samalla kannettava vastuu siitä, että integraatiosta, kielikoulutuksesta ja kotoutumisesta huolehditaan.

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

Valtiovarainvaliokunnan delegaatio kävi viime viikolla Kanadassa, jonka taloudellisen maahanmuuton malli on esikuvallinen. Siellähän on käytössä itse asiassa Suomea tiukempi tarveharkinta, mutta osaajien ohituskaistoja on useita, ja niille on suurta kysyntää kaikkialta maailmassa. Halukkaita tulijoita on runsaasti enemmän kuin se reilu 150 000, jotka saivat pysyvän oleskeluluvan esimerkiksi viime vuonna. Tämä on hiukan yli puolet kokonaismaahanmuutosta, jossa turvapaikkojen osuus on noin viidennes ja, mielenkiintoista kyllä, perheiden yhdistämisen osuus noin neljännes. Kanada siis satsaa uusien kansalaisten perheytymiseen ja paikkaan yhteisössä, verkostoitumiseen ja samoin seuraaviin sukupolviin. Se on kaukonäköistä. Mutta, kuten edustaja Joona Räsänen sanoi, ei pidä sotkea humanitääristä ja taloudellista maahanmuuttoa. Tämä perheohjelma koskee myös muuttajien ja osaajien puolisoita ja lapsia, ja tämä on se iso puute, johon suomalaisten tulisi vakavasti vastata, kuten edustaja Filatov tuossa kertoi.

Kanadan mallissa on siis useita taloudellisen maahanmuuton reittejä, joissa kaikissa annetaan pisteytys koulutuksen, kielitaidon ja ammattiosaamisen perusteella. Menetelmä on täysin läpinäkyvä. Ulkomailta hakeva näkee saman tien, onko pisteitä riittävästi ja aletaanako pakata laukkuja tai sitten millä tavalla koulutusta tai kielitaitoa pitäisi petrata, jotta vaadittu pistemäärä ylittyisi.

Erityistä huomiota on kiinnitetty siihen, että Kanadassa opiskelijat jäisivät maahan. Täsäkin esityksessä on kiitettävää, että Suomessa halutaan myös kotiuttaa tutkinnon suorittaneet tänne. On uskomatonta tuhlautua, että kieltä opetteleva, maata tunteva nuori osaaja päästettäisiin ehdoin tahdoin pois. Tarvitsemme siis suunnitelmallista maahanmuuttoa.

Mutta, arvoisa puhemies, kun katsoo tuosta ikkunasta ulos tätä jäätävää sadetta, niin on kysyttävä, kuinka kukaan osaaja tulisi mieluummin Suomeen, jossa suhtautuminen maahanmuuttajiin on yhtä jäätävää ja maahanmuuttopolitiikkaa on sanellut paniikki ja panettelu, kuin Kanadaan, joka houkuttelee ulkomaalaisia toimivaan ja suunniteltuun yhteisölliseen ympäristöön. Lisäksi täällä puhutaan hankalaa kieltä, Kanadassa englantia ja ranskaa. Ja kun olimme Ottawassa, lämpötila oli yli 30 astetta syyskuun lopulla.

Suomen olisi syytä laatia nopeasti kunnollinen markkinointiohjelma ja tukea sitä käytännön tositoimilla. Yksi käytännön ongelmahan nousee tässä keskustelussa hyvin usein esille: englanninkielisiä päiväkoteja ei ole riittävästi edes pääkaupunkiseudulla. Täällä ajatellaan siis liian harvoin koko perhettä, vaikka sen koko perheen juurtuminen on huomattavasti helpompaa kuin yksittäisen, satikka yksinäisen, ihmisen.

Kuten äsken sanoin, turvapaikanhakijoiden kohtelu liittyy kokonaisuudessaan Suomen houkuttelevuuteen. Jos Suomessa tummaihoisen ihminen ei voi turvallisesti liikkua yössä siitä riippumatta, onko hän turvapaikanhakija vai startup-yrittäjä, Suomi ei pysty kilpailemaan kansainvälisestä lahjakkuudesta. Talousmaantieteilijä Richard Florida on melkoisen vakuuttavasti osoittanut, että yleinen suvaitsevaisuus ja innovatiivisuus ja talouskasvu liittyvät yhteen. Tämä startup-viisumi, joka Kanadassa on ollut käytössä viisi vuotta, ei nyt ole ollut sinällään mikään ihmeentekijä. Se on ollut viisivuotinen pilotti, ja sitä on päätetty jatkaa. 500 ihmistä on ollut vuosittaisena tavoitteena, eli siis reilu promille kokonaismaahanmuutosta.

Arvoisa ministeri, peräänkuulutan siis laajempaa ohjelmaa osaajien maahanmuuton edistämiseksi ja siihen liittyviä useita tukitoimintoja: yhteisöllisyyteen ja verkostoitumiseen auttavia, perheisiin liittyviä, joita edustaja Filatov otti äsken esille, ja nykyistä huomattavasti tehokkaammat suomen ja ruotsin kielen koulutukset. Voisiko tällaista olla luovassa?

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

Lopuksi, arvoisa puhemies: Jos hallitus tällaista ohjelmaa suunnittelee, niin saatte sosi-aalidemokraateista yhteistyökumppanin, sillä kannatamme lämpimästi osaajien maahanmuuttoa ja reilua, suvaitsevaista ja tulevaisuuteen katsovaa yhteiskuntaa.

18.01 Simon Elo si: Arvoisa puhemies! Täällä on keskusteltu hieman ilmapiiristä ja suhtautumisesta toisiin ihmisiin, lähimmäisiin. Sinisen tulevaisuuden, tulevan puolueemme, periaateohjelmassa todetaan, että "kantaväestön kannattaa osoittaa yritteliäitä tulijoita kohtaan hyväksyntää ja lähimmäisenrakkautta. Kukaan ei halua kotoutua maahan, jossa kokee olevansa halveksittu tai syrjitty." Tämä on sininen linja. Se on periaateohjelmaan kirjattu.

Edustaja Myllykoski otti hyvin esille niitä huolia, mitä tällaiseen esitykseen voi liittyä siitä, että nämä osaajat ovat varmasti nimenomaan erityisosaajia, eivät pelkästään osaajia. Sen erityisosaamisen tietysti luonnollisesti pitäisi näkyä palkassa. Mutta näihin huoliin on minusta hyvä vastaus se, jos mietitään, mitkä ovat meidän verrokkimaitamme. Euroopan unionista tällainen erityinen kasvuyrittäjän oleskelulupamenettely on Iso-Britanniassa, Ir-lannissa, Espanjassa, Italiassa, Alankomaissa, Tanskassa, Ranskassa, Slovakiassa ja Virossa. Tässä on monta maata, jotka tunnetaan, sanotaanko, tiukasta maahanmuuttopolitiikasta, ja silti heillä tällainen on. Euroopan unionin ulkopuolisista maista Australia, Uusi-Seelanti, Singapore, Chile ja mainittu Kanada — myös siinäkin maita, joita pidetään tiukan maahanmuuttopolitiikan maina. En näe tätä minkäänlaisena väylänä minkäänlaiseen työehtojen tai suomalaisen työelämän polkemiseen, vaan nimenomaan erityisosaajien hankintaan yrityksiin, jotka sitä tarvitsevat.

Kannatan ja olen pitkään kannattanut edustaja Harakan esille nostamaa Kanadan tyypistä pisteytysjärjestelmää, kyllä se minulle sopii.

Mutta haluaisin vielä ministeriltä kysyä, että kun oma siskoni on asunut parikymmentä vuotta kaksoiskansalaisena Israelissa ja on nyt siellä itse asiassa startup-yrittäjä, perustanut yrityksen, niin olisiko siinä sellainen maa, joka kuitenkin tunnetaan kansainvälisesti startup-yritysten suurvaltana, josta me voisimme ottaa lainsäädännöllisesti oppia ja myös oppia siitä hengestä, mikä siinä maassa on [Puhemies koputtaa] startup-yrittäjyyttä ja uusia kansalaisia kohtaan?

18.03 Anders Adlercreutz r: Ärade talman! Ensiksi onnittelut edustaja Elolle korttien kasaamisesta.

Toivottavasti ymmärsin väärin, jos tulkitsin edustaja Eerolan puheet sellaisiksi, että hän on sitä mieltä, että suomalainen rasismi riippuu maahanmuuttajista, että se on heidän syytään. Näin minä sen tulkitsin, mutta toivottavasti se oli väärinkäsitys. [Juho Eerola: Oikein tulkitsit!]

Tämä lakiesitys on tervetullut, ja olen siitä iloinen. Toivon, luonnollisesti, että käsittely tällaisissa tapauksissa olisi nopeaa, että lupa olisi tarpeeksi pitkä, että sen pituutta voisi har-kita. Ymmärrän kyllä hyvin perustelut Tekesin arvioinneille, mutta toivoisin, että muitakin vaihtoehtoja voitaisiin pohtia. Voisiko vaikka olla niin, että pelkkä riittävä rahoitus olisi peruste sille, että lupa myönnetään?

Ensimmäisen luokan osaajia tänne pitää houkutella, ja silloin heitä pitää kohdella myös-kin ensimmäisen luokan kansalaisina. Toisen luokan kansalaisia meillä ei täällä pidä olla. Kiitän Tarja Filatovia näistä sanoista.

Kerron esimerkin siitä, miten tänne ei houkutella ensimmäisen luokan kansalaisia, ensimmäisen luokan osaajia. Meidän luonamme asui vuoden Santiago-poika Kolumbiasta,

äärimmäisen lahjakas nuorimies, 17-vuotias kolumbialaisen matematiikkamaajoukkueen jäsen. Hän asui meillä, oppi ruotsin kielen muutamassa kuukaudessa ja kirjoitti viiden, kuuden kuukauden jälkeen pitkän matematiikan ja fysiikan kokeet ruotsiksi. Hän halusi jäädä tänne opiskelemaan, koska tavoitteena on vaatimattomasti fysiikan Nobelin palkinto. Kolumbialainen tutkinto ei ole tie suomalaiseen yliopistojärjestelmään, vaan tie olisi auennut ainoastaan avoimen yliopiston kautta. Helsingin yliopisto halusi hänet tänne, fysiikan laitos halusi hänet tänne. He tarjosivat hänelle tätä mahdollisuutta, mutta Migri sanoi ei. Sellainen polku ei ole mahdollinen. Katse kääntyi Ruotsiin. Hän opiskelee nyt Lundin yliopistossa. [Antero Laukkanen: Voi että!] Siellä hänet otettiin avoimin käsin vastaan. Meidän pitää osata houkutella tänne Santiagon kaltaisia nuoria osajia.

Kun tänne sitten heitä on tullut, niin heidät pitää myöskin pitää täällä. Toinen esimerkki omasta elämästä: Minulle erittäin läheinen henkilö, Alberto, on syntynyt Venezuelassa. Hän muutti Suomeen 2004, perusti tänne äärimmäisen menestyksekkään yrityksen: liikevaihto useita miljoonia. Hän on tätä nykyä Itävallan kansalainen. Vuosi sitten hänen veljensä kuoli Caracasissa käytännössä valtion toimien seurauksena. Hänen isänsä kuoli vuotta aikaisemmin, ja hänen äitinsä elää siellä nyt tällä hetkellä yksin, 80-vuotias sairas ihminen. Lääkkeitä ei saa, ne pitää lähettää Suomesta, eli hän on käytännössä suomalaisen avun varassa eikä uskalla kävellä ulkona kadulla yksin. No, Alberton mielestä tämä on mahdoton tilanne, äiti pitää saada tänne jonnekin. Mutta äiti ei ole Suomessa lähisukulainen, eli tänne saaminen on äärimmäisen hankalaa. Hakemus on vetämässä, katsotaan, miten asialle käy, mutta ellei tämä onnistu, Alberton vaihtoehto ei ole se, että hän jättäisi äitinsä sinne, vaan se, että hän siirtää yrityksensä ja perheensä Eestiin, Itävaltaan tai Portugaliin, ja silloin menevät myös yrityksen kaikki tulot. Tällaisessa tilanteessa humanitääriset intressit ja taloudelliset intressit yhdistyvät. Meidän pitää osata katsoa näitä asioita kokonaisuuksina, nähdä myöskin se, että humanitäärinen maahanmuutto, suoepa suhtautuminen siihen, hyvin monissa tapauksissa nämä intressit ovat täysin yhteneväiset meidän taloudellisten intressiemme kanssa. Meidän pitää houkutella tänne ensimmäisen luokan osajia ja myöskin osata pitää heidät täällä.

Minä toivon, että ministeri Risikko muistaa nämä tarinat ja huomioi ne siinä tilanteessa, kun eteen tulee sellaisia lakialoitteita, joilla näitä voisi korjata.

18.08 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tämän asian yhteydessä on vielä ehkä sanottava muutama huomio, mitkä tuosta ensimmäisestä, varsinaisesta puheenvuorostani unohtuivat.

Ensimmäinen liittyy siihen, että kun me tarkistellemme tätä työperäisen maahanmuuton lainsäädäntöä Suomessa kokonaisuutena, niin meille yleensä tulee sellainen kuvitelma, että me olisimme jotenkin hirveän tiukkoja työperäisen maahanmuuton suhteen Suomessa. Kun sitten vähänkään katsotaan laajemmin kansainvälistä kenttää — EU-maita, OECD-maita — niin sitten me tulemmekin siihen johtopäätökseen, että itse asiassa suomalainen työperäisen maahanmuuton lainsäädäntö on sieltä liberaaleimmasta päästä. Ja tästä pääsemme siihen mielenkiintoiseen kysymykseen, minkä esimerkiksi edustaja Harakka nosti esille, että kysymyshän ei pelkästään ole siitä lainsäädännöstä vaan myös yhteiskunnan ilmapiiristä ja siitä, miten me näymme maailmalle ja miten maailma näkee meidät. Tähän emme saa muutosta pelkällä lainsäädännön muutoksella, ja se on hyvä muistaa.

Mutta oikeastaan, kun ministeri on vielä paikalla, olisin vielä muutaman asian kysynyt. Ensimmäinen liittyy lainsäädännön jatkokehittämiseen. Nythän me olemme pitkälti raken-

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

taneet ulkomaalaislainsäädäntöä pala palalta, ja voisi sanoa, että se on vähän paisunut kuin pullataikina. Täällä aikaisemmin jo viitattiinkin kausityölakiin, joka nyt sitten erillisenä lainsäädäntönä vielä luodaan. Miten ministeri näkee tämän lainsäädännön kehittämisen tulevaisuuden? Varmasti on jossain vaiheessa näin, että pitäisi ehkä saada tehtyä ulkomaalaislakiin kokonaisuudistusta, missä sitten katsottaisiin myös eri lupatyypejä ja sitä kautta päästäisiin ehkä myös siihen, että turhaa byrokratiaa ja myös hakemusaikoja voitaisiin sitten lyhentää tätä kautta.

Ja sitten ehkä tähän loppuun vielä totean sen, että tässä keskustelussa joillakin on hie-
man mennyt nyt sekaisin startupien oleskelulupa ja muiden yrittäjien oleskelulupa, niin
että pidetään ne nyt erillään, [Puhemies koputtaa] koska niissä ei puhuta ihan samasta
asiasta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, kun täällä on paikalla muutama edustaja ja samoilla edustajilla on sekä varsinaisia puheenvuoroja että vastauspuheenvuoroja, niin edettäisiin nyt kuitenkin varsinaisten puheenvuorojen tietä jonkin matkaa, mielellään juuri näillä 2 minuutin puheenvuoroilla, joita nyt on käytetty. — Tällä tavalla edeten, edustaja Mäkelä.

18.10 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Myös minä pidän tärkeänä, että tässä yhteydessä keskustellaan vain nimenomaan tästä kyseisestä hallituksen esityksestä, joka koskee startup-yrittäjiä, joihin kohdistuisi tällainen tiukka kontrolli sen yritystoiminnan aitoudesta ja siitä, että se on toteutuskelpoinen, eikä lähdetäisi sotkemaan tähän keskusteluun mukaan työvoiman tarveharkinnan poistamista tai varsinkaan humanitääristä maahanmuuttoa, jotka ovat aivan eri luokan asioita.

On tietenkin selvää, että meistä kaikista olisi mukavaa ja toivottavaa, jos tämän muutoksen myötä maahan perustettaisiin uusia startup-yrityksiä, tietotekniikka-alan firmoja, pelifirmoja, mutta meidän täytyy täällä eduskunnassa varautua siihen, ettei niitä perustetakaan vaan että tätä järjestelmää voitaisiin yrittää hyväksikäyttää, ja siihen, kuinka me estämme sen hyväksikäytön. Ensimmäinen perusasia on se, että vain tiukan tarveharkinnan kautta tällainen voi olla missään tapauksessa hyväksyttävää. Toinen kysymys on se, kuinka sosiaaliturvan kanssa nyt toimitaan. Tämä oleskelulupa on varsin antelias: 2 vuotta suoraan oleskeluoikeutta. Entä sitten, jos tämä startup-yritys kaatuukin 6 kuukauden jälkeen? Seuraako siitä puolentoista vuoden oikeus sosiaaliturvaan kyseiselle henkilölle, jolla tämä oleskelulupa on? Hänen perheensä on saattanut saada oleskeluluvan tämän startupin perusteella — tuleeko perheellekin sosiaaliturva tämän kyseisen puolentoista vuoden ajaksi Suomessa? Mitkä ovat tämän kokonaisuuden taloudelliset vaikutukset, jos tällaisia ilmiöitä tapahtuu?

18.12 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri Risikko, täällä on puhuttu tänään hyvää keskustelua ja mietitty sitä, millä tavalla me saamme houkuteltua myös tänne Suomeen osaajia ja perustettua näitä startup-yrityksiä. Mutta haluaisin kysyä, ministeri, teiltä, kun tiedän, että te olette aikaisemminkin nostanut näitä tulevaisuuden aloja esille, esimerkiksi geronomit. Jo vuosikausia sitten puhuitte heidän puolestaan, ja me saimme geronomit rekisteriin, ja tiedän, että olette tehnyt siinä ison työn. Mutta entäs nyt nämä koodarit, koodaajat, joita meiltä Suomesta puuttuu? Heitä todellakin tarvitaan, ja heitä sitten ulkomailta meille tänne houkutellaan, vaikka meillä olisi täällä Suomessa jo kokonai-

nen sukupolvi näitä tietotekniikan osaajia, kun olisi koulutus kohdallaan. Meillä on Espoossa Saarnilaakson koulussa informaatioteknologiaaluokka — 7. luokalta 9:nnelle — jossa koodausta opetellaan, ja sieltä tulee todella taitavia nuoria. Mutta eihän ainoastaan yksi koulu riitä kotikaupungissani Espoossakaan siihen. Millä tavalla me saisimme edistettyä sitä, että Suomessa lisääntyisi koodareitten koulutus? Voisitteko viedä tätä asiaa ja ideaa ja ajatusta eteenpäin, koska heitä tarvitaan? Ei ainoastaan koodareita — tarvitaan myös tietoturva-ammattilaisia. Kyberturvallisuuden ala on se, missä on huutava asiantuntijapula meillä Suomessa. On hyvä, että me saamme tänne ammattilaisia, osaajia, ja se on tärkeää, että silloin, kun me saamme ja löydämme hyvän tyypin, yritämme pitää hänet kiinni Suomessa. Mutta toki meidän täytyy, kuten kyselytunnilla nostettiin esiin muun muassa tämä syrjäytyminen, pitää huoli niistä oppijoista, jotka kenties esimerkiksi tässä tietoteknologiassa olisivat hyviä ja sillä tavalla voisivat tulla paikkaamaan tätä huutavaa työvoimapulaa — esimerkiksi koodareiksi.

18.14 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Itse asiassa pyysin puheenvuoroa silloin, kun edustaja Laura Huhtasaari täällä käytti puheenvuoron, jossa hän pohti sitä, että jos meillä täällä oleskelee muilla perusteilla kuin opiskelun vuoksi henkilöitä, jotka sitten voisivat hakea oleskelulupaa startup-yrityksen perusteella, niin ilmeisesti tässä viitattiin esimerkiksi turvapaikanhakijoihin, jotka kenties ovat saaneet kielteisen päätöksen. Haluan kiinnittää huomion siihen, että turvapaikanhakijoiden saadessa kielteisen päätöksen heillä on tälläkin hetkellä mahdollisuus hakea työperäistä oleskelulupaa, jos siihen on edellytyksiä. Kyllä meillä on paljon täällä sellaisia ahkeria, osaavia ihmisiä, joita esimerkiksi yritykset haluaisivat pitää palveluksessaan ja jotka voivat sitten tätä oleskelulupaa hakea. Pidän aivan mahdollisena sitä, että meillä myös löytyy niitä henkilöitä, jotka kenties ovat saaneet kielteisen turvapaikkapäätöksen mutta sitten ovat sen verran kekseliäitä ja innovatiivisia, että pystyisivät tällaisen startup-yrityksen perustamaan. Silloin myös tätä väylää voisi hyvin käyttää, enkä sitä pidä millään muodoin järjestelmän hyväksikäyttönä, varsinkin kun ottaa huomioon tämän puutteen, joka edellisessä puheenvuorossa tuotiin esiin, eli meillä on todella näistä koodareista puutetta. Esimerkiksi tämä saattaisi olla juuri sellainen väylä, jota jotkut näistä henkilöistä voivat käyttää. Isoista määristä tässä ei kuitenkaan ole kysymys.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä puheenvuorot edustaja Saviolle ja hänen jälkeensä ministerille. Hänellä on muita menoja. Myönnetään tuossa vaiheessa puheenvuoro hänelle.

18.16 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Eerola otti täällä aiemmin esille sen, että meidän ei kannata alkaa rajoittaa sellaista myönteistä maahanmuuttoa, joka aidosti edesauttaa kansakunnan ja kokonaistaloutemme myönteistä kehitystä, ja jaan kyllä tämän edustaja Eerolan esittämän käsityksen enkä myöskään näe siinä mitään viitteitä rasismiin, kuten täällä jotkut edustajat taisivat jopa väittää.

Itse olen ollut töissä pienissäkin ict-alan yrityksissä, ja minulla oli aina niissä erittäin hyvät välit muun muassa aasialaisten työntekijöiden kanssa ja hyvät muistot näistä työpaikoista. Heitä tarvittiin silloin ict-alan kasvuvuosien aikana.

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

Toisaalta edustaja Juvonen nosti ansiokkaasti esille sen, että myös suomalaisille nuorille on luotava edellytyksiä kouluttautua tulevia työvoimatarpeita vastaaviin tehtäviin ja töihin.

Keskusteluissa ovat nousseet esiin myös USA:n ja Australian maahanmuuttomallit, joissa tulijat pisteytetään hyvinkin tiukasti heidän ominaisuuksiensa ja työmarkkinakelpoisuutensa mukaan, ja edustaja Harakka otti esiin myös Kanadan. Nämä maat ovat perinteisiä länsimaisia demokratioita. Niissä itse asiassa taitaa olla vanhempikin demokratiaperinne kuin Suomessa, eikä mielestäni niiden maahanmuuttopolitiikassakaan ole mitään sellaista, joka antaisi aihetta suuriin vastareaktioihin.

Arvoisa puhemies! Keskustelussa on noussut kuitenkin esiin myös työvoiman tarveharkinnasta luopuminen. Valitettavasti Ruotsin esimerkki osoittaa, ettei tarveharkinnasta luopuminen ole ainakaan siellä ollut missään määrin ongelmatonta. Ruotsin hallituksen julkaisemassa selonteossa muun muassa todettiin, että tarveharkinnasta luopuminen johti väärinkäytösten seurauksena siihen, että [Puhemies koputtaa] Ruotsissa jouduttiin luomaan monimutkainen kontrollijärjestelmä ja esimerkiksi ulkomaalaisten palkkaaminen siivousalalle vaikeutui sen jälkeen huomattavasti.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri, 2 minuuttia.

18.18 Sisäministeri Paula Risikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tästä mahdollisuudesta ja kiitos näistä kysymyksistä. Ihan muutama kohta.

Tosiaankin täällä oli vähän sekaisin tuo, ketä Tekes arvioi. Tosiaan ei ole kysymys siitä, että työntekijää Tekes arvioisi, vaan nimenomaan yrittäjää, eli Tekes ei arvioi työsuhteen tulevia, se on eri asia.

Täällä peräänkuulutettiin ulkomaalaislain kokonaisarviointia eli tätä byrokratian purkua kaiken kaikkiaan. Me olemme tehneet siis hyvin paljon sisäministeriössä näiden oleskelulupien helpottamiseksi sellaisissa tilanteissa, kun kysymys on esimerkiksi työperäisestä ja yleensä tällaisesta. Sujuvoitetaan kaiken kaikkiaan ja sitä byrokratiaa puretaan muutenkin, mutta silti pidetään se kontrolli ja hyvä laatu.

Sitten täällä puhuttiin myöskin siitä, miten saataisiin ihan uudenlaisia osaajia. Koodarit, kyberturvallisuus — erittäin tärkeä nosto, koska nämä ovat juuri niitä. Minähän henkilökohtaisesti entisenä opettajana olen sitä mieltä, että pitäisi tätä osaamista kehittää täällä Suomessakin, totta kai. Tällä hetkellä, kun sitä osaamista ei välttämättä ole riittävästi, siihen opetustyöhönkin voitaisiin tarvita juuri näitä. Lähtisin kyllä ihan peruskouluihinkin viemään tällaista. On tullut hienoja oppikirjojakin ja tällaisia kivoja, olen lapsellenikin, tytarelleeni, ostanut tällaisen koodauskirjan, että saa vähän... Se on nyt sitä tulevaisuutta.

Sitten kysyttiin tästä prosessista, että hakijan on siis ensin haettava puolto yritystoiminnastaan Tekesiltä ja sen jälkeen vasta sitä oleskelulupaa.

Ja sitten edustaja Harakalle totean, että sitä saa, mitä tilaa. Meillä on siis työperäinen maahanmuutto nyt luopin alla, koska meillä tehdään maahanmuuttopoliittista ohjelmaa. Mielelläni teen yhteistyötä kanssanne, koska jos te lupaudutte siihen, että tällaista tehdään, niin kyllä.

Kiitän kaiken kaikkiaan myönteisestä suhtautumisesta työperäisen maahanmuuton edistämiseen. Samalla me lisäämme tässäkin hankkeessa sitä yritystoimintaa, joka on se, joka tuo niitä työpaikkoja Suomeen. Yrittäjyys todella kantaa Suomea.

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

Kiitos myös siitä, että te puhuitte Suomen vetovoimaisuudesta. On paljon sellaisia toimia, tekijöitä, jopa puheet saattavat aikaansaada sen, että Suomea ei koeta vetovoimaisena. Kaikilla niillä myönteisillä teoilla pidetään se vetovoimaisena, mutta, kuten tänä päivänä sisäisen turvallisuuden strategian kohdalla sanon, myös turvallisena. Siitä syystä tarvitaan määrätty valvonta ja siitä syystä tarvitaan turvallisuustoimet kaikkiin näihin meidän toimiimme. — Kiitos.

18.21 Mikko Savola kesk: Herra puhemies! Kun puhutaan maahanmuutosta ja integroitumisesta suomalaiseen yhteiskuntaan, niin kyllähän työ on kaikista paras lähtökohta siihen, että pystytään oppimaan suomalainen kulttuuri, suomalainen kieli, tullaan osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Tämän eteenhän meidän pitää toimia tehdä tässä salissa, että näin tulisi tapahtumaan. Kyllä tämä lakiesitys on siitä hyvä, että se nimenomaan purkaa esteitä niin, että ulkomaalaistaustaiset ihmiset pääsevät paremmin sen oman osaamisensa kautta integroitumaan tähän yhteiskuntaan: tällä kertaa puhutaan startup-yrittäjistä ja yrittäjyydestä, siitä, että oleskelulupa tulee helpommin nimenomaan perustettavan startup-yrityksen kautta. Esteitähän meillä on nimenomaan ollut sen suhteen, että ei ole pystytty niitä parhaita osaajia, keitä meillä on, hyödyntämään meidän oman yhteiskuntamme hyväksi. Jos meillä on fiksua kavereita, keillä mahdollisesti on koulutusta sieltä omasta lähtömaastaan, on kyvykkyyksiä, niin ei näiden kyvykkyyksien saa antaa mennä hukkaan, vaan heitä pitää hyödyntää. Täällä on koodarit mainittu useammassa puheenvuorossa, ja esimerkiksi tämän tyyppisiin tietotekniikkaa vaativiin tehtäviin ja siihen liittyvään osaamiseen liittyviä henkilöitä, keitä tänne saapuu, pitää pystyä hyödyntämään meidän talouskasvumme hyväksi ja suomalaisen yhteiskunnan hyväksi.

Tämä lakiesitys on nimenomaan siitä hyvä, että sillä nyt halutaan purkaa esteitä sille, että saadaan heidät osaksi tätä yhteiskuntaa. Ja kun täällä on tietysti puhuttu uhista tai mahdollisuuksista — edustaja Mäkelä puhuu enemmän uhista, toiset puhuvat mahdollisuuksista — niin kyllä minä näkisin nyt tässä tilanteessa kuitenkin enemmän mahdollisuuksia tässä asiassa siihen, että tämä hyödyttää meidän yhteiskuntaamme, kuin näitä riskipuoja, mitä tämän vaikutuksena voisi tulla.

18.23 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Täällä on käyty keskustelua lähinnä työperäisestä maahanmuutosta, mitä minä olen kuunnellut. Tulin niin myöhään. Annan esimerkin.

Isäni on jo vanha mies ja olisi tarvinnut kotihoitoa. Venäjältä olisi tullut nainen, olisi maksettu ja hoidettu kaikki kulut, mitä siinä tuli, olisi hoitanut kotiin. Ei käynyt. Migrille ei käynyt tällainen maahanmuutto. Kustannuksia ei olisi tullut valtiolle yhtään. Mutta toisenlainen maahanmuutto, mistä Eerola huomautti, semmoinen kyllä sopii. Ja tämä varmasti johtuu siitä, että jos sieltä tulee kirvesmies, niin pitää varmaan kouluttaa, että sitä kirvestä ei laiteta päähän, taikka lihanleikkaaja, ettei sillä kaulaa katkaista. Tämä herättää sen vastareaktion täällä kantasuomalaisissa.

Elikkä maahanmuuttoa vastaan minulla ei ole mitään. Päinvastoin, me tarvitaan nyt marjatilaille, metsäkoneen kuljettajiksi, [Ozan Yanar: Eduskuntaan!] joka paikkaan, maatiloille ja tällä tavalla, [Ozan Yanar: Puolustusvoimiin!] työvoimaa, kun on työvoimapula, ja varsinkin kausiluontoista porukkaa. Mutta sitä nyt ei valitettavasti tule näistä maahanmuuttajista, mitä meillä nyt on. Suomalaisia siellä ei näy. Siellä ei näy somaleja, ei irakilaisia eikä näitä, mutta siellä on ukrainalaisia, siellä on puolalaisia, thaimalaisia. Täm-

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

möistä maahanmuuttoa me tarvitaan, ja minä sanon, että tervetuloa. Kyllä me tarvitaan tänne, että saadaan nämä hommat hoidettua. Mutta niin kuin mainitsin edellä, siellä ei ole myös suomalaisia, valitettavasti, ja sitten sitä muuta porukkaa.

18.25 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies, puheenjohtaja! Hyvät kollegat! Tämä on ollut minusta antoisa ja rakentava keskustelu.

Vain semmoinen yksi pieni oikaisu pitää tehdä edustaja Elon aikaisempaan puheenvuoroon, että Kanadaa ei kyllä voi pitää minään tiukkana maahanmuuttopolitiikan maana. Kun sinne otetaan vuosittain pakolaiskiintiöstä noin 20 000—25 000 ihmistä, niin muistanette varmasti hyvin, että viime vuonna tämä kiintiö tuplattiin ja otettiin sisään 50 000, sisältäen nimenomaan Syyrian sotaa paenneet. Kanada on myöskin humanitäärisen maahanmuuton suurmaa. Ja nämähän eivät ole ristiriidassa keskenään, vaan nämä ovat kaksi asiaa, jotka ilmapiirin osalta tukevat toisiaan, ja on jotenkin hieno asia, että kanadalaisille monikulttuurisuus, se maahanmuuttajuus, on juuri se identiteetti, se omin identiteetti, ja tämä on hyvin vahva osa sitä ilmapiiriä ja sitä kulttuuria, jota voimme tässä suhteessa vain kadehtia.

Mutta kun ministerikin tuossa puhui vetovoimatekijöistä, niin kyllä meidän täytyy olla huolissamme siitä, että 70 prosenttia lääkeviraston työntekijöistä sanoi, että jos se muuttaa Helsinkiin, niin he eivät kyllä lähde perässä, että he irtisanoutuvat, kun taas vastaavasti he olivat halukkaita muuttamaan Kööpenhaminaan. Joten meidän tärkein tehtävä varmastikin on nyt miettiä, mikä erottaa Helsingin Kööpenhaminasta, ja tulee toimia sen mukaan, että Helsinki olisi vetovoimaisempi — niin kuin se oli muuten sata vuotta sitten, kun tämä oli kosmopoliittinen, monikulttuurinen ja hohdokas kaupunki, ja tietysti koskee koko Suomea tämä sama asia.

Tämän lisäksi, että startup-osaajia houkutellaan Suomeen, niin ylipäättään startup-yritysten olosuhteita tulisi monella eri tavalla pystyä edesauttamaan. Me olemme hiukan hävinneet, no, Berliinille ilman muuta, mutta myöskin lähialueelle Tukholmalle, jotka ovat houkutteleet kasvuyrityksiä paljon enemmän kuin Helsinki. Tässä olisi vielä paljon tehtävää.

18.27 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Asia on sillä keinoin, että työperäinen maahanmuutto herättää vahvoja tunteita. Esimerkiksi kotimaakunnassani eräs mansikanviljelijä, jonka tapasin tässä pari viikkoa sitten, kun kävin hänen syntymäpäivillään, kertoi siitä, että kun hän välttämättä tarvitsi työvoimaa — kun ei tietenkään semmoisia pintaaloja kukaan pysty keräämään mansikkaa perheenjäsenten voimin — niin heidän työvoimansa tuli Ukrainasta. Minulle tuli väkisin mieleen siinä tilanteessa, että meillä on työttömyyttä — ja hän kuitenkin maksoi niille, ihan näyttäen minulle ne paperit, oli maksanut ihan asianmukaiset palkat ja kaikki nämä sosiaali- ja terveydenhuoltokustannukset ja työterveyshuoltokin pelasi, jos jollakin oli flunssaa tai muuta, niin lääkäri löytyi läheltä ja niin edelleen — mutta suomalaisia työmiehiä ja -naisia siellä kentällä ei näkynyt. 20 ukrainalaista nuorta teki siellä töitä, ankarasti tekivät töitä ja varmasti hankkivat hyvän tulon. Elikä kun työttömyydestä puhutaan, niin tässä meillä suomalaisilla itsellä olisi kyllä hieman peiliin katsomisen paikka. Töitä on kyllä. Se on totta, että ensimmäisenä ei toimitusjohtajan paikkaa löydy, mutta jostakinhan se on aloitettava. Jokainen meistä on sen itse kokenut.

Toinen asia, edustaja Harakan mainitsema Kanadan maahanmuuttosysteemi: Perustuslakivaliokuntahan kävi siellä keväällä, ja todellakin siellä... Mutta toisaalta pitää muistaa se tosiasia, että Kanadan maahantulopolitiikka on äärimmäisen valikoivaa. Kuten tiedämme, heidän sijaintinsa on, mitä on: sinne ei sattumoisin rajoille mene norkoilijoita, ei mene yh-

tään. Kanada valitsee hyvin tiukasti, ketä sinne tulee, tietyn pisteytyksen perusteella. Kun parlamentin jäsenten kanssa keskustelin asiasta, niin tämän he sanoivat, että heille se ei ole mikään ongelma, se on aivan luonnollinen asia. Aivan niin kuin edustaja Harakka totesikin puheenvuorossaan, se, miten Kanada aikanaan kasvoi ja vahvistui, sehän perustui hyvin pitkälti Euroopasta tulleiden, muun muassa Irlannista tulleiden ihmisten saamiseen sinne osaavine käsineen ja jo valmiine ammatteineen. Siihenhän se perustui. Mutta todellakaan Kanadan ja Euroopan olosuhteita ei missään nimessä pidä verrata, koska ne eivät ole samanlaisia.

18.29 Joonas Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu on mennyt hieman laajemmaksi maahanmuuton keskusteluksi, ja hyvä niin. Sitä on aina paikallaan käydä ja varsinkin syventyä tähän työperäisen maahanmuuton maailmaan, jota todella kyllä Suomi tulevaisuudessaakin tarvitsee.

Olisin vielä muutamaan asiaan puuttunut ja oikeastaan niihin, mitä edustaja Myllykoski nosti tässä jo aikaisemmin esille liittyen siihen, että kyllähän aina, kun me luomme erilaisia järjestelmiä, vaikka emme halua uskoa, niin niihin liittyy aina sitten mahdollisuus, että joku niitä saattaisi käyttää väärin. Tästä tullaan tähän keskusteluun ylipäänsäkin lainsäädännössä, kuinka paljon meillä on tätä etukäteiskontrollia eli me etukäteen jo katsomme, että pystymme minimoimaan ne väärinkäytösten mahdollisuudet, niin kuin me olemme rakentaneet tässä maassa työperäisen maahanmuuttolainsäädännön, joka perustuu nimenomaan sille, että on etukäteiskontrolli, jolla me ainakin saamme pois ne tapaukset, joissa yleisimmin, kun katsomme myös kansainvälisiä esimerkkejä, sattuu väärinkäytöksiä. Nämä saamme sieltä torjuttua ensin pois, jolloin meillä jää vähemmän tarvetta tälle jälkikäteisvalvonnalle. Kun me tiedämme joka tapauksessa jo tälläkin hetkellä meidän työmarkkinaongelmamme, että tätä jälkikäteisvalvontaa joka tapauksessa tarvittaisiin lisää, niin tämä täytyy nimenomaan miettiä kokonaisuutena, koska meillä resursseja ei ole loputtomasti.

Hyvä esimerkki on se, että jos kokonaisuudessaan haluaisimme poistaa tämän etukäteiskontrollin esimerkiksi työperäisen maahanmuuton osalta ja siirtäisimme sen sitten resursseina tuonne jälkikäteisvalvontaan, niin se tarkoittaisi esimerkiksi työsuojelun puolella, että pitäisi viisinkertaistaa työsuojeluresurssit, viisinkertaistaa tähän päivään nähden. Jokainen ymmärtää, että siihen ei taloudellista mahdollisuutta ole, jolloin johtopäätös on se, että me tarvitsemme nimenomaan etukäteiskontrollia ja myös jälkikäteisvalvontaa, jolla pystymme sitten nappaamaan näitä väärinkäytöksiä sieltä pois.

18.31 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Savola äsken sanoi, että toin esiin tämän lakiesityksen riskejä. Se tosiaanakin pitää paikkansa. Minä toin esille mahdollisia riskejä, joita tähän lakiesitykseen voi sisältyä. Tämä on eduskunta, jossa käydään nyt lähetekeskustelua laista, joka täällä voidaan säätää, ja sitten kun se laki on voimassa, jos ne riskit ovat sinne jääneet, niin ne toteutuvat ja meillä on lainsäädännössämme silloin porsaanreikä, mitä me emme saa päästää sinne menemään.

Yksi riski, jonka toin esille, on tämä sosiaaliturvakysymys. Taisin osua kohtuullisen oikeaan, koska ministeri ei siihen asiaan kahdessakaan puheenvuorossaan käsitykseni mukaan vastannut. En minä sitä huvikseni kysynyt. Tästä on taustaselvitystä tehty, että se on hyvin monimutkainen ja monitahoinen kysymys. Siinä mielessä ihmetyttääkin tämän lain-

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

valmistelun taso, että ministerillä ei ole antaa vastausta tällaiseen aivan perustavanlaatuiseen asiaan.

18.32 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Hoskosta vielä huomiosta liittyen Kanadaan. Totta on, että sen maantieteellinen sijainti on tälle suunnitelmalliselle maahanmuutolle ihanteellinen. Sinne ei ihan sattumalta eksytä.

Mutta nythän tilanne on hiukan muuttunut, kun presidentti Obama myönsi turvapaikkoja Haitin maanjärjestyksen uhreille, kymmenilletuhansille, ja nyt presidentti Trump on perunut nämä turvapaikat ja tämä väki on nyt hakeutunut, siis maarajaa myöten, pohjoisnaapuriiin Kanadaan. He ovat nyt samassa tilanteessa kuin suomalaiset olivat kaksi vuotta sitten, eli rajoille tulee paljon turvapaikanhakijoita. Mutta tässä on se juttu, että kun he kuitenkin myöntävät, että joo, se on aiheuttanut heille vaivaa ja viivästyksiä, heillä on suunnitelmallisen maahanmuuton ansiosta olemassa sellainen koneisto, joka pystyy huolehtimaan tästä huomattavasti paremmin kuin suomalaiset ovat kysyneet silloin kaksi vuotta sitten tai — uskallan sanoa — tänä päivänäkään huolehtimaan tänne pyrkineiden kotouttamisesta.

Minusta se osoitus ja oppi on tässä se, että jos peruslähtökohta maahanmuuttoon on myönteinen sen 150 vuoden aikana, jonka Kanada on nykymuodossaan ollut, niin sen päälle on helppo rakentaa kansalaisten hyväksyttävissä oleva suunnitelmallinen maahanmuuttopolitiikka. Toki mekin pyrimme siihen, että Suomi kantaa kansainvälistä vastuutaan myös siellä humanitäärisellä puolella, mieluummin ei niin, että joudumme isoihin paineisiin maarajamme puolelta, vaan niin, että Dublin-sopimusta noudatettaisiin mutta että voitaisiin suunnitelmallisesti kasvattaa pakolaiskiintiötä ja sillä tavalla pitää hyvin hallinnassa ja myöskin kansalaisten hyväksyttävissä tämä maahanmuutto. Kuten ihan aluksi sanoin — mikä on minun mielestäni oikeastaan tärkein havainto tässä — se maahanmuutto Suomelle on aivan välttämätöntä, jos me haluamme, että Suomi pääsee [Puhemies koputtaa] toiselle vuosisadalleen menestyvänä.

18.34 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Mäkelä, tällä lakiesityksellä lähän nyt nimenomaan puretaan byrokratiaa, ja tällä nimenomaan halutaan nyt mahdollistaa yrittäminen näille henkilöille, jotka ovat lähtökohtaisesti koulutettuja, heillä on annettavaa tälle yhteiskunnalle, he haluavat perustaa yrityksen, he haluavat tuottaa tälle yhteiskunnalle hyvää. Tällä lakiesityksellä halutaan purkaa byrokratiaa, joten haluaisin kyllä vahvempia perusteita sille, että mitä tästä lakiesityksestä nyt sitten pitäisi muuttaa tai jättää pois tästä, kun nyt halutaan nimenomaan saada niitä hyötyjä suomalaiselle yhteiskunnalle siitä maahanmuutosta — meille maahanmuuttajia paljon on tullut ja niitä maahanmuuttajia, jotka tänne myös töihin haluavat tulla.

Kaiken kaikkiaan, kun tästä maahanmuutosta nyt on puhuttu tässä laveamminkin: Kylähän koko EU-alueella pitää pystyä tämä maahanmuuttopolitiikka saamaan kontrolloiduksi. Jos ulkorajat EU:ssa pitäisivät yhtä hyvin kuin meillä Suomen ulkoraja pitää itärajaa vasten, niin eihän meillä hätää olisi, mutta tällä hetkellä valitettavasti väkeä tänne tulee, eikä tietoa oikeastaan ole, keitä he ovat, minkälaisilla papereilla he tänne tulevat ja niin edelleen. Sen vuoksi tätä kontrollointia meidän pitäisi pystyä tekemään paremmin. Totta kai apu on annettava niille, jotka avun tarvitsevat, mutta kontrolloidusti.

Sitten tähän kysymykseen työssä käyvistä, niin suomalaisista kuin maahanmuuttajista: Meillä on todella paljon tehtäviä, joihin emme suomalaisia töihin saa. Kyllä niitä löytyy

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

erityisesti tuolta alkutuotannosta muun muassa, mansikkamailta, karjatiloilta ja niin edelleen, niihin niitä hyviä työntekijöitä saadaan Suomen rajojen ulkopuolelta ja monta kertaa myös EU-alueen ulkopuolelta. He ovat ahkeria työntekijöitä, jotka haluavat tulla myöskin rakentamaan tänne yhteiskuntaa saaden itse myös leveämmän leivän tätä kautta ja paremman elämän.

18.36 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Tässä esityksen perusteluissa todetaan, että tämä ei kovin monta henkilöä kuitenkaan lopulta ole Suomeen tuomassa, mutta ehkä tämän kuitenkin suurin, merkittävin anti on juuri siinä, että tämä työperäisen maahanmuuton myönteinen ilmapiiri Suomessa leviäisi ja se tietoisuus siitä maailmalle leviäisi. Se on ehkä parhaita anteja tässä, ja opiskelevien ihmisten mahdollistaminen tänne jäämiseen toisena asiana.

Työministeriö on jossain arvioinut, että jotta Suomi selviäisi tulevaisuuden haasteista, niin tarvitsisimme vuosittain yli 10 000 uutta työperäistä maahanmuuttajaa tänne. Tämä on niin iso ja vaativa luku, että kyllä meillä täytyy olla aktiivista maahanmuuttopolitiikkaa myös, samalla kun teemme tällaisia tavallaan räätälöityjä lakeja. Edustaja Harakka täällä mainitsi, että emme ehkä selviä, ellei todella vakavasti suhtauduta tähän työperäiseen maahanmuuttoon. Olen samaa mieltä. Toisaalta voisimme tehdä sellaista perhepolitiikkaa, että syntyvyys alkaisi luontaisella tavalla lisääntyä tässä maassa ja suomalaiset perheet kokisivat turvallisena sen, että Suomeen kannattaa investoida muun muassa lasten muodossa. Minusta tämäkin tässä kokonaisuudessa pitäisi huomioida.

Yhden suureen otan tähän vielä, joka ei ole ehkä niin miellyttävä. Suomessa noin keskimäärin 9 000 lasta abortoidaan joka vuosi. Entäpä jos nuo lapset olisivat työvoimassa mukana? En aseta näitä nyt vastakkain millään tavalla, mutta tämä keskustelu on ollut erittäin antoisa, niin kuin edustaja Harakka totesi, ja tässä on monia yhteiskunnallisia puolia.

18.38 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Mäkelä on täällä kysellyt tähän esitykseen liittyvistä riskeistä, ja varmasti niitäkin on, sitä ei ole kieltäminen. Kasvuyrittäjyyteen ylipäänsä käsitteellisesti liittyy riskinotto nopean ja mittavan kasvun toivos-
sa. Ajattelen, että maahanpääsyvaiheessa on yksinkertaisesti hyväksyttävä se, että kaikki kasvuyrittäjät eivät ennakkoarvioinneista huolimatta menesty ainakaan ensimmäisellä yrityksellä. Ei mikään asiantuntijataho voi täydellä varmuudella ennustaa yrityksen menestymistä.

Mutta ajattelen, että juuri kasvuyrittäjien osalta onkin ymmärrettävää, että tässä on nyt otettava uudenlainen lähestymistapa. Näistä osajista, joista nyt puhutaan, käydään myös kansainvälistä kilpailua, ja sen vuoksi kiinnitän huomion siihenkin, että heidän oleskelulupaprosessinsa on oltava mahdollisimman sujuvaa ja nopeaa. Itse asiassa tähän liittyy kyllä se huoli, että meillä käytännössä oleskelulupien käsittely vie pitkän ajan. Toivottavasti tästä ei muodostu pullonkaulaa näiden kasvuyrittäjien kohdalla, koska se ei siihen toimintakonseptiin yksinkertaisesti sovi.

18.40 Ozan Yanar vihr: Arvoisa puhemies! Ensimmäisen luokan osaaja ei halua olla toisen luokan kansalainen. Tämä oli edustaja Filatovin loistava kiteytys koskien koko tätä keskustelua. Se koskee tätä ilmapiirikeskustelua. Sillä on väliä, millaisen ilmapiirin me luomme, mikä vaikuttaa meihin kaikkiin, niihin ihmisiin, jotka näyttävät vähän erilaisilta.

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

Haluan kiittää myös edustaja Harakkaa ja Adlercreutzia hyvistä kommentteista liittyen juuri tähän.

Edustaja Eerolan kommentti siitä, että rasismia ei esiintyisi Suomessa, jos kaikki maahanmuuttajat käyttäytyisivät hyvin: pakko sanoa, että varmaan valkoiselle suomalaiselle rasismi on sen verran tuntematon käsite, että tällaiset naurettavuudet pystytään päästämään suusta täysistuntosalissa, mutta kyllä minä voin taata, että näin ei ole. Jos mietin itseäni, niin minäkin koen hirveästi kaikennäköistä rasistista — no, palautetta — ja voisin itse asiassa edustaja Eerolalle ja muille kiinnostuneille avata vaikka minun sähköpostini, jossa näkee sitä hyvin käsittämätöntä, rasistista, syrjivää kielenkäyttöä.

Minun viestini hallitukselle on se, että tämä on hyvä lakiesitys, mutta kurssin kääntämiseksi se ei riitä. Tässä on monta muutakin asiaa tehtävä.

18.42 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tähän keskusteluun, minkä edustaja Mäkelä aloitti liittyen sosiaaliturvaan ja sen mahdollisiin väärinkäytöksiin: nythän meillä lainsäädäntö lähtee siitä, että neljän kuukauden oleskelun jälkeen ihminen on oikeutettu sosiaaliturvaan ja kuuden kuukauden oleskelun jälkeen myös ansioturvaan.

Esityksen yhteydessä tätä on arvioitu, ja täällähän on myös todettu, että ei uskota, että tällä olisi lisääviä mahdollisuuksia väärinkäyttää tätä, koska oleskeluluvan myöntämisen peruste nimenomaan tällä yrittäjän oleskeluluvalla on sidottu sen yrityksen toimintaan eli siihen, että oleskelun pääasiallinen syy on nimenomaan pyörittää sitä yritystä, ja se on sidottu myös sen yrityksen elinkaareen. Eli jos kävisi sitten näin, että yritys tosiasiallisesti olisi vain kulissiksi tarkoitettu, niin silloin on aina myös mahdollisuus viranomaisilla lähteä purkamaan tätä myönnettyä oleskelulupaa. [Timo Harakan välihuuto] — Juuri näin, niin kuin tuossa edustaja Harakka hyvin väliin kommentoi. — Joten tältä osin tämä on ehkä kuitenkin liioiteltu huoli. Totta kai se pitää aina tarkkaan harkita ja varmaan yksityiskohdat käydä läpi, mutta täällähän tähän asiaan on kyllä paneuduttu.

18.43 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Itse asiassa pyysin puheenvuoron liittyen tähän samaan asiaan, miten meidän sosiaaliturvajärjestelmämme toimii silloin, kun ihminen tulee ulkomailta. Sehän on kaksijakoinen: on kyse asumisperusteisesta sosiaaliturvasta, ja on kyse työhön sidotusta sosiaaliturvasta. Ja näitä rajanvetoja me käymme monien lainsäädäntöjen yhteydessä, vaikkapa nyt vastaanottodirektiivin yhteydessä: jos ihminen on kolmansista maista tullut humanitäärisin perustein, tekee täällä työtä, niin onko hän oikeutettu sen jälkeen työttömyysturvaan, kun hän on saanut työssäoloehdon täyteen ja kun hän on maksanut niitä vakuutusmaksuja, jotka ovat tuon edellytys? En toista sitä, minkä edustaja Joona Räsänen sanoi, mutta itse asiassa Kelan sivuilta tai sosiaaliturvan infopankista saa aika hyvän katsauksen, josta voi katsoa, milloin minkäkin etuuden piiriin pääsee. Siinä mielessä luulen, että ministeri ei vastannut, koska tässä mielessä mikään ei muutu.

18.44 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies, puheenjohtaja! Kyllä, totta kai, edustaja Mäkelän esiin nostama asia on asia, jota tulee käsitellä valiokunnassa. Mutta nostaisin vielä ikään kuin sen kääntöpuolen, lähestyisin samansuuntaista kysymystä aivan toisesta suunnasta, mihin sain innoituksen edustaja Päivi Räsänen huomiosta, että startup-yrittäjyyteen liittyy aina riski. Meidän täytyy myöskin ymmärtää tätä lainsäädäntöä käsitellessämme valiokunnassa, että suuri osa startup-yrityksistä menee nurin — ja menee komeasti nurin, aiheuttaa valtavia tappioita, ja jäljelle jää todella paljon pahaa mieltä, mutta toivottavasti ei

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

paljon ruumiita sentään. Mutta tämä pitää myöskin tässä lainsäädännössä ottaa huomioon, koska tämä on startup-toiminnan, kasvuyrittäjyyden riskin luonne. Me emme voi tehdä sellaista lainsäädäntöä, jossa nämä startup-yrittäjät jotenkin erotellaan omanlaisikseen koekaniineiksi, jotka saavat vain onnistua. Silloin me emme todellakaan ruoki sitä innovaatiota, jonka polttoaineena on juuri suuren epäonnistumisen suuri todennäköisyys. Sen innovaation mahdollisuus on ainoastaan siinä, että siinä mennään niin kuin kaikki panokset yhdessä ruudussa ja voi käydä erittäin hyvin tai erittäin huonosti.

Sinne lakiin täytyy kyllä kirjoittaa sisälle, että jos tämä startup-yrittäjä epäonnistuu, häntä ei heitetä saman tien rajan yli takaisin sen takia, että tämä yrittäjyys loppuu siihen. Että jonkinlainen turvaverkko siihenkin täytyisi pystyä luomaan. Mutta uskon, että tässä väärinkäytöksen mahdollisuudet ovat aika olemattomat, jos se nyt on kuitenkin Tekesin hyväksymä, kansainvälistä skaalautuvaa potentiaalia omaava yritys.

18.46 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Vähän nyt olen tämän kyseisen hallituksen esityksen liepeillä, mutta kun keskustelua on käyty paljon niin tarveharkinnasta kuin kausityön tekemisestäkin. Edustaja Filatov toivoi yhtä ketterää järjestelmää myös kausityöntekijäsektorille. Sanotaanko niin, että elinkeinonharjoittaja maataloudessa kyllä tietää, koska sato alkaa valmistumaan, ja niin hän osaa kyllä varmasti ennakoida 90 päivää aiemmin, koska se suunnilleen on, ja nyt kuitenkin lainsäädännön ja direktiivin kautta tulee se mahdollisuus, että jos se satokausi sitten viivästyy, niin saman työnantajan palveluksessa tällä kyseisellä työntekijällä on mahdollisuus hakea jatkolupaa, ja se käsitellään niin, että tämä kausityöntekijä voi jatkaa ilman katkosta sen saman työnantajan palveluksessa sen lupahakuprosessin ajan. Siellä ei sellaisia katkoksia tule.

Mielestäni on tärkeitä keskustella kyllä näistä tarpeista, mutta toivoisin, että kun me tätä koko kokonaisuutta, tarveharkintaa ja kausityöntekijöitten asioita, pohdimme, ei jäätäisi itse nukkumaan. Eli kyllä meidän pitää yhtä lailla saada positiivisia elementtejä siihenkin. Kun meillä on rakenteellisia ongelmia suuren työttömyyden osalta, niin meillä pitäisi olla omia kansallisia keinovalikoimia perustaa rahastoja, jotta me voimme positiiviseen rakeneongelmaan tarttua. Eli työvoiman kohtaantuongelmaan meidän pitää kansallisesti pystyä reagoimaan niin, että meillä pystytään tuottamaan ammattitaitoista työvoimaa. Työvoiman liikkuvuuden mahdollisuuksia pitää kehittää jatkossa enemmän, jo ihan omakotitalon myynnistä alkaen. [Puhemies koputtaa — Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Puhemies! Haluan jatkaa sitä keskustelua, mitä meidän pitää pystyä esimerkiksi meidän ansiosidonnaisen päivärahan osalta tekemään. Täällä on SDP tehnyt hyviä aloitteita sen suhteen, että voimme lähteä yrittäjiksi ja niin edelleen. Meillä pitää olla mahdollisuus, että meillä sille hitsarille, joka sieltä kohtuuhyväpalkkaisesta työstä jää työttömäksi, tulee houkuttelevaksi muuttaa paikkakuntaa vaikka alempipalkkaiseen työhön sen työttömyyspäivärahan keston aikana. Annetaan hänelle mukaan sitä ansiosidonnaista päivärahaa, koska hän tietää, että sen 500 päivän jälkeen se ansiosidonnainen päiväraha loppuu. Tehdään sen työttömyyden kohtaantuessa välittömiä toimenpiteitä, että se työttömyysjakso jää erittäin lyhyeksi ja että hänellä olisi kaikki mahdollisuudet sijoittua sinne pienempipalkkaiseenkin työhön, josta tulee houkutteleva vaihtoehto. Ja lisätään siihen sitten vieläkin pöyhkeämpiä houkuttimia, että sen oman asunnon myynti ei ole se ainoa kriittinen piste, vaan että sitten myyntivoittoveroja voidaan katsoa sillä silmällä, että ollaan tukemassa sitä paikkakunnalta muuttoa uuden työn perään. Eli ei unohdeta tätä meidän keinovalikoimaa.

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

Mehän kausityöntekijöiden osalta pysähdyimme siihen, että se on maaseutuelinkeinossa ainoa mahdollisuus tällä hetkellä, että tilat voivat turvallisesti sen sadon kasvattaa, kun tietävät, että he saavat kausityöntekijöitä Ukrainasta taikka jostain muualta EU:n ja ETA-maiden ulkopuolelta. Me olemme vähän puutuneet siihen. Mutta miksemme me ole ruvenneet katsomaan, mitä me voimme tehdä täällä kotimaassa niin, että siellä maaseudulla oleva työ olisi kiinnostavaa? Jos me jatkamme tässä samassa turvautumalla vain kausityöntekijöihin, tarkoitamme sillä sitä, että me jatkamme tätä maaseudun rappeutumaa — enemmän suljettuja kyläkouluja. Meidän pitää katsoa tätä koko työperäistä maahanmuuttopolitiikkaa aivan uudelta kannalta niin, että me otamme tänne perheitä. Emme vain pelkästään niin, että otamme tänne kolmeksi kuukaudeksi ihmisiä tekemään ja turvaamaan sen yhden yrittäjän elinkeinoa, vaan meidän pitää pystyä katsomaan niin, että me tuomme sinne niitä ihmisiä, joittenka lapset tarvitsevat niitä kyläkouluja, terveydenhuoltopalveluja ja kaikkea sellaista, mikä on perusinfraa sille, että ihminen voi asua siellä maaseudulla. Että nyt pitää vähän laajentaa tätä.

Puhemies! Olen pahoillani, että käytän tätä aikaa nyt vähän asian sivusta, mutta en voinut olla tähän houkuttelevuuteen tarttumatta, kun tätä keskustelua pitäisi osaltaan myös meidän kansallisen näkökulman aktiivisten toimien kautta lähteä purkamaan.

18.52 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Myllykoskella on hyviä ideoita, ja niitä kannattaisi myös kokeilla käytännössä. Tässä on se ongelma, että tässä salissa kyllä osataan puhua mutta yhtä kaukana kuin itä on lännestä edustajat elävät tuosta käytännön elämästä. Eivät tahdo vain toteutua mitkään ne meidän ideamme tuolla kentällä, ja siinä on se ongelma. Meidän pitää pystyä puuttumaan epäkohtiin, puhumaan niistä asioista niin kuin ne ovat eikä sitä munkkilatinaa, josta ei oikein ymmärrä mitään tavallinen ihminen.

Mitä tulee maaseudun asuttamiseen, Myllykoskella on hyvä ehdotus siihen. Mutta meillä on nyt tällä hetkellä kaupunkeja ja kuntia, joissa yli 160 kaupungissa ja kunnassa on enempi jo ennestään poikamiehiä kuin naisia. Miten tähän epäkohtaan — tämä on ihan inhimillinen — pystyvät tällaiset edustajat, jotka täällä puhuvat mitä sun sattuu, konkreettisesti vastaamaan? Eräs kaupunginjohtaja — vai kunnanjohtaja — sanoi, että täällä on huutava pula naisista, poikamiehiä on. No, nyt on tehty täällä kotoutumissuunnitelmia, kaikkia, laitetaan sinne kymmeniä miljoonia rahaa, niitä miehiä sinne kotoutetaan miesten sekaan. Tämä on asia, johonka pitää pystyä puuttumaan. Sinne syntyy vain entistä enempi ongelmia, ja se ei ole mikään rasismiasia. Se on käytännön asia, ja se on näin. Siitä vain pitää pystyä puhumaan. Minä jatkan seuraavassa puheenvuorossani.

18.54 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Olisin vain korjannut edustaja Myllykosken väärinkäsitystä, koska hän ymmärsi minut väärinpäin. Kun puhuin joustavuudesta ja nopeudesta kausityöntekijöiden kohdalla, työluvan saamisesta ja oleskeluluvan saamisesta, niin en tarkoittanut työnantajaa, koska toki työnantaja tietää, milloin hänen marjakautensa on tai milloin se kiireaika on matkailussa, vaan tarkoitin työntekijää. Kausityödirektiivi tuo meille uuden käytänteen. Nykyisin, kun Suomessa saa työluvan, sen saa toimialalle ja työntekijä saa aivan vapaasti vaihtaa työnantajaa ilman, että hän menettää työlupansa, jos se on samalla toimialalla. Mutta kausityödirektiivissä tämä ei EU:n raamien vuoksi ole mahdollista vaan tuo lupa on aina työnantajakohtainen. Jos työntekijä kohtaa ikävän työnantajan, joka jättää velvoitteensa hoitamatta, niin hän ei voi siirtyä toisen työnantajan pal-

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

velukseen, vaikka olisi sama kausi, vaan hän joutuu hakemaan uuden luvan. Sen vuoksi tuon lupaprosessin pitäisi olla nopea.

18.55 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Minä annan taas esimerkin: meillä puhutaan, että yrityksen johtoon ja valtion yritysten johtoon varsinkin on saatava naisia yhtä paljon kuin miehiä, 50—50. Tästä maahanmuutosta tähän epäkohtaan, mistä edellä mainitsin: Jos me otamme sillä tavalla, mitä maailmassa nämä pakolaisjärjestöt ja muut katsovat, että kärsivistä ihmisistä on 80 prosenttia naisia ja lapsia, eli on se sama suhde tänne tulevista ihmisistä, niin ei ole ongelmia. Ei varmasti. Silloin me autamme kärsiviä ihmisiä ja minä sanon, että tervetuloa meillekin, kyllä minäkin yhden siellä elättelen kotona, ehkä pystyn, niin ongelmat lähtevät. Sitten siihen suomalaisten syrjäytyneitten varsinkin nuorten miesten ongelmaan pystytään sillä asialla vastaamaan, mutta se ei ole vastaus, että tänne kotoutetaan vain semmoista erikulttuurista porukkaa, jolla on pikkuisen eri säännöt kuin meillä. Siellä tulee yhteentörmäys.

18.56 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tähän edustaja Hakkaraisen puheenvuoroon haluan sen verran kommentoida, että tämä ongelmahan korjautuisi sillä, nimenomaan tässä humanitäärisessä maahanmuuttopolitiikassa, että ottaisimme enemmän kiintiöpakolaisia, jotka otetaan suoraan sieltä pakolaisleireiltä. Silloin voitaisiin huomio nimenomaan kohdentaa naisiin ja lapsiin ja heikossa asemassa oleviin henkilöihin. Mutta nythän meillä on aika vaatimaton tämä pakolaiskiintiön osuus, sen sijaan suuret määrät on tullut sitten rajalle suoraan turvapaikanhakijoina.

Mutta palaan vielä tähän kasvuyrittäjien tilanteeseen ja siihen, että mielestäni enemmän tulisi kantaa huolta siitä, miten Suomi voisi olla näille asiantuntijoille riittävän vetovoimainen, kuin siitä, miten tätä järjestelmää mahdollisesti voidaan väärinkäyttää. Kansainväliset kokemukset kertovat siitä, että ongelmana on pikemminkin ollut se, että merkittävä osa kasvuyrittäjistä ei jää maahan vaan siirtää toimintansa muualle. Eli meidän täytyy olla nopeita ja kilpailukykyisiä, ja myös sen asenneilmapiiirin tulee olla näitä yrittäjiä ajatellen kohdallaan, jos haluamme, että he omalta osaltaan tulevat Suomen menestystä tänne rakentamaan.

18.58 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Myllykoski otti tässä esille, että kausityöntekijät voisivat tuoda perheet mukanaan ja asuttaa maaseutua, kuten suomalaisetkin perheet voisivat muuttaa maaseudulle ja tehdä kausitöitä. Mutta mitä tehdään kausityön ulkopuolella? Ja miten ne lapset sitten? Jos heitä menee kyläkouluihin monia kansallisuuksia, saammeko me tulkkipalveluita sinne, ja mitä se maksaa sitten, että meillä monia tulkeja tarvitaan sinne? Selviääkö se kunta siitä? Ja miten sitten käy, kun ne lapset, ne maahanmuuttajalapset, saavat peruskoulun ohi? Tulevatko he pääkaupunkiseudulle sitten, niin kuin nykysuomalaiset nuoret, poistuvat maaseudulta, kun ei löydy tarpeeksi kivoja työpaikkoja?

Sitten haluaisin vielä kommentoida, kun puhuttiin — varsinkin edustaja Harakka puhui paljon — maahanmuutosta Kanadaan: Heillähän on ollut se, että sinne ei pääse rajan yli kävellen, ei ole tultu rajan yli. He ovat pystyneet katsomaan, minkälaisia ihmisiä sinne tulee ja kuinka paljon ja miten he pystyvät työllistymään jatkossa. Mutta nyt kun kävi näin, että nämä haitilaiset tulevatkin rajan yli, kävelevät Kanadaan, niin ei se toiminutkaan. Siellä on telttakylä, ja olympiastadionillekin vissiin on sitten majoitettu näitä turvapaikanhakijoita,

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

kun heitä on tullut heinäkuun jälkeen 7 000 kappaletta — 7 000 kappaletta, ja heitä ei ole pystytty majoittamaan muualle kuin teltoihin, joita pitää lämmittääkin. Ja siellä on tullut nyt huoli kanadalaisista, että miten he selviävät, ja pääministeri on joutunut vakuuttamaan, että työnantajat eivät saa palkata ulkomaalaisia työntekijöitä, jos siihen löytyy kotimaisia työntekijöitä. Ettei sielläkään ihan ongelmatonta ole tämä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Edustaja Myllykoski, ja tässä vaiheessa, jos on puheenvuoropyyntöjä tähän asiaan, pyydän painamaan P-painikkeella.

19.00 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Lehto, haluan sanoa, että kausityöntekijät perheineen tai ilman perhettä eivät ole ratkaisu. Sitä koetin kertoa. Meidän pitää katsoa tätä asiaa kokonaan uudelleen. Meillä pitää olla semmoinen houkutteleva infra, että me saamme myös suomalaisia perheitä muuttamaan sinne, ja se varmasti tarkoittaa sitä, että meidän pitää pystyä jakamaan niitä kausitöitä niin, että meillä on kiinnostavia, monitahoisia työpaikkoja ja, sanotaanko, niitten työehtosopimusten yhdistelmiä. Eli meillä pitää olla sinne talvikaudeksi työntekijöitä. Tuolla valiokunnassa eräs maatalousyrittäjä sanoi, että hän joutui lumenaurauksesta luopumaan yrittäjänä juuri sen takia, kun ei saanut sitä työntekijää, joka olisi hoitanut sen hänen maatilansa ulkopuolisen hankinnan, näitä lumitöitä.

Eli meidän pitää pystyä katsomaan tätä kansallisesti koko kokonaisuutena, ettemme kangistu työehtosopimusten jäykkyyksiin, ei tule työmarkkinajärjestöillä eripuraa siitä, minkä työehtosopimuksen piirissä on, vaan että otetaan koko maaseutu haltuun niin, että me pystymme kehittämään sitä ja että siellä on ne valokuitukaapelit. Meillä on siellä sitten tarjota suomalaisille perheille niitä lähikouluja ja niitä palveluja, mitä ihminen elämässään tarvitsee. Minä uskon, että sitä kautta...

Mutta nyt kun on tätä kulttuuria jatkettu niin, että niillä nuorilla, jotka lähtevät sieltä pois kokoaikaisen työn perään muualle, ei ole ollut mahdollisuutta, kun sitä työtä siellä kotitilalla on ehkä vain kausittain, kesäaikaan, ja kun meillä tänä päivänä on työtä koneellistettu, sitä käsin tehtävää työtä ei ole tarjolla ja sitä ei ainakaan ole koko vuodeksi. Silloin ollaan lähdetty sille polulle, että ollaan annettu tämän meidän kansallisen aarteen näivettyä, mutta josta varmasti [Puhemies koputtaa] matkailun osalta tulee vielä houkutteleva vaihtoehto.

19.02 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies, puheenjohtaja! Täällä palattiin tähän Kanadan omaan pakolaiskriisiin, josta tuossa aikaisemmin puhuin. Kuten sanoin aiemmin, tämä on heille uusi tilanne, se, että maarajan yli pyrkii pakolaisia sinne, ja on ihan selvä, että siitä on aiheutunut monenlaisia ongelmia, ennen kaikkea kahdesta eri syystä: tämä on Kanadan ja USA:n välisen sopimuksen kannalta ongelmallinen tilanne, koska laillisia rajanylityspaikkoja ei ole, ja toisekseen sitten nämä Yhdysvaltoihin tulleet haittilaisethan eivät ole paossa vainoa tai sotaa vaan voisivat aivan hyvin palata Haitiin. Mutta, kuten sanoin aikaisemmin, Kanadan maahanmuuttojärjestelmä on niin hyvin toimiva, että tuskin näin pienestä joukosta aiheutuu mitään vaivaa kanadalaisille pitkällä tähtäimellä tai edes keskipitkällä tähtäimellä.

Tässä on yksi mielenkiintoinen seikka, jonka voisin tähän omalta osaltani lopuksi tuoda esiin: se, että kanadalaisten järjestelmä turvapaikanhakijoiden integroimiseksi ja kotouttamiseksi on sillä tavalla mielenkiintoinen, että siellä järjestöt, yhteisöt, seurakunnat, seurat

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

ja jopa tavalliset perheet on integroitu järjestelmään sillä tavalla, että he voivat tarjota näille turvapaikanhakijoille majoitusta ja ylläpitoa. Ja tämä on semmoinen kiinnostava tapa, jolla siis turvapaikanhakijat automaattisesti ankkuroituvat yhteisöön ja verkostoituvat tavalla, joka Suomessa on mennyt täysin päinvastoin, eli nekään kunnat — Kyyjärvi tulee nyt mieleen — jotka ovat halunneet pitää turvapaikanhakijoita, eivät ole sitä voineet tehdä [Puhemies koputtaa] omassa yhteisössään, kun valtiovalta on ajatellut asian toisin.

19.04 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tässä lopussa vielä kommentoin, että pitkä matka on tultu, kun on puhuttu startup-yrittäjistä ja päädytty maaseudun elinvoiman analysointiin ja sen elinkaaren miettimiseen, että jos sinne maaseudulle muuttaisi ulkomaalaisia elämään kausityöntekijöinä, niin miten he voisivat sitten siellä maaseudulla elää jatkuvissa työsuhteissa ja kenties pidemmällekin aikaa katsoen, jos lapset aikuistuvat ja niin edespäin. Tähän täytyy todeta se tosiasia, että eivät maahanmuuttajat voi pitkällä tähtäimellä toimia Suomessa muiden lainalaisuuksien mukaan kuin suomalaiset. Meillä on ongelmia maamme kokonaisuudessaan asuttamisen suhteen, meillä on väestökatoa maaseudulta kaupunkeihin. Ei tähän asiaan maahanmuutto sinällään ole mikään ihmelääke. Samojen ongelmien kanssa painitaan myöskin maahanmuuttajien suhteen kuin suomalaisten kanssa, ellei peräti pahempienkin, koska sitten puhutaan myös kieliongelmistä ja kulttuurillisista sopeutumisongelmista, joita suomalaisilla ei ole. Suomalaisilla on kuitenkin aika hyvä pohjakoulutus verrattuna monenmaalaisiin maahanmuuttajiin. Elikkä ei tästä niin kuin ihmelääkkeeksi ole näiden asioiden ratkaisemiseen. Meidän täytyy hoitaa työmarkkinamme kuntoon ihan omaehtoisesti.

19.05 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Päivi Räsänen otti tässä hieman aiemmin esille sen, että ulkomaisten startup-yrittäjien houkuttelemiseksi Suomeen meidän olisi kehitettävä olosuhteitamme siten, että yrittämisen aloittamisen ja jatkamisen edellytykset olisivat riittävissä kunnossa, jotta näitä startup-yrityksiä syntyisi. Asia on toki näin, mutta tietenkin nämä samat seikat koskevat myös niitä suomalaisia, joilla olisi kiinnostusta yrittämisen aloittamiseen. Heitä on varmasti lukuisia, mutta olosuhteet eivät jostain syystä sitä suosi. Yrittäjämysteisyyden edistämistä olisi syytä tehdä jo koulussa, aivan peruskouluista lukioihin ja korkea-asteelle saakka. Lisäksi muun muassa verotuksella voidaan ehdottomasti parantaa yrittämisen edellytyksiä ja kannustimia. Tällä vaalikaudella jonkin verran tähän suuntaan on edetty, mutta paljon on yhä tehtävissä.

Tämä on osin jatkumoa, tämä puheenvuoro, edustaja Mäkelän edelliselle puheenvuorolle. Siinähan edustaja totesi, että sääntöjen tulee, varsinkin pitkällä tähtäimellä, tietenkin olla samat sekä suomalaisille että ulkomaalaisille, jotka täällä yrittäjyyttä harjoittavat ja näitä startup-yrityksiä pystyttävät.

19.07 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Myllykoski visioi sinänsä hienosti maaseudun tulevaisuutta ja niitä mahdollisuuksia, mitä kenties maahanmuutonkin kautta sinne voisi tulla. Ja sinänsä, kun startup-yrityksiä perustetaan ja yrittäjiä on, niitä toivaisikin saatavan myös sinne maaseudulle päin.

Mutta tietysti niin maahanmuuttajien suhteen kuin meillä ihan suomalaisten suhteen... Monellahan on halu tulla maaseudulle, joko tulla paluumuuttajana tai tulla hakemaan tavallaan uutta elämää sieltä maaseudun rauhasta, ja se oma työpaikka sieltä monta kertaa löytyykin, mutta sitten pitäisi löytyä puolisolille työpaikka niin ikään. Ja tässä tietysti voi

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

vielä suuremmat haasteet tulla maahanmuuttajaperheille, että työpaikka löytyy sitten molemmille osapuolille. On näitä aloja, mihinkä on hyvin vaikeaa saada suomalaisia työntekijöitä, mitä tulee erityisesti alkutuotantoon, metsätalouteen, mansikanviljelyyn, marjanviljelyyn ylipäätään, ja esimerkiksi karjataloustyöntekijöiksi. Näissä on sitten ulkomaa-laista työvoimaa, osa kausiluontoista, osa pysyvämpää työntekijää. Mutta sitten on haasteena, että sille koko perheelle löytyy sitä työtä. Ja kuten olen aiemminkin sanonut tässä keskustelussa, se työ on tietysti se paras tapa integroida ihminen tähän yhteiskuntaan, ja se on hyvä asia, sen kautta opitaan kieli ja kulttuuri ja ollaan osa yhteiskuntaa. Mutta meidän pitää pystyä miettimään niitä mahdollisuuksia, ja olenkin esittänyt esimerkiksi Etelä-Pohjanmaan osalta, että sen sijaan, että katsotaan kuntarajojen sisällä, kuinka houkutellaan ihmisiä omaan kuntaan, meidän pitäisi laajempialaisesti katsoa kuntaryypinä ja jopa maakuntana sitä, kuinka saadaan houkutelua ihmisiä muuttamaan sinne maaseudulle, maakuntaan, siten että toisesta pitäjästä saattaa löytyä työtä toiselle ja toisesta toiselle, riippuen siitä, minkä alan osaajia ihmiset ovat.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi verotusmenettelystä annetun lain ja hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla ja direktiivin 77/799/ETY kumoamisesta annetun neuvoston direktiivin lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja direktiivin soveltamisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 130/2017 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu

19.09 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies, puheenjohtaja! Huomasin, että tämä lähetekeskustelu olisi saattanut mennä ilman yhtään puheenvuoroa, jos en olisi sitä pyytänyt, ja siihen on aihetta sikäli, että vaikka tämän esityksen otsikko on hengästyttävä ja ehkä vähän masentavakin — 30 sanaa — ja monelta osin hyvin tekninen, niin loppujen lopuksi on kyse merkittävästä asiasta, jopa sillä tavalla merkittävästä asiasta, että voisi pientä siniristilippua tässä heilutella. Kysymyksessä on siis se, että pannaan täytäntöön määräyksiä veroasioiden ja pankkisalaisuuksien tietojenvaihdosta Euroopan unionin pankkisalaisuusmaiden kanssa, joihin kuuluvat Monaco, San Marino ja ennen kaikkea Sveitsi.

Muutama vuosi sitten ei olisi voinut kuvitellakaan, että tämä pankkisalaisuus saatikka verottajan ja viranomaisten yhteistyö omistusten selvittämiseksi ja lopullisen edunsaajan löytämiseksi voisi edetä näin nopeasti kuin se on viime vuosina Euroopan unionissa ja OECD:ssä edennyt. Ja syy, miksi siniristilippua pitää heiluttaa, on se, että Suomi on ollut edelläkävijä, ennen kaikkea eduskunnan tarkastusvaliokunta, joka aloitti harmaan talouden ohjelman jo useita vuosia sitten. Oli suuri kunnia saada esiintyä asiantuntijana, vaikka

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

olenkin kansanedustaja, tänään tarkastusvaliokunnassa, kun siellä käsiteltiin aggressiivisen verosuunnittelun suitsimista osana tätä pitkäjänteistä harmaan talouden vastaista työtä. Edellisessä hallituksessahan valtiovarainministeri ensimmäistä kertaa kokosi eurooppalaiset kollegansa yhteen keskustelemaan veronkierrosta, veronvälttelystä ja aggressiivisesta verosuunnittelusta, ja neljässä vuodessa olemme päässeet jo näin pitkälle. [Puhemies ko-
puttaa] Tämä on erittäin ilahduttavaa.

19.11 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Täytyy jatkaa tuota edustaja Harakan toivomaa keskustelua. Tämähän on esitys, jota ei voi muuta kuin vilpittömästi kannattaa. On tietysti tärkeää, että tietojenvaihto paranee. Tässä on kysymyksessä Euroopan unionin Andorran, Liechtensteinin, Monacon, San Marinon ja Sveitsin kanssa tekemät finanssitietojen vaihtoa koskevat sopimukset. Tässä raportoitavien tietojen määrä kasvaa ja tietojenvaihto laajenee käsittämään myös uusia tulolajeja, kuten osinkoja ja luovutusvoit-
toja, joten tietojenvaihto paranee merkittävästi.

19.12 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Olipa mukava kuulla positiivinen puheenvuoro edustaja Harakalta tämän suhteen, että tietojenvaihdossa edetään. Hyvä, että hallitus on tämän esityksen tänne tuonut meille käsittelyyn ja siltä osin avaa tätä tietojenvaihtoa ja avaa myös sitä, että meillä ei pääsisi harmaata taloutta syntymään esimerkiksi verokikkailun suhteen, kuten täällä on tässä salissa käyty aiemmin keskustelua muun muassa hallintarekisteriin liittyen hyvin kriittisin puheenvuoroin, mitä edustaja Harakka on tehnyt.

Tämän lakiesityksen myötä tietoja pystytään vaihtamaan useiden maiden kanssa, jotka ovat myös Euroopan unionin ulkopuolella, mistä tietysti Sveitsi on varmasti yksi tämmöinen keskeinen. Myös Monaco, joka on tässä maiden luettelossa, on yksi sellaisista maista, joissa hyvin paljon asuu äveriästä ihmistä. Kun siellä on vieraillut, niin ei voi kuin ihmetellä, miksi siellä ihmiset asuvat, mutta ainoastaan verotus on se syy, miksi ihmiset siellä asuvat. Eipä siellä kyllä oikeastaan järkeviä asumisen edellytyksiä ole ainakaan näin suomalaisen maalaispojan näkökulmasta, ei sinne vapaaehtoisesti kyllä varmasti kukaan muuten muuttaisi.

Mutta hyvä, että tämä lakiesitys on täällä meillä käsittelyssä ja etenee nyt ja saamme siltä osin avoimuutta tähän tietojenvaihtoon.

19.14 Timo Harakka sd: Arvoisa puheenjohtaja, puhemies! Mukava, että edustaja Savolakin koki positiivisena sen, mitä sanoin. En toki nyt erikseen nykyistä hallitusta tässä ke-
hunut [Mikko Savola: Nyt voisi kiittää!] aikaansaannoksista, mutta ehkä merkittävämpää on se, että todellakin eurooppalaisella tasolla ollaan edistytty voimakkaasti. Tällä hallituksella on luonnollisestikin tilaisuus osoittaa kyntensä harmaan talouden vastaisessa työssä ja myöskin aggressiivisen verosuunnittelun vastaisessa työssä. Tässä — pyydän kiinnittämään huomiota — tämä kaikkein olennaisin lainsäädäntö koskee viime vuoden kesällä hyväksyttyä EU:n veronkiertodirektiiviä, joka on minimilainsäädäntöä. Sitten kun se aikaan ja toivottavasti mahdollisimman pian tänne eduskuntaan tulee, silloin on tärkeätä, että se on mahdollisimman kunnianhimoisesti tarkoitus toimeenpanna myös Suomen lainsäädännössä. Tässä nähdään, edustaja Savola, se, mistä tämän hallituksen veronkierron vastainen ja aggressiivisen verosuunnittelun vastainen tahtotila sitten muodostuu aikanaan.

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

Jos elättelitte toivoa siitä, että hallintarekisterikeskustelu, jota tässä salissa käytiin muistini mukaan yli kaksi vuotta, päättyy, niin näinhän ei tietenkään ole, koska syksyn mittaan, talven mittaan valtiovarainministeriöstä tulee uusi lainsäädäntö siihen liittyen. Meillä on jo ennakolta aika monta kysymysmerkkiä ja suorastaan epäilyksiä ja myöskin rakentavia ehdotuksia siitä, millä tavalla sitä voitaisiin käyttää niin, että aidosti voitaisiin pureutua omaisuuden piileskelemisen ja piilottelemisen aiheuttamiin ongelmiin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle Etelä-Afrikan ja Intian kanssa diplomaattisen edustuston, konsuliedustuston tai kansainvälisissä järjestöissä toimivan edustuston työntekijän perheenjäsenen ansiotyön tekemisestä tehtyjen sopimusten hyväksymisestä sekä laeiksi sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Hallituksen esitys HE 128/2017 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Koulutusrahastosta annetun lain 5 ja 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 78/2017 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 7/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

19.16 Tarja Filatov sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä laissa ei ole kovin suuria muutoksia — itse asiassa valtaosa liittyy siihen, että meidän ammatillisen koulutuksen ja ylipäättään koulutuksen lainsäädäntö muuttuu — mutta joitakin kuitenkin.

Koulutusrahastohan on työmarkkinaosapuolten hallinnoima rahasto, ja sen tarkoituksena on edistää työssä tarvittavia valmiuksia ja tukea sitä, että ihminen pystyy työllistymään uudelleen ja pysymään ammatissansa ja menemään eteenpäin. Kyse on siis ammatillisen koulutuksen tuesta. Koulutusrahasto myöntää aikuiskoulutusetuuksia, ja ne ovat aikuiskoulutustuki siltä ajalta, kun aikuinen ihminen kouluttautuu, ja sen lisäksi ammattitutkintostipendi. Ja tämä ammattitutkintostipendi on nyt ehkä se, jossa niitä muutoksia tapahtuu enemmän. Niitä myönnetään vuositasolla yleensä noin 25 000. Oletetaan, että se kasvaisi ensi vuoteen nähden parillatuhannella. Rahaa tähän on käytetty noin 9 miljoonaa, ja jatkossa ajatellaan, että summa olisi 11 miljoonaa. Kysehän on siitä, että tulevaisuudessa suun-

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

nitellaan myös Koulutusrahaston ja työttömyysvakuutusrahastojen yhdistämistä, elikkä siinäkin mielessä nämä asiat risteävät toisiinsa.

Nykyisin, jos tuetaan ensimmäistä ammatillista tutkintoa, tuo stipendi on 450 euroa. Tässä esitetään, että se tippuisi 400 euroon, joka sinänsä on ikävä uudistus. Sitten taas toisella puolella ajatellaan niin päin, että kun ikään kuin ei-ensimmäisestä ammattitutkinnosta saatu stipendi voi olla 395 euroa, niin se sitten ikään kuin yhdenmukaisuuden vuoksi nousisi 400 euroon. Itse asiassa noin 70 prosenttia niistä ihmisistä, jotka hakevat stipendiä, sen saavat.

Toinen muutos, mikä tässä laissa on, liittyy ikään. Elikkä kun meidän tavoitteenamme on ollut, että ihmiset olisivat työssä pidempään, niin tähän asti Koulutusrahasto on palvelut ihmisiä, jotka ovat olleet 64-vuotiaita korkeintaan, mutta jatkossa tuo yläikäraja nousee 68 vuoteen, ja se on tietenkin perusteltua työurien pidentämisen näkökulmasta. Ylipäättään aikuiskoulutustuki toimii lisäkouluttautumisen väylänä niillä aloilla, joilla meillä on usein osaavasta työvoimasta myös pulaa. Oikeastaan suurin ryhmä, joka tätä käyttää, on hoiva-alan ammattilaiset. Vielä suurempi osa niistä, jotka käyttävät Koulutusrahaston etuisuuksia, on naisia.

Mutta kun meillä koulutuspuolella siirrytään näyttötutkintoihin, niin myös tähän lakiin tuodaan ne muutokset, elikkä tutkinnot suoritettaisiin täälläkin näyttötutkintona. Kyse on siitä, miten järjestetään ammatillisia tutkintoja, miten osaamisen arviointi tapahtuu ja miten tutkintotodistus annetaan. Jatkossa se on koulutuksen järjestäjä, ja siihen pitää olla opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä lupa.

Valiokunta teki tähän pieniä muutoksia, ei sinänsä substanssiin, vaan siihen, että kun nämä lait tulevat vähän eriytyneesti voimaan, niin voimaantulosäännöksen muutoksilla varmistettiin se, että meillä näitä stipendejä voidaan myöntää jatkossakin. Valiokunta yksimielisesti puolsi tätä esitystä.

19.20 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Oikeastaan valiokunnan puheenjohtaja tuossa erittäin hyvin tämän vaatimattoman muutoslakiesityksen esitteli, ja olisin vain kiittänyt siitä, että voimaantulosäännöksissä huomioitiin nämä henkilöt, jotka meinasivat jäädä väliinputoajiksi. Se oli erittäin hyvä ja tärkeä korjaus.

19.20 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Nyt kun en itse ole tässä asianomaisessa valiokunnassa, joka tätä käsitteli, niin olin hieman hämmentynyt tuosta lähtökohdasta, että pitäisi erikseen säätää, että stipendi voitaisiin myöntää kaikille ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisen tutkinnon suorittaneille henkilöille. Mikä se nykytila sitten on ollut ja mitkä ne ongelmat ovat olleet, ettei sitä ole voitu myöntää, ja miksi tämä muutos siis oli tarpeen? Tämä ei itselleni oikein noista teksteistä selvinnyt, eli jos sitä joku osaa selventää, niin olisin kiitollinen.

19.21 Tarja Filatov sd: Puheenjohtaja! Itse asiassa ei kyse ole siitä, että tässä laajennettaisiin sitä stipendin myöntämistä. Tässä yhdenmukaistetaan ne stipendit, jotka myönnetään sellaisille ihmisille, jotka suorittavat ensimmäistä ammatillista tutkintoansa tai sitten ovat muuntautuneet ammatissansa, elikkä kyse on toisesta ammatillisesta tutkinnosta. Meillä on ollut sellainen järjestelmä, että ensimmäisestä ammatillisesta tutkinnosta on saatu suurempi stipendi, ja jos se on ollut toinen, niin silloin se stipendimäärä on ollut pienempi. Nyt yhdistetään nämä summat sillä tavalla, että olipa ensimmäinen tai toinen tutkinto,

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

niin siitä saa sen 400 euroa. Noin 70 prosenttia niistä ihmisistä, jotka suorittavat tämän järjestelmän kautta ammatillisen tutkinnon, hakevat stipendiä, ja niistäkään ihan kaikki eivät sitä aina saa.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 78/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain sekä työturvallisuuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 94/2017 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 8/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 8/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

19.22 **Tarja Filatov sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvin lyhyesti: Kyse on työsuojeluvalvonnasta, työsuojeluyhteistoiminnasta ja työturvallisuuslain muutoksesta, ja ydin on se, että jos meillä on työpaikoilla vaaratilanteita tai onnettomuuksia, joiden seurauksena on tullut luontoon joku ihmiselle biologisesti vaarallinen tekijä, niin siitä pitää ilmoittaa. Ja lisäksi tässä esitetään, että jos joku ihminen on altistunut tällaiselle tekijälle, niin tällaisista työntekijöistä pitää pitää luetteloa, jotta tämä riskitilanteessa suureksi paisuva ongelma voidaan pitää mahdollisimman hyvin hanskassa ja hoitaa asiat kunniallisesti. Kyse on siis ilmoitusvelvollisuudesta.

19.23 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Varmaan tarpeellinen muutos tässä omassa alueessaan. Olisin kysynyt, jos joku siihen osaa vastata, oliko tämä täsmäparannus nyt ainut, mitä tähän lakiin tarvitaan, vai jäikö sinne vielä aukkoja esimerkiksi puhuttaessa myrkyistä ja kemiallisista aineista. Eli jäikö sinne vielä jotain korjattavaa jatkoa varten?

19.23 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tuli mieleen — ei varmaan liity tähän, tai en tiedä, liittyykö — ja kysynkin nyt edustaja Filatovilta: kun puhutaan työpaikalla mahdollisesti olevista vaaroista, mites menetellään, kun esimerkiksi metsänhoitoyhdistyksen metsuri menee taimikonhoitotyömaalle ja siellä sattuu olemaan emäkarhu pentuineen? Pitääkö tällaisesta ilmoittaa työntekijälle? [Naurua] Sehän on aidosti hänelle hengenvaara. Jos nimittäin sattuu metsuri jäämään emäkarhun ja pennun väliin, niin siinä vaiheessa se on ihan varmasti paljon vaarallisempi kuin joku purkissa oleva kemikaali.

19.24 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! Täytyy tunnustaa, että kysymys menee sellaiselle puolelle, missä ei välttämättä oma osaamiseni riitä. Mutta luulisin, että tässä on kyse

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

enemmänkin niistä biologisista tekijöistä, jotka leviävät hyvin nopeasti, ja käsittääkseni karhunpennut eivät ikään kuin lisäänty samalla volyymillä kuin jotkut biologiset riskit, joita meillä on. Mutta kyllähän meillä työturvallisuuslaissa säädellään näitä muita asioita jo ennestäänkin, niin että kyse on oikeastaan siitä, että nämä biologiset tekijät ovat vähän uudempia asioita ja niistä tuolla lainsäädännössä ei ole ollut merkintöjä.

19.24 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Varmasti nämä biologiset tekijät ja työturvallisuus niihin liittyen ovat aivan olennainen ja akuutti asia, mutta tietysti työnantajilta tulee monta kertaa myös sitä kritiikkiä, että tavallaan byrokratiaa on luotu aika paljonkin tähän työturvallisuuteen liittyen. Toki siinä on hyviä asioita, että näihin on puututtu: on kiinnitetty huomiota kuulonsuojaukseen, silmänsuojaukseen ja niin edelleen ja on katsottu, että asioita tehdään turvallisemmin. Mutta kaiken kaikkiaan vastuuta myös työntekijälle itselleen pitää — tämä tulee tietysti koulutuksen kautta — antaa näissä eri asioissa, että ymmärretään ihan maalaisjärkisesti suojata itsensä erilaisia vaaroja vastaan, eli kun esimerkiksi metalliteollisuudessa tekee tai metsäpuolella tekee, sirkkelin ääressä, sorvin ääressä, missä tahansa toimii, niin ymmärretään toimia myös oma-aloitteisesti työturvallisuudesta huolehtien. Mutta sen takia varmasti, kun työturvallisuutta ei aikanaan ole ollut, siihen on pitänyt lainsäädäntöiteitse puuttua — siihen puututaan EU-tasolla, ja sitä tuodaan sitten myös tänne kansalliselle tasolle.

Muistan, kun viime kaudella meillä oli työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa käsittelyssä niin sanottu patalappudirektiivi, joka tuntui jokseenkin oudolta. Siinähan nimenomaan hahutettiin suojata niitä työntekijöitä, jotka tekevät sellaista käsillä tehtävää työtä, mutta se hie-man meitä huvitti silloinkin. Hyvä tarkoituspäätös nähtävästi tälläkin oli, vaikka sitä byrokratiaa aika paljon näitten erilaisten säädösten mukana meille käsittelyyn tulee.

Maalaisjärki mukana, ja työnantajat ja työntekijät yhdessä näitä sovittelemaan, niin hyvä tulee.

19.26 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämä on ehkä lyhyin ja vaatimatomin lakiesitys, jonka olen nähnyt, mutta kyllä erittäin merkittävä, koska tässä nyt tämä viipymättömyysmenettely tulee selkeästi kirjatuksi ja velvoitteena ja nousee sitten vielä asetuksesta lain tasolle, erittäin tärkeää.

19.26 Tarja Filatov sd: Maailmassa työnsä ääreen kuolee joka sekunti ihmisiä, eli siinä mielessä työturvallisuuslainsäädäntöä ei kannata aliarvioida. Itse asiassa, kun meidän työmarkkinat kansainvälistyvät, silloin on oleellista, että meillä on lainsäädännössä ne puitteet.

Työturvallisuuslakiahan uudistettiin 2000-luvun alussa. Siinä oli laaja, ikään kuin hyvin monenlaisia kuuleva, tausta takana, ja tuo lainsäädäntö tehtiin silloin yksimielisesti elikkä siinä olivat yrittäjät ja työnantajatkin samoilla linjoilla.

Suomi on yksi niistä maista, joissa työssä tapahtuu onnettomuuksia hyvin vähän. Työhön kuolevat hyvin harvat ihmiset, ja työssä loukkaannutaan pysyvästi hyvin harvoin. Sen sijaan ehkä henkiset kuormittavuudet ja niistä aiheutuvat ongelmat meillä ovat suurempia, ja siinä meillä on paljon tekemistä. Mutta taustalla on se, että tätä työtä on tehty johdonmukaisesti ja sitä on tehty pitkään yhdessä työnantajien ja työntekijöiden kanssa. Mutta minusta oleellista on se, että kun työmarkkinat kansainvälistyvät — ja äsken puhuimme ulkomaisen työvoiman merkityksestä, meille tulee ulkomaisia työntekijöitä, jotka eivät au-

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

tomaattisesti tunne niitä kaikkia turvajärjestelmiä, mitä meillä on — niin ei voida ajatella, että tämä turvallisuus on ikään kuin työntekijän kontolla. Kyllä työnantajalla on siitä se lähtökohtainen vastuu.

Mitä tulee sitten patalappudirektiiveihin tai muihin, niin niissä voimme varmaan yhdes-
sä olla kriittisiä siitä, että EU-direktiivit eivät aina välttämättä sovi suomalaiseen työelä-
mään.

19.28 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Näitä biologisia vaaratekijöitähän ovat biologista alkuperää olevat epäpuhtaudet siellä työympäristössä. Mieleen nousee esimer-
kiksi terveydenhuollon piirissä tai laboratoriossa mahdollisesti irti pääsevät bakteerit, vi-
rukset, loiset, jotka saattavat näitä vaaratilanteita aiheuttaa. Näissä on tietenkin hyvä olla
huolellinen. Näihin biologisiin epäpuhtauksiin tai vaaratekijöihin kuuluvat myös sienet eli
esimerkiksi homealtistus. En tiedä, käsiteltiinkö tätä aika laajaa ongelmaa, joka on itse
asiassa monessa työpaikassa altistuksen aiheena, mutta ymmärtääkseni tässä nyt puutu-
taan lähinnä niihin tilanteisiin, joissa on tapahtunut joku ikään kuin onnettomuus tai sellai-
nen vaaratilanne, että on sitten biologista epäpuhtautta päässyt saastuttamaan sitä ympäris-
töä, jossa ihmiset työskentelevät. Silloin tietenkin on hyvä, että ollaan huolellisia.

19.29 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Itse asiassa tässä ei käsitelty tätä sieniongel-
maa eikä homepuolen ongelmaa, vaikka sekin näihin liittyy, vaan enemmänkin niitä bio-
logisia asioita, jotka sitten saattavat ikään kuin tartuttaa nopeasti tai levitä nopeasti. Mutta
nyt puhun henkilökohtaisesti, en niinkään valiokunnan puheenjohtajana, ja mielestäni
meillä olisi tarvetta työsuojelulainsäädäntöön, joka ottaisi huomioon nämä sisäilmakysy-
mykset paremmin kuin tällä hetkellä. Meillä ei ole niitä järjestelmiä, joilla ihminen voi ter-
veydenhuollossa ikään kuin aukottomasti saada apua itsellensä. Jos meillä ihminen menee
työkyvyttömäksi sisäilman vuoksi, niin hänellä ei ole sellaista muutosturvaa kuin joistakin
muista työperäisistä sairauksista, ja hänellä ei ole myöskään ikään kuin mahdollisuutta elä-
keratkaisuun. Mielestäni meidän pitäisi löytää ne menettelyt, joissa ihmisellä olisi ikään
kuin tällainen muutosturvamahdollisuus siinä tilanteessa, että hän on sisäilman vuoksi
altistunut eikä pysty enää tekemään entisessä paikassansa töitä tai monet muutkin työyh-
teisöt on rajattu ulos tuon altistumisen vuoksi, jolloin voisi ajatella, että yhteiskunta olisi
se, joka auttaisi kouluttautumaan uuteen ammattiin, joka olisi mahdollinen tälle altistu-
neelle henkilölle, kun tällä hetkellä usein ihmiset sitten ovat loputtomasti työttöminä ja
saavat ne kaikki karenssit ja muut niskaansa — koska tätä ei pidetä työperäisenä samalla
tavalla kuin joitakin muita, todistetuksi työperäisiä sairauksia — eikä ihmisillä ole myös-
kään niitä apumekanismeja, joilla voisi kuntoutua ja opiskella uuteen ammattiin.

19.31 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Ihan muutamalla sanalla haluaisin alleviivata
edustaja Filatovin edellisen puheenvuoron lauseita, oikeastaan kaikkea sitä, mikä kuuluu
näihin sisäilmaongelmiin ja homeongelmiin ja oikeastaan monenlaisiin, sanoisinko,
kaasuihin, eritteisiin, mitä myös mikrobeista, ei vain homeeseen liittyen, voi siellä olla. Ja
todella tätä työsuojelun lainsäädäntöä, niin kuin sanoitte, meillä ei tässä vaiheessa siinä
määrin ole, ja siinä on todella iso aukko. Ehkä tämä on semmoinen asia, mitä sitten jatkos-
sa voisi kuitenkin suunnitella, harkita, ja koska tarve on todella suuri, ehkä siellä teidän va-
liokunnassanne, tai mitä kautta se sitten etenisikin, olisi hyvä myös nämä sisäilmaongel-
mien työsuojeluasiat ottaa esiin.

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

Nythän on ollut puhetta ja on tiedossa, että sisäilmaohjelma ja mahdollisesti pääministerin ilmoitus ja niin edelleen olisivat ehkä tulossa, on paljon tekeillä, sen me tiedämme, mutta nimenomaan työsuojelun näkökulmasta meidän sinänsä monessa suhteessa hyvässä, monin paikoin erittäin hyvin myös nämä työterveysasiat huomioivassa ja työsuojelulliset näkökohdat huomioivassa terveydenhuollossamme ja sairaanhoidossamme on kyllä tässä sisäilmaongelmiin liittyen valtavan suuri aukko. Siinä mielessä toivoisin, että tämä asia tulisi myös käsittelyyn paremmin.

19.32 Tarja Filatov sd: Oikeastaan vähän täsmennän aikaisempaa puheenvuoroani:

Kyllä meillä sinänsä työsuojelu voi puuttua sisäilmaongelmiin ja voi pistää työpaikan kiinni, jos siellä on isoja sisäilmaongelmia, mutta ongelma on se, että usein me emme pysty todistamaan, että ne sisäilmaongelmat ovat niin suuria, että niistä sairastutaan. Siinä mielessä ihan yhtä tärkeää kuin sen lainsäädäntöpuutteiston luominen on tiedon ja näytön lisääminen, koska kaikki tietävät sen, että me hyvin usein olemme ongelmissa sen kanssa, että joku oireilee ja joku toinen ei oireile ja jotakin löytyy ja sitten hetken päästä sitä ei löydykään ja sitten sitä taas löytyy uudelleen, jolloin tätä pitäisi katsoa ikään kuin koko yhteiskuntaa koskevana laajana asiana.

Suurin ongelma mielestäni on, kun tullaan näihin meidän julkisiin palveluihin, joissa saattaa olla niin, että työntekijöitä kyllä suojellaan ja vaikkapa päiväkotit tai vanhainkotit laitetaan kiinni, mutta ei ole mekanismeja, jolla niitä asiakkaita, niitä lapsia ja vanhuksia, suojattaisiin siltä samalta. Se ei tietysti tule työsuojelulainsäädännön eikä työläinsäädännön puolelta, mutta siihenkin meidän pitäisi löytää välineitä.

19.33 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! En tunnustaudu erityisemmäksi sisäilma-asiantuntijaksi, mutta täällä salissa varmaan aika monella on tiedossa, että valtioneuvoston kanslia on käynnistänyt laajan selvityksen näistä sisäilmaongelmista, ja sen määräaika on keväällä, maaliskuussa taitaa olla.

19.34 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Olisin vielä halunnut jatkaa, että sehän on nimenomaan niin, että näitä asiakkaita, olivat ne sitten lapsia tai muita näissä tiloissa asioivia, eivät suojele nämä työsuojelupuolen pykälät. Mutta sitten, jos me ajattelemme niitä työntekijöitä, niin yksi sellainen ongelmaryhmä on myös työntekijät, joilla saattaa olla eri sijoituspisteitä. Jos on altistunut jossakin työpisteessä ja sitten on sairauslomalla tai vaikka äitiyslomalla tai hoitovapaalla pitempään poissa ja tarvitsisi palata sellaiseen työpaikkaan, jossa voikin olla useampia työpisteitä, niin tämä on semmoinen ongelma, että voi olla, että ensimmäisessä ei voikaan olla kuin päivän kaksi ja sitten saa uuden sijoituspisteen ja siellä on vastaavaa oireilua. Työpaikalla voi olla toisia työntekijöitä, jotka eivät oireile juuri ollenkaan tai hyvin lievästi, ja sitten joku, joka on altistunut vahvasti, ja siinä voikin olla sitten problematiikkaa, että missä voi tehdä työtä. Ja kun yhden työpisteen jälkeen on saanut oireilua, siinä saattaa mennä viikko kaksi ennen kuin pystyy sitten seuraavaa kokeilemaan. Että kyllä tähän liittyy monia sellaisia käytännön ongelmia, joihin meidän pitäisi löytää pikaisesti ne ratkaisut — ja toivon mukaan nyt löydetään tässä ohjelmassa, joka on kuitenkin tulossa ja jonka puitteissa itsekkin olen saanut tässä olla mukana — koska tämä on iso ongelma Suomessa.

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

19.35 **Mikko Savola kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tähän työturvallisuuteen liittyen ja sisäilmaongelmiin liittyen: On hyvä, että nyt näihin asioihin kiinnitetään paljon enemmän huomiota kuin tehtiin joitain vuosia sitten. Synnithän tästä tulevat 70—80-luvuilla rakennetuista julkisista rakennuksista, joissa on pyritty tekemään mahdollisimman halvalla, mahdollisimman tehokkaasti ja oikeastaan ilman sen suurempaa valvontaa. Meillä on kotipaikkakunnallakin esimerkkejä rakennuksista, missä on salaojat rakennettu rakennuksen ympärille ja salaoja ei ole lähtenyt mistään eikä se ole päättynyt mihinkään, se on vain laitettu sinne, eikä sillä ole ollut mitään tekemistä kosteuden poistamisen, vesien juoksuttamisen kanssa.

Mutta tavallaanhan nyt rakentamisessakin, joka liittyy niin työturvallisuuteen kuin sitten myöskin kansalaisten hyvinvointiin enemmänkin, palataan taas oikeastaan sata vuotta taaksepäin. Edustaja Hoskonen on metsäalan ammattilainen ja tietää puurakentamisesta paljon. Nyt on palattu tavallaan niille juurille, että puusta halutaan rakentaa. Halutaan rakentaa hirrestä, halutaan rakentaa puusta, koska sisäilmaongelmat ovat tämäntyypisessä rakentamisessa huomattavasti pienempiä. Julkista rakentamista, esimerkiksi kouluja ja päiväkoteja, on nyt ruvettu tekemään hirrestä, mikä sekä nostaa suomalaista kansantaloutta, kun tehdään suomalaisesta kotimaisesta raaka-aineesta, mutta myös parantaa niitä ongelmia, mitä meillä sisäilman laadun suhteen on ollut. Tämänsuuntaista kehitystä meidän pitää jatkaa ja puurakentamista jatkaa kerrostaloissa — kerrostalorakentamisessa me olemme saaneet lainsäädäntöä muutettua siksi, että pystytään tekemään yhä korkeampia rakennuksia puusta — mutta myös julkisessa rakentamisessa, josta tämä Pohjois-Pohjanmaalla sijaitseva koulu on yksi malliesimerkki, mitä ovat useat kunnat käyneet katsomassa, että kuinka voidaan toteuttaa puusta olevaa julkista rakentamista. Tämä on aivan oikea suunta, ja sitä pitää jatkaa.

19.37 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa herra puhemies! Näihin sisäilmaongelmiin haluan sen todeta, että tätä kysymystä on hyvin pitkään käsitelty, ja eduskunnassakin on ollut hyvin monenlaisia asiaan liittyviä ponsia ja käsittelyjä. Mielestäni tässä yksi iso ongelma on se, että tästä ei kukaan oikein tunnu ottavan kokonaisvastuuta. Tässä vastuu hajaantuu niin monelle sektorille, että valitettavasti nämä ongelmat vain näyttävät jatkuvan. Ja on ehdottoman kannatettavaa, että tähän yritetään nyt tarttua, jotta saadaan nämä ongelmat kuriin.

Mutta, arvoisa puhemies, samalla haluan sen täsmentää, että tämä nimenomainen lakiesitys, jota nyt käsittelemme, ei kosketa varsinaisesti näitä sisäilmaongelmia, vaan täällä puhutaan nimenomaan tällaisista äkillisistä vaaratilanteista ja onnettomuuksista, joissa on sitten päässyt leviämään jotakin biologista epäpuhtautta, joka voi tosin joissakin tilanteissa myös olla sientä tai hometta, mutta se ei liity juuri näihin sisäilmaongelmatilanteisiin.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 94/2017 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Lakialoite laiksi alkoholilain 14 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 34/2017 vp Päivi Räsänen kd ym.

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 9. asiasta.

Keskustelu

19.39 Päivi Räsänen kd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä lakialoitteessa ehdotetaan, että luvanvaraisessa vähittäismyynnissä myytävien alkoholijuomien alkoholipitoisuus alennettaisiin nykyisestä 4,7 prosentista 3,5 tilavuusprosenttiin. Tällä muutoksella tuettaisiin sitä alkoholilain tarkoitusta, joka on ilmaistu ihan alkoholilain 1 §:ssä, jonka tarkoituksena on alkoholin kulutusta ohjaamalla ehkäistä alkoholipitoisista aineista aiheutuvia yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja. Ja kun eduskunta nyt on saanut käsiteltäväkseen alkoholilain kokonaisuudistuksen — se on sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsittelyssä — niin toivon, että tämä aloitteeni otetaan siellä myös tarkasteluun hallituksen esityksen rinnalla. Hallitushan esittää, että alkoholipitoisuuden rajaa nostettaisiin 4,7:stä 5,5 prosenttiin.

Perustelen nyt tätä lakialoitettani itse asiassa hallituksen esityksen omilla perusteluilla, ja haluan tässä, arvoisa puhemies, lukea hallituksen esityksestä 100/2017 perustelun, jossa todetaan näin: "Jos alkoholin kulutusta ja alkoholihaittoja haluttaisiin vähentää alkoholilainsäädännöllä, siihen olisi käytettävissä tehokkaita keinoja. Tehokkain tiedossa oleva keino olisi luvanvaraisessa vähittäismyynnissä myytävien alkoholijuomien alkoholipitoisuuden alentaminen. Markkinoiden toimivuuden kannalta prosenttiraja voisi olla sama kuin Ruotsissa eli yli 3,5 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävät alkoholijuomat myytäisiin Suomessa vain Alkon myymälöissä. Arvioiden mukaan alkoholin kokonaiskulutus vähenisi tämän toimenpiteen seurauksena noin litran absoluuttisena alkoholina laskettuna 15 vuotta täyttänyttä asukasta kohti ja vastaavasti alkoholihaitat vähenisivät esimerkiksi siten, että noin 350 alkoholin aiheuttamaa kuolemaa vältettäisiin vuosittain." Ja sitten tässä hallituksen esityksessä vielä todetaan: "Tämä toimenpide toteuttaisi käytännössä yksinään WHO:n — eli Maailman terveysjärjestön — "kansantautien ehkäisyn ja hoidon toimintaohjelman tavoitteen vähentämällä alkoholin kokonaiskulutuksen noin kymmeneen litraan vuoteen 2025 mennessä, vaikka uudistuksessa samalla purettaisiin esimerkiksi anniskelua rajoittavia normeja." Näin siis hallituksen omassa esityksessä, sen perusteluissa, mutta silti poliittinen johtopäätös oli aivan toiseen suuntaan, eli sellainen esitys, jossa esityksen perusteluissa todetaan, että alkoholihaittoja ja alkoholikulutusta sillä esityksellä lisättäisiin.

Eli, arvoisa puhemies, mielestäni nämä hallituksen alkoholilakiesityksen perustelut ovat niin hyvät ja vakuuttavat, että en tässä yhteydessä nyt käytä muita perusteluja edes puoltakseni tätä oman esitykseni eteenpäinviemistä.

19.43 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Räsäsen ehdotusta ja ihan lyhkäisesti vain sanon, että Lääkäriliiton näkemyksen mukaan siis ruokakaupoissa, kioskeissa, huoltoasemilla ja niin edelleen myytävien alkoholijuomien pitoisuusrajaa tulisi pikemminkin laskea nykyisestä 4,7:stä 3,5:een kuin nostaa sitä. Tämä on siis Lääkäriliiton ajatus ja kanta — nimenomaan liiton, joka edustaa niitä terveydenhuollon toimijoita, jotka

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

näkevät siellä päivystyksissä, terveyskeskuksissa, sairaaloissa, eivätkä vain päivystyspoliklinikoilla vaan osastoilla, sen tilanteen, minkä alkoholi aiheuttaa. Samoin on, jos me ajattelemme lastensuojelua, paloviranomaisia ja niin edelleen. Myös poliisien joukosta tuli aivan hiljakkoin yhteydenotto, siis nimenomaan käytännön työssä, ongelmien keskiössä olevilta poliiseilta kyselyä, eivätkö alkoholijuomat kaiken kaikkiaan voisi olla Alkossa, ja jos jotain, niin vain aivan miedot juomat ruokakaupoissa ja kioskeissa. He näkevät aikaisin aamusta, myöhään illasta ja yöaikaan kodeissa ne realiteetit, mitä alkoholi saa aikaan. Ja niin kuin sanottu on, Ruotsissa he ovat siis päätyneet näihin miedompiin, kevyisiin oluihin ruokakaupoissa ja kioskeissa, ja Ruotsin viranomaiset ovat ilmaisseet huolensa Suomen suunnitelmista nostaa vahvuutta. Ja se, joka on yhtään tietoinen asioista, ymmärtää kyllä, että esimerkiksi humaltuminen on täysin erilaista, jos juo esimerkiksi vahvaa olutta kuin jos juo mietoa, 3,5-prosenttista. Sitä oikeastaan ei voi juoda niin paljon, että humaltuisi siinä määrin kuin lyhyessä ajassa jo sitten noilla vahvemmillä. Että kyllä minusta tätä muutosta kannattaa ilman muuta harkita. Itse kannatan sitä lämpimästi.

19.45 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Tätä edustaja Räsänen tekemää ehdotusta on erittäin helppo kannattaa ihan puhtaasti järjen ja kansanterveyden näkökulmista käsin. Euroopassa alkoholinkäyttöä ollaan voimakkaasti suitsimassa uudella sääntelyllä perustuen yksinomaan järkisyihin ja siihen, minkälaisia seurannaiskuluja alkoholinkäyttö tuottaa yhteiskunnassa. Haittojen maksuseuraukset ovat huomattavasti suuremmat kuin myynnistä saadut hyödyt. Näin myös Suomessa on.

Kun itse tulen taustasta, jossa alkoholinkäyttö on ollut kohtalaisen runsasta, ja olen niitä haittoja paljon nähnyt, niin ei ole myöskään vaikea olla yhtä mieltä tämän esityksen kanssa. Jos hillitsemme saatavuutta, kiinnitämme huomiota siihen tuotteeseen, joka myynnissä on, ja vielä suitsimme mainontaa, niin uskon, että tätä hyvää kehitystä, joka erityisesti Suomen nuorten joukossa tällä hetkellä alkoholinkäytön suhteen on, voimme tukea ja edistää tällä tavalla kaikista parhaiten.

Olen saanut paljon yhteydenottoja liittyen alkoholilain uudistukseen, ja kaikki ovat olleet sitä mieltä, että se on tarpeeton. Olen myös tehnyt tämmöistä omaa katugallupia, eli kun olen tuhansien grillien ystävä, niin olen kysynyt grilleillä olevilta ihmisiltä, mitä he ovat mieltä tästä. Ja yllättäen kaikki sanovat: täysin tarpeeton muutos, kyllä minä ne juoman saan, jos vahvempaa haluan, nykyisellä tavalla alkoholimyymälästä. Ei ole mitään syytä laajentaa tätä saatavuutta 350 pisteestä yli 5 000:een.

19.47 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tästä alkoholilaista on nyt keskusteltu paljon tässä salissa, ja uskoisin, että useimmat argumentit tähän asiaan liittyen on jo kuultu, mitä niitä mahdollisia argumentteja nyt sitten on. Itse lähtisin siitä realiteetista, että meillä ei ole sellaisen puhtaan pöydän mahdollisuutta, ettei alkoholia käytettäisi ollenkaan ja alkoholihaitoista päästäisiin kokonaan eroon. Kyllä meillä alkoholia tulee vastaisuudessa olemaan, ja maailma ympärillä tarjoilee sitä alkoholia myös suomalaisille EU:n kautta, halusimme sitä tai emme. Emme voi estää sitä alkoholin maahantuontia kokonaan.

Mitä tulee tähän lakialoitteeseen alkoholilain 14 §:n muuttamisesta, niin minusta se vähän kalskahtaa sellaiselta menneen maailman ajattelumallilta. Siinä maailmassa juurikin suomalaisten alkoholinkäyttö pääsi vääristymään vuosikymmeniksi, kun siitä tehtiin sellaista kiellettyä hedelmää, että holhotaan aikuisia ihmisiä ja kavennetaan heidän oikeuksiaan eli ratkaistaan niiden ongelmaa, joilla kiistämättä ongelma on, rajoittamalla niiden

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

elämää, joilla ongelmaa ei ole. Tällä tavalla samalla estetään suomalaisen alkoholikulttuurin tervehtyminen.

Kaupoissa myytävien juomien alkoholiprosentin laskemista nykyisestä on mielestäni hyvin vaikea perustella, koska toteutuessaan se vaikuttaisi todennäköisesti räjäyttävästi Viron ja muiden Baltian maiden alkoholin tuontiin, verkon kautta suoritettaviin etäostoihin ja lisäisi Alkon myyntiä vastaavalla tavalla, ettei siitä olisi käytännössä mitään hyötyä, päinvastoin saatettaisiin menettää verotuloja ulkomaille. On myös odotettavissa, että niin sanottu kotivalmistus ja jopa pimeät markkinat lähtisivät sen myötä nousuun, vaikka tuskin ihan kieltolain kaltaisiin ennätyksellisiin alkoholinkulutuksen määriin päästäisiin vielä tällä kiristyksellä, pitäisi kiristää vielä tuntuvasti.

Minä en halua, että suomalaisten alkoholinkäytön tapoja vääristetään entisestään, vaan olisin paljon enemmän sillä kannalla, että vapautettaisiin hallitusti ja asteittain esimerkiksi vahvat oluet kauppaan ja siirryttäisiin kohti eurooppalaista juomakulttuuria.

19.49 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Alkoholi on tunteita herättävä asia. Tästä käytiin keskustelua varsinaisen alkoholilain lähetekeskustelussa. Silloin keskusteltiin pitkään, argumentteja tuli puoleen ja vastaan.

Näissä lakialoitteissa oltaisiin menossa nyt aika paljon eri suuntaan kuin hallituksen esitys oli. Itse haluan kyllä korostaa tavallisen kansalaisen vastuuta omasta alkoholinkäytöstään. Minä en jaksa uskoa sitä, että jos alkoholiprosentti nyt laimennettaisiin siihen 3,5 prosenttiin, niin se toisi merkittäviä hyötyjä suomalaiselle kansanterveydellekään. Nimittäin tämä tulisi lisäämään alkoholin tuonnista lisääntyviä ongelmia ensinnäkin sen suhteen, että tuonti Baltian maista ja pimeät markkinat lisääntyisivät. Entistä enemmän tuotaisiin halvemman verotuksen maista tai verovapaata alkoholia ulkomailta Suomeen, ja pimeiden markkinoiden kautta se menisi. Toinen, ehkä merkittävämpi kysymys on se, että tämä tulisi kyllä keskittämään meillä päivittäistavarakauppaa erittäin radikaalisti. Jos kaikki 3,5 prosentin yli menevät oluet olisivat vain Alkoissa myynnissä, meillä käytännössä vain isommissa taajamissa päivittäistavarakaupat menestyisivät, koska silloin ihmiset ohjautuisivat niihin, kun he haluaisivat alkoholituotteita ostaa.

En minäkään nyt kannata sitä, että väkevät alkoholit, oikeasti väkevät alkoholit, olisivat päivittäistavarakaupassa. Ne kuuluvat Alkoon. Siellä kuuluu olla kossut ja ginit ja niin edelleen. Mutta kun puhutaan oluesta, niin siinä kuitenkin tämä maltillinen linja, mikä hallituksella on, tämä esitys, on mielestäni kannatettava, enkä lähtisi nyt ainakaan laimentamaan enää sitä esitystä, [Puhemies koputtaa] mikä tämä pohja on ollut, mistä lähdetään nostamaan 5,5 prosenttiin.

19.51 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Lakialoittehan minun mielestäni on sellainen mieto kieltolaki elikkä mennään taas kohti tällaista säännöstelyä, kun ajatellaan, että aikoinaan, kun oli kieltolaki meillä, oli hirveä salakuljetus Virosta, kun tuotiin alkoholia, ja oli järjestyshäiriöitä ja kaikkea muuta hädelliä. Kieltolain aikaan muistaakseni yli 40 poliisia kuoli virantoimituksessa, niin että oli aika rauhatonta aikaa.

Mutta sitten kun ajatellaan sitä, että minun mielestäni tämä ei vähennä ongelmakäyttäjien alkoholinkulutusta ja se voi siirtää heitä enemmän käyttämään joitain muita laittomien aineita, jos ei sitä Alkoa ole vieressä, niin sitten kun huumeita on nykyään niin paljon tarjolla ja lääkkeitäkin saat joka kulmalta, niin siirrytään sitten niihin, moni ajattelee.

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

Sitten kun pitää mennä Alkoon ja moni haluaa, että vähän makua on siinä oluessa enemmän, kohtuukäyttäjän, niin sitten se ajatteleekin: no, tuossahan onkin 7-prosenttista olutta vieressä, miksen minä ota sitä, tai sitten otan jotain muuta. Mutta sitten kun se ongelmakäyttäjä lähtee hakemaan sitä vahvempaa olutta Alkosta, niin se katsoo, että se keppanan hinta onkin nelosen kanssa saman verran, en otakaan sitä keppanaa. Otanko nelosen, no, en ota nelosta, kun tuohan Koskenkorva tulee sitten vielä halvemmaksi, hinta—prosentti-suhte. Se ongelmakäyttäjä ottaa sitten sitä vahvempaa sieltä. Minusta mennään vähän väärään suuntaan tässä.

Sitten täytyy miettiä, minkä takia kohtuukäyttäjien pitää kärsiä ongelmakäyttäjien takia. En kannata tätä lakialoitetta.

19.53 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tässä ei ole kysymys kieltolaista, edelleenkin kolmosolut ja nelosolut olisivat aivan laillista tavaraa, mutta saatavuutta tässä kyllä rajoitettaisiin. Mutta saatavuuden rajoitus on juuri se keino, jota Maailman terveysjärjestö suosittelee, jota suosittelee myös talousjärjestö OECD aivan Suomelle annettuna suosituksena. Ja eivät nämä perustelut, joita tässä olen käyttänyt, ole mitään mututuntumaa tai oma mielipiteeni, vaan ne perustuvat hallituksen esitykseen. Siellä hallituksen esityksen perusteluissa sanotaan, mitkä olisivat ne vaikutukset, jos näin toimittaisiin: 350 kuolemaa vähemmän vuodessa. Mielestäni se on kyllä aika merkittävä hyöty, vaikka täällä ei pidetty sitä kovin merkittävänä hyötynä. Jos vertaa sitä siihen hallituksen esitykseen, jossa tätä alkoholipitoisuutta ollaan nostamassa, se tarkoittaa 150 kuolemaa lisää. Mielestäni 500, mikä tulee erotukseksi näistä, 500 ihmishenkeä on todella merkittävä määrä, ja kyllä silloin tämä esitys on mielestäni hyvin perusteltu.

Täällä puheenvuoroissa myös vaadittiin sitä, että pitäisi ikään kuin alkoholipolitiikka kohdentaa vain ongelmakäyttäjiin eikä olla holhoamassa koko väestöä, mutta tässä nimenomaan kansanterveyden asiantuntijat — WHO, OECD, Lääkäriliitto — toteavat aivan yksiselitteisesti, että se kaikkein kustannustehokkain ja vaikuttavin tapa vähentää suurkan- tusta ja vähentää haittoja on nimenomaan koko väestöön kohdistuvat toimenpiteet. Eli jos me yritämme kohdistaa vain siihen ongelmakäyttäjien ryhmään, niin sillä ei saada sitä tulosta aikaan. Sitä paitsi heitä on noin 500 000. Se on iso määrä, todella iso määrä suomalaisia. Humalajuomisen [Puhemies koputtaa] riskeille altistuvia suomalaisia on yli miljoona, 1,2 miljoonaa.

19.55 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Mietin vain, että jos ei olisi alkoholista kyse, niin mitä muuta lakiesitystä voitaisiin viedä eteenpäin, sellaista lakiesitystä, jossa on tiedossa, että se noin 500 ihmiskuolemaa vuosittain aiheuttaa. En osaa kuvitella Suomessa mitään muuta lakiesitystä, mitä oltaisiin viemässä eteenpäin, jos sanotaan, että tämän hinta on noin 500 henkeä per vuosi.

Toinen asia, mistä haluaisin sanoa, on, että rakkaassa naapurimaassamme Ruotsissa on siis tämä tilanne. Kun me monessa asiassa otamme mallia Ruotsista, niin Ruotsissa nimenomaan on se tilanne, että siellä on miedot lähikaupoissa.

Sitten jos ajattelemme sitä, että monta kertaa puhutaan Viron tuonnista ja hyvinkin suurin sanoin, niin Viron tuonti itse asiassa on hyvin pieni osa kokonaiskulutuksesta. Ja kun on sanottu, että minkä verran verotuloja menetettäisiin, jos Virosta tuotaisiin edelleenkin tai jonkun verran enemmän sieltä tuotaisiin, niin se on pieni ripsaus euroja, mitä me tarvitsemme käyttämään näitten haittojen hoitamiseen.

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

Lähikaupoista ei saa montaa muutakaan asiaa, mitä itse kukin meistä haluaisi ostaa siitä kulmakaupasta, eli kyllä joutuu menemään erikoiskauppoihin tai isompiin marketteihin ja niin edelleen. Mutta tosiasia on, että pitkälti se, mitä siitä lähikaupasta tai kioskista saa, määrittelee, kuinka suuret ovat ongelmat esimerkiksi lapsiperheissä, mitä perheenäiti tai mitä perheenisä saa siitä muutaman kymmenen tai sadan metrin päästä. Tai sitten, jos me ajattelemme ikäihmisiä, niin ikäihmisten alkoholinkäytöstä ja ikäihmisten ongelmista alkoholin suhteen on puhuttu tässä maassa aivan liian vähän. Eivät he lähde ehkä Helsinkiä kauempaa Viroon hakemaan, vaan se, mitä lähikaupasta saa, määrittää, kuinka suurissa ongelmissa [Puhemies koputtaa] monet ikäihmiset Suomessa ovat alkoholin suhteen.

19.57 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Jos nyt kuvittelisin itseni siihen asemaan, että kaupassa olisi 4,7 prosentin oluen sijaan 3,5 prosentin olutta, niin todennäköisin skenaario olisi se, että jollei Alkoa ole lähistöllä, ostaisin muutaman pullon sitä olutta enemmän, eli ei se käytetyn alkoholin määrä siitä mihinkään muuttuisi.

Mutta nyt, kun tässä sallittiin keskustelu myös tuosta alkoholilain 25 §:n muuttamisesta, niin otan myös siihen tässä samassa kantaa.

Eli aivan ensimmäiseksi täytyy todeta, että olen ehdottomasti sitä mieltä, että ravintolan varmaankin suorastaan kannattaa tarjota alkoholiton vaihtoehto alkoholillisille juomille. Aina kun mennään jonnekin ravintolaan ja siellä tarjotaan alkudrinkki, tervetuliaismalja, niin tulee pyydettyä se holiton aivan siitä syystä, että on autolla liikenteessä eikä voi sitä alkoholillista juoda. Se harmittaa, että sellaisia joutuu pyytämään, sen Pommacin sieltä, mutta sitten vasta harmittaisikin, kun sitä juomaa ei olisi saatavilla eli jäisi kokonaan ilman juomaa, kun pyytää alkoholittoman. Eli varmaan tällainen tarve on olemassa, mutta en kuitenkaan lähtisi lakialoitteen tekijöiden tavalla pakottamaan yrittäjiä tällaiseen käytäntöön. Yleensäkin ravintolayrittäjät eivät voi maassamme hyvin, koska alkoholinkäyttö kotona on lisääntynyt, kun elinkeinonharjoittajan niskassa on kosolti alaa vaikeuttavaa sääntelyä. Ihmiset ovat katsoneet helpommaksi kuluttaa alkoholia kotona, sitten ehkä pari annosta ravintolassa, vaikka terveellinen ja kansantaloudellisesti paras tapa olisikin kuluttaa se alkoholi anniskelupaikassa. Niinpä on vaikea kannattaa oikeastaan minkäänlaista lisätaakkaa ja sääntelyä ravintolayrittäjien niskaan ainakaan millään muilla kuin liiketaloudellisilla perusteilla.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, nyt kun edustaja Tanuksen lakialoite, jota myöskin tässä yhteydessä voidaan käsitellä, nousi esille edustaja Mäkelän toimesta, niin me voimme tehdä sellaisen muutoksen, että edustaja Tanus voi tässä yhteydessä esitellä oman lakialoitteensa ja sen jälkeen jatkamme keskustelua näistä molemmista aloitteista.

19.59 Sari Tanus kd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensiksikin haluaisin sanoa kiitokset niille monille kansanedustajille, jotka ovat kannattaneet tätä lakialoitetta, jotka ovat allekirjoittaneet tämän lakialoitteen, ja allekirjoituksia on joka puolueesta ja joka ryhmästä.

Tässä on siis kyse lakialoitteesta alkoholilain vähimmäisjuomavalikoimapykälän muuttamisesta siten, että siihen lisättäisiin kaksi lausetta. Eli voimassa olevan alkoholilain 4 luvun 25 §:ssä säädetään vähimmäisjuomavalikoimasta, ja siis nyt voimassa olevan alkoholilain tämän pykälän mukaan anniskelupaikassa tulee olla saatavana riittävä valikoima mietoja alkoholijuomia sekä kohtuuhintaisia alkoholittomia juomia. Tällä hetkellä alkoho-

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

lilaissa ei ole siis tarkemmin määritelty, minkälaisia alkoholittomia juomia tulee olla saatavilla tai mikä on riittävä määrä. Ja tästä johtuen tarjonta rajoittuu vielä aivan liian usein vain veteen, virvoitusjuomiin tai kahviin. Tällä lakialoitteella ehdotetaan nimenomaan muutettavaksi alkoholilakia siten, että anniskelupaikalla myydyistä alkoholituoteryhmistä olisi saatavilla myös alkoholiton vaihtoehto. Eli esimerkiksi panimotuotteisiin kuuluvista oluesta, siideristä ja long drinkistä ja viinien tuoteryhmään kuuluvista puna-, valko- ja kuohuviinistä olisi saatavilla myös alkoholiton vaihtoehto. Tätä alkoholitonta vaihtoehtoa ei kuitenkaan vaadittaisi, mikäli sellaista ei ole markkinoilla saatavana.

Tällä lakialoitteella tuetaan nimenomaan alkoholilaille asetettua tarkoitusta, mikä on alkoholin kulutusta ohjaamalla ehkäistä alkoholipitoisista aineista johtuvia yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja. Aloitteen tarkoituksena on vain varmistaa alkoholittomien tuotteiden vähimmäistarjonnan riittävä kattavuus ja laadukkuus, eikä se näin ollen aiheuta kohtuuttomia lisävaatimuksia anniskelupaikan omistavalle taholle.

Jos perusteluja ajattelemme, niin Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan alkoholin liikakäyttö on yksi keskeisimmistä suomalaisen yhteiskunnan terveysuhista. Se on tullut moneen kertaan tässäkin salissa todettua. Alkoholin runsas käyttö lisää sairastavuutta ja pahentaa monien sairauksien oireita. Ja alkoholiin liittyvät kuolemansyyt ovat viime vuosina olleet työikäisten yleisin kuolemansyy. Julkiselle taloudelle alkoholihaittojen tuomat lisäkustannukset ovat useita miljardeja euroja vuodessa. Alkoholihaittojen määrä on suorassa suhteessa alkoholin kokonaiskulutukseen, niin kuin hyvin on tullut moneen kertaan esiin. Näin ollen alkoholihaittojen vähentämiseen tuleekin pyrkiä mahdollisimman monipuolisin keinoin. Näitä keinoja valittaessa on tärkeä kiinnittää parempaa huomiota myös ihmisten kulutuskäyttäytymiseen ja sitä kautta pyrkiä löytämään keinoja haittavaikutusten vähentämiseksi.

On totta, että ihmiset ovat kasvavassa määrin kiinnostuneita myös alkoholittomista tuotteista, ja tässäkin asiassa tarjonta lisää kysyntää. Tarjonta lisää kysyntää. Tiedustelimme suoraan Alkosta tätä tilannetta. Alkohan lanseerasi asiakkaiden toiveesta myymälöissään oman alkoholittomien tuotteiden konseptin keväällä 2015 — Alkolla on valikoimissaan alkoholittomia valkoviinejä, punaviinejä, kuohuviinejä, alkoholittomia oluita, alkoholittomia siidereitä, mocktaileja, mikseriä ja mehuja — ja tämän konseptin myötä alkoholittomien juomien myynti lähes kaksinkertaistui vuonna 2015 vuoteen 2014 verrattuna, tämä alkoholittomien juomien myynti nousi 95,3 prosenttia. Alko myi viime vuonna eli vuonna 2016 alkoholittomia juomia lähes puoli miljoonaa litraa, kasvua edellisvuoteen oli 26,9 prosenttia. Alkon alkoholittomien juomien valikoima on kasvanut vuoden 2016 tasosta eli 94 tuotteesta 121 tuotteeseen, eli myös alkoholittomien juomien valikoima Alkossa on kasvanut 29 prosenttia.

No, mikä olisi sitten kohderyhmä? Anniskelupaikkojen alkoholittomien juomien kohderyhmään eivät todellakaan kuulu vain he, jotka eivät käytä alkoholia lainkaan. Ajoneuvolla liikkuminen, työ, raskaus, jokin lääkitys tai sairaus eivät sovi yhteen alkoholin käytön kanssa, minkä vuoksi halutaan alkoholiton vaihtoehto. Toiset haluavat ajoittaa alkoholipitoisten juomien nauttimisen vain tiettyihin erityistilanteisiin, rajoittaa muutoin itse alkoholin kulutustaan tai alkoholittomalla valinnallaan olla vain tukemassa toista, jolle alkoholi-juomat ovat kehkeytymässä ongelmaksi.

Anniskelupaikalla myytävät laadukkaat alkoholittomat juomat mahdollistaisivat sen, että isompi osa asiakkaista voisi valita alkoholittoman vaihtoehdon alkoholillisen sijaan. Vaikka alkoholittomien tuotteiden valikoimat ovat anniskelupaikoissa lisääntyneet, on va-

likoima tarpeeseen ja lisääntyvään kysyntään nähden kuitenkin edelleen liian suppea. Lainsäädännöllä tulisi vakiinnuttaa tuotteiden saatavuus kaikissa anniskelupaikoissa — ja tästä voin kyllä sanoa, että itselläni on vuosien varrelta todella paljon kokemusta, samaan aikaan kun sanon, että toki monissa ravintoloissa on huomioitu eri asiakasryhmät ja sieltä löytyy tavallisesti kysyttäessä alkoholittomia vaihtoehtoja, mutta edelleen yllättävän paljon on niitä, joissa todella se on sitten vesi, kahvi tai se limppari.

Kyllä tiedän, että teistä kansanedustajistakin joku, jolta kysyin allekirjoitusta tähän aloitteeseen, sanoi: "No, onhan siellä vettä." No, vesi vanhin voitehista, kyllähän on vettä. Mutta eikö olisi nykyaikaa ja tätä päivää, että erilaisille kuluttajille, myös meille, jotka haluaisimme niitä alkoholittomia vaihtoehtoja, olisi tarjolla muutakin kuin vettä, limpparia tai useasti sitä ehkä jo vähän kärventynyttä kahvia. Tämä tulee usein vastaan tuossa esimerkiksi lähisporttibaarissa, missä näitä lätkä- eli jääkiekko-otteluita yritän katsella, ja katselen sitten niitä metrien pituisia hienojen pullojen täyttämiä hyllyjä. Eli siellä valikoimaa on kyllä kymmenittäin, kun on alkoholipitoisista juomista kyse, mutta alkoholittomat jäävätkin sitten kyllä hyvin suppeaan valikoimaan.

Sitten, jos ajatellaan tätä alkoholipolitiikkaa ja siitä käytävää keskustelua, niin sehän liittyy tai painottuu usein vahvasti alkoholin saatavuuteen ja siihen hintaan, ja se onkin ihan ymmärrettävää. Mutta vaikka näillä tekijöillä onkin erittäin keskeinen rooli kulutuksen määrässä ja sen myötä alkoholin käytöstä aiheutuvien hättäväikutusten vähentämisessä, unohtuu keskustelusta usein alkoholin merkittävä rooli sosiaalisissa tilanteissa. Alkoholiliittyy vahvasti sosiaaliseen kanssakäymiseen, ja usein sosiaalinen paine vaikuttaa alkoholin käyttöön ja kulutuksen määrään. Monesti puhutaan sosiaalisen paineen merkityksestä ja vaikutuksesta nuorten juomiseen ja juomatottumuksiin, mutta sillä on painava merkitys myös vanhemmissa ikäryhmissä. Kuluttajalla on suurempi kynnys valita alkoholiton vaihtoehto, vaikka tähän olisi tahtotilaa, mikäli tarjolla on vain vettä, virvoitusjuomia ja kahvia. Alkoholittomiin tuotteisiin panostamisen ja niiden lisäämisen kautta voitaisiin vähentää myös sosiaalisten tilanteiden myötä tulevaa alkoholin kulutusta.

Näin ollen laadimme tämän lakialoitteen nimenomaan niin, että kun nykyisin vähimmäisjuomavalikoimaa koskevassa lakipykälässä sanotaan, että anniskelupaikassa tulee olla saatavana riittävä valikoima mietoja alkoholijuomia sekä kohtuuhintaisia alkoholittomia juomia, niin tähän lisäisimme kaksi lausetta: "Anniskelupaikan alkoholijuomavalikoiman tuoteryhmistä tulee olla saatavilla myös kuhunkin tuoteryhmään kuuluva alkoholiton vaihtoehto. Tuoteryhmään kuuluvaa alkoholitonta vaihtoehtoa ei vaadita, mikäli tällaista ei ole markkinoilla saatavilla."

Niin kuin aiemmin totesin, tämä ei tuo mitään merkittävää hankaluutta eikä kuluerää anniskelupaikan omistajalle ja siellä toimiville, vaan on hyvin yksinkertaisesti toteutettavissa. Ja niin kuin sanottu, alkoholittomien tuotteiden valikoima on laajentunut. Alkoholittomia tuotteita saadaan jo monin paikoin, mutta valitettavasti edelleenkin on aivan liian paljon anniskelupaikkoja, missä kaikkia asiakasryhmiä ei huomioida riittävästi.

Ajattelen myös niin, että vaikka tämä sinänsä lakipykälänä esittää kahta lausetta, lisäystä, tähän yhteen kappaleeseen, niin esimerkiksi kun illalliselle suunnitellaan menyyttä ja sinne suunnitellaan hyvää, sopivaa esimerkiksi valko- tai punaviiniä ja monta kertaa on sitten kauniisti myös ruokalista kirjoitettu, joka siitä lautasen viereltä löytyy, niin toivoisin, että toimijat ottaisivat kopin myös sillä tavalla, että ruokalistan perään tulisi myös vaihtoehto alkoholittomasta valkoviinistä ja alkoholittomasta punaviinistä, ja myös sillä tavalla, että kun tänä päivänä monta kertaa tarjoilijat kertovat menyyistä ja eri tuotteista ja esittele-

vät myös sitten, mikä puna- tai valkoviini siihen kuuluu, niin toivon mukaan siihen tulisi aivan tavaksi esitellä, että alkoholittomana vaihtoehtona meillä on tarjolla tämä tai tämä viini, jotta sitten siinä vaiheessa, kun tarjoilija tulee paikalle, ei tule turhaa härdelliä, kun kysytään onko alkoholitonta vaihtoehtoa. Yllättävän usein, itse asiassa myös tämän talon ruokatarjoilussa, päivällistarjoilussa on ollut tilanteita, että alkoholittomana vaihtoehtona on ollut se vesi. Sitten joku muu on löytynyt jostakin muualta. Ei ole kauankaan, kun olin teatterin ensi-illassa: teatteriravintolan kauniilla tiskillä oli kyllä viinipulloja useampiakin, mutta se kahvi ja vesi olivat ainoina alkoholittomina vaihtoehtoina.

Meillä on monia mahdollisuuksia ohjata alkoholin käyttöä. Viini on viisasten juoma, niin on sanottu, ja ajattelen tähänkin lakiesitykseen liittyen, että tarjontaa lisää kysyntää. On tätä päivää huomioida eri asiakasryhmät. "Ajan, en ota" on yleinen sloungani, jota toivoisi useamman toteuttavan. Se tulee ehkä helpommin toteutettua useammalla, jos sitä alkoholitonta vaihtoehtoa on tarjolla. Raskaus, lääkitys tai tietyt sairaudet — on monia tilanteita, milloin todella se alkoholi ei sovi. Ajattelen myös heitä monia, jotka työssään hyvin usein, ehkä useampia kertoja viikossa, joutuvat tilanteisiin, joissa on alkoholia tarjolla. On ihan viisasta ja järkevää myös itse miettiä ja rajoittaa omaa alkoholinkäyttöä sillä tavalla, että ehkä jättää sen alkoholipitoisen juoman joihinkin tiettyihin tilanteisiin, ehkä juhlatilanteisiin, tai ainakin olisi järkevää, että aika ajoin myös he, jotka enemmänkin alkoholia käyttävät, voisivat valita sen alkoholittoman vaihtoehdon.

Toivoisin, että lukisitte tämän lakialoitteen. Niin kuin sanoin, kaikista puolueista ja ryhmistä on allekirjoituksia, ja kiitän siitä. Toivon, että tämä lakipykälä voisi toteutua ja myös osaltaan olla edistämässä sitä, että alkoholista ja sen käytöstä aiheutuvia haittoja voisimme olla vähentämässä ja tietyllä tavalla tekemässä reilummaksi ja oikeammaksi myös juomakulttuuria. — Kiitos.

20.14 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Kuuntelin kyllä tarkkaan edustaja Tanuksen esittelyä tästä alkoholilain 25 §:n muutoksesta, ja kyllä kieltämättä melko lailla absurdilta tuntuisi se, että meillä ravintolayrittäjät veloitettaisiin tarjoamaan joitakin tiettyjä juomia. Kyllähän se vain niin on, että sen mukaan, mitä tuotteita ostetaan, niitä myöskin tarjolle sinne ravintoloihin tuodaan. Ja kyllähän tuo alkoholittomien vaihtoehtojen laajuus on lisääntynyt erittäin paljon tässä viime vuosien aikana. Itsekin hyvin useasti tykkään alkoholittoman vaihtoehdon ottaa. Sitä ehkä kritisoin eniten tuossa puheessa, että taas on tämä kuluttajan oma vastuu jätetty aivan sivuseikaksi tämän aloitteen laatimisessakin. Kyllähän sitä ennalta tietää, haluaako sen alkoholillisen vai alkoholittoman vaihtoehdon ottaa, kun sinne ravintolaan menee: onko kuskina, onko raskaana ja niin edelleen. Kyllä se yleensä siinä tiedossa on.

Mutta mitä näihin kahteen aloitteeseen ja tähän alkoholipolitiikkaan kaiken kaikkiaan tulee, niin siihenhän meidän pitää pyrkiä, että alkoholinkulutusta olisi enemmän niissä valvotuissa olosuhteissa, nimenomaan ravintoloissa, koska se myös parantaa kansantaloutta ja työllisyyttä enemmän kuin siellä kotioiloissa. Sen vuoksi meidän pitää pystyä muuttamaan tätä meidän kulttuuria siihen suuntaan, että ravintoloihin mentäisiin ehkä myös hieman aikaisemmin mutta niin, että myös pystyttäisiin nauttimaan ne alkoholijuomat mieluummin siellä kuin kotona. Se on hyvä, että tällä alkoholilain kokonaisuudistuksella vaikutetaan nyt ravintoloitten aukioloaikoihin ja myös niihin yrittäjän toimintavapauksiin siellä, koska se parantaa nimenomaan tätä puolta.

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

Mutta summa summarum: Näitä molempia aloitteita, jotka täällä ovat, on hieman vaikea kannattaa. Keskustelua tästä tietysti tulee, [Puhemies koputtaa] ja sosiaali- ja terveysvaliokunta sitten tämän kokonaisuuden katsoo.

20.16 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Minut kirvoitti pyytämään puheenvuoron tämä edustaja Räsänen lakialoite, jonka myös edustaja Tanus on allekirjoittanut. Täällä eduskunnassahan on käsittelyssä alkoholilain muutos, jota jo puidaan sosiaali- ja terveysvaliokunnassa ja jonka sisällön kannalta ratkaisevassa käsittelyssä täällä täysistunnossa hallitus avoimen ystävällisesti sallii kansanedustajien, myös hallituspuolueitten kansanedustajien, äänestää mieluisesti kokemansa prosenttiluvun puolesta. Siksi kysyisin edustaja Räsäselä: Mikä teidät erityisesti saa suhtautuman myönteisesti tämän enintään 3,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän alkoholijuoman sallimiseksi päivittäistavarakaupassa? Kun te olette lääkäri, niin onko siinä jokin erityisen hyvä perustelu, että on juuri tämä 3,5 prosenttia? Minusta alkoholiton vaihtoehto on silloin tällöin ihan hyvä vaihtoehto, ja luulisi teidän kannattavan vain nimenomaan sitä.

20.17 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa herra puhemies! Hallitushan on tehnyt esityksen, joka on mielestäni ihan maltillinen kompromissiesitys uudistaa myöskin hyvin vanhaa alkoholilainsäädäntöä tavalla, joka purkaa byrokratiaa. Kannatan kaikilta osin sitä. Jos valiokunnassa sitten löytyy vielä jotain, jolla voidaan byrokratiaa purkaa ja edistää todella, niin kuin edustaja Savola sanoi, ravintolassa tapahtuvaa alkoholin juontia kotijuonin sijaan, niin sehän on hyvä asia.

Itse asuin kuusi vuotta Luxemburgissa, jossa niin sanottu tiukka viina oli kaikissa kaupoissa läsnä. En nähnyt siellä mitään erityisiä ongelmia syntyneen. Kysymys on myöskin pitkälle alkoholikulttuurista, joka myöskin suomalaisten nuorten keskuudessa on selvästi muuttunut terveempään suuntaan, ja se on todella hyvä asia.

Puhemies! Mihin minusta pitäisi puuttua, niin Ruotsin- ja Tallinnan-laivojen voimakkaaseen alkoholin verovapauteen. Kun siihen liittyy myöskin merenkulun tukea, niin nyt nämä laivathan, jotka ovat muuttuneet osittain tavarataloiksi ja osittain kylpylöiksi, kilpailevat epäterveellä tavalla kotimaan ravintoloiden ja kylpylöiden kanssa ja sillä tavalla syövät suomalaisia työpaikkoja ja luovat epäterveen kilpailutilanteen ainakin tämän verotuen suhteen. Minusta pitäisi nyt asiaa katsoa todellakin sillä tavalla, että sitä voitaisiin myöskin muuttaa.

20.19 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Ei ole kovin montaa kymmentä vuotta siitä, kun yhteiskunnassa lähes kaikkien puolueiden ihanteisiin kuului raittius. Puolueilla oli erilaisia omia raittiusryhmiä, niitä tuettiin voimakkaasti, ja ne olivat hyvin keskeisiä toimijoita puolueiden sisällä. Sittemmin aika on muuttunut ja ollaan lähdetty siitä ajatuksesta, että kun kaikki vapautetaan, niin sitten kaikki osaavat juoda oikein. Näinhän tämä asia ei käytännössä mene. Sen tähden ainoa oikea tapa on hyvällä tavalla hillitä alkoholin saatavuutta ja laittaa se sillä tavalla valvottuihin paikkoihin myyntiin, joista sitten ne ihmiset, jotka kokevat, että vahvempia juomia tarvitsevat, voivat niitä hakea.

Minusta tämä alkoholikeskustelu Suomessa on aina ollut vähän vaikea taiteenlaji, mutta kuitenkin nämä tosiasiat pitäisi hyvin selkeästi kaikkien tunnustaa eikä kuvitella, että yhtäkkiä tämä maa, kun sellaista ei ole näköpiirissä, jotenkin olisi oppinut käyttämään alkoholia sillä tavalla, että siitä ei syntyisi haittoja. Nyt kun sen myötä, että olemme EU:ssa,

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

monia näitä virastoja on Suomessa ja täällä on paljon työntekijöitä Euroopasta, suurin ihmetyksen aihe, mikä heillä on, on tämä juomiskulttuuri, joka Suomessa on, ja ei se ainaakaan saatavuuden lisäämisellä muutu.

20.21 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Edustaja Kiviranta kysyi, miksi juuri 3,5 prosenttia. No tähän on kolme perustelua. Ensinnäkin se on juuri se raja, jota hallituksen lakiesityksessä ehdotetaan toteamalla, että se olisi se tehokkain keino tällä hetkellä, myös Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen selvittämä keino vaikuttaa näihin alkoholihaittoihin. Myös Lääkäriliitto on useaan kertaan ehdottanut tätä 3,5 prosentin rajaa, ja se on sama raja, mikä on Ruotsissa käytössä. Eli siitä on kokemuksia ja siitä on myös asiantuntijoiden suosituksia.

En ole kieltolain kannalla, eikä tässä esityksessäni ole kieltolaista kysymys. Täällä josakin puheenvuorossa viitattiin siihen, että alkoholikulttuuri on varsinkin nuorten keskuudessa muuttunut, ja se on totta, että meillä on viime vuosina edetty hyvään suuntaan. Tämä suunta on kyllä hyvin pitkälti sen ansiota, että meillä on viime vuosina noudatettu aika hyvää alkoholipolitiikkaa. Eli meillä on viisi perättäistä alkoholiveron korotusta vuodesta 2008 lähtien, kaksi läpivietyä lakimuutosta, joissa alkoholin mainontaa on rajoitettu, ja nämä ovat vaikuttaneet myönteisellä tavalla sekä alkoholin kulutukseen että sitten haittoihin. Nyt ei pitäisi vaarantaa tätä myönteistä kehitystä niillä esityksillä, joita hallitus on tehnyt.

Tehokkaimmat keinot vaikuttaa alkoholihaittoihin ja alkoholin kulutukseen ovat hinta, saatavuus ja mainonta. Tässä ovat ne keinot, ja niitä tulisi käyttää.

20.23 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Savolalle sanoisin, että kyllä, useimmiten nainen tietää, jos on raskaana, useimmiten ihminen tietää, jos käyttää joitakin lääkkeitä tai jos on jotenkin sairaana sillä tavalla, että alkoholi ei sovi tilanteeseen. Sen sijaan useinkaan ei ole tiedossa, mitä sieltä kuppilasta tai ravintolasta saa [Mikko Savola: Mutta ei sitä lailla voi määrätä!] tai saako sieltä alkoholittomia vaihtoehtoja. Itse tosin olen sanonut väelle, että menkää ja kysykää, älkääkä vain hiljaksen harmitelko, jos sieltä ei löydy mitään tilanteeseen haluttua juhlistavaa juomaa, esimerkiksi alkoholitonta valkoviiniä tai punaviiniä tai alkoholitonta olutta tai alkoholitonta siideriä, vaan menkää ja esittäkää toive, että seuraavalla kerralla tällainen juoma löytyisi. Samoin ajattelen, että jos porukka menee syömään tai muuten istumaan, iltaa viettämään ja siellä on iso osa, jotka haluavat alkoholillista, mutta muutamien sitten, jotka syystä tai toisesta haluaisivat sen alkoholittoman vaihtoehdon, niin kyllä minusta se olisi ihan normaali asia, että sellainen löytyisi.

Useasti tässäkin talossa pyrin laittamaan itseni toisen saappaisiin ja ajattelen tätä asiaa myös niin, että jos itse haluaisin laittaa ravintolan pystyyn eli avata ravintolan, niin siihen tarvitaan kuitenkin tietyt luvat ja minulle sanottaisiin, että joo, alkoholillisia tuotteita kyllä voit myydä jatkossa, jos huolehdit sitten myös, että on yksi vaihtoehto, yksi alkoholiton olut ja yksi alkoholiton siideri, alkoholiton valkoviini ja alkoholiton punaviini, jos minulla niitä monia alkoholillisiakin vaihtoehtoja on. Että siinä mielessä minulle tämä tuntuu ihan normaalilta käytännöltä, että jos ravintolan avaan tai jonkun muun kuppilan, niin siihen yhteyteen tulee myös huomioida tällainen asiakasryhmä. [Puhemies koputtaa] Se ei ole iso satsaus. Se on tahtotilasta kiinni.

20.25 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Mieleeni jäi, että, edustaja Savola, te sanoitte, että on absurdia, jos yrittäjälle säädetään, mitä juomia tulee olla tarjolla. Mutta muistutan, että tälläkin hetkellä alkoholilaissa säädetään, että anniskelupaikassa tulee olla saatavana riittävä valikoima mietoja alkoholijuomia ja kohtuuhintaisia alkoholittomia juomia. Eli tälläkin hetkellä yrittäjälle näitä säädöksiä annetaan, ja itse pidän kyllä tätä edustaja Tanuksen tekemää aloitetta kannatettavana enkä liian raskaana taakkana myöskään yrittäjää ajatellen. Mutta on totta, että myös asiakkaiden kannattaisi olla aktiivisempia eli aina ravintolassa myös pyytää sitä alkoholitonta vaihtoehtoa. Sillä tavalla ne kuluttajien toiveet myös paremmin yrittäjälle tulevat, myös näissä olosuhteissa, kun edustaja Tanuksen hyvä lakiehdotus ei ole vielä voimassa.

20.27 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kyllä minä tässä uskon niin päin, kuten tuossa edustaja Räsänen puheen loppuosassa sanottiin, että kyllä kuluttajien valinnoista koostuu se, mitä ravintoloissa tarjotaan. Ja jos siellä joitakin tuotteita halutaan, niin kyllä noheva yrittäjä ne tarjolle laittaa.

Tämä hallitus on päinvastoin pyrkinyt purkamaan turhaa byrokratiaa. Edustaja Räsänen kuvasi, miten tällä hetkellä alkoholilaissa määrätään miedoista alkoholijuomista ja alkoholittomista. Olen ehdottomasti sitä mieltä, että se riittää, ja loput siitä, minkälaisen tarjonnan yrittäjä muodostaa, muodostuu siinä kanssakäymisessä, kuinka asiakkaat haluavat erilaisia tuotteita ja yrittäjä niihin haluaa vastata. En missään nimessä halua, että byrokratiaa lisätään siten, että olisi tietty repertuaari, mikä jokaisella yrittäjällä pitäisi olla. Tässä yhteydessä en kyllä voi kannattaa tätä edustaja Tanuksen lakialoitetta.

20.28 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Pakko vielä puuttua tähän aloitteeseen, koska täällähän lakialoitteessa vaaditaan, että kuhunkin tuoteryhmään kuuluva alkoholiton vaihtoehto tulisi olla. Nyt kun mietitään sitten, mitä kaikkia alkoholijuomia meillä on — olutta, siideriä, breezeriä, lonkeroa, kossua, viskiä, konjakkia ja niin edelleen, kaiken maailman, mitä on — niin kyllähän käytännössä tällaisen aloitteen läpimeno tarkoittaisi sitä, että sitten rupeaisi valikoima pienenemään myös sieltä toiselta puolelta.

Kyllähän tässä yrittäjän vapaus yrittää on kaikista avainasemassa. Se on hyvä asia, että sieltä alkoholittomia vaihtoehtoja löytyy, siitä ollaan varmasti aivan samaa mieltä. Jokainen meistä tykkää välillä sen ottaa, mutta emme me voi pakottaa yrittäjää siihen, että jotkut tietyt tuoteryhmät on sieltä vain löydettävä. Kyllä me jokainen löydämme ne tapamme juhlistaa ja sieltä löytyy niitä erilaisia vaihtoehtoja. Kun niitä kysytään, niin kyllä ne yrittäjät sitten myös niitä tarjoavat. Minä ainakin uskon siihen, että yrittäjällä on vapaus yrittää niin kuin haluaa. Byrokratiaa on pyritty purkamaan ja sitä puretaan niin alkoholilainsäädännön osalta kuin monien muitten yrittämisen esteiden osalta, niin ei vaikeuteta yrittäjien elämää yhtään sen enempää.

Olenpa aivan varma, että jos tällainen lakiesitys nyt oikeasti läpi menisi ja se tuonne yrityksille tosielämään menisi, niin ei sieltä kyllä kovin hyvä laulaisi meitä kansanedustajia kohtaan, että me jälleen jonkun uuden tällaisen säädöksen olisimme täällä keksineet, millä ei sitten sen todellisuuden kanssa niin hirveästi tekemistä ole.

Täytyy kiittää edustaja Tanusta ja edustaja Räsästä siitä, että olette tehneet tällaiset lakialoitteet, että pääsemme keskustelemaan alkoholipolitiikan eri puolista, ja tämä ei ole ollut ollenkaan niin tunteita herättävää keskustelua kuin mitä se joku viikko sitten oli. Me olemme pystyneet asiallisesti puhumaan asioitten molemmista eri puolista. Sosiaali- ja ter-

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

veysvaliokunta sitten saa alkoholilakiesityksen käsiteltävä, se tulee saliin ja äänestämme omantuntonne mukaan ja jatkamme eteenpäin hyvässä yhteisymmärryksessä.

20.30 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Täytyy vielä edustaja Savolalle sanoa, että todella alkoholittomia kossuja tai alkoholittomia konjakkia ja niin edelleen ei löydy, ja tässä sanottiinkin kyllä niin, että jos sellaisia ei ole, niin ei tarvitse yrittää jostakin hankkia tai ruveta tekemään.

Millä tavalla sitten ravintolayrittäjät reagoisivat, jos tällainen lakipykälä menisi, ja toivon mukaan menee, läpi: sanoisin, että edistykselliset, aikaansa seuraavat ravintoloitsijat — siis osa jo nykyisistä ravintoloitsijoista — toteaisivat, että se ei muuta millään tavalla heidän toimintaansa, koska heillä on esimerkiksi se alkoholiton olut, alkoholiton siideri ja alkoholiton puna- ja valkoviini, kun tässä oli, että tiettyihin isoihin tuoteryhmiin liittyen olisi yksi alkoholiton vaihtoehto.

Sitten kun oli puhe tästä, että lisäisi byrokratiaa, niin minä nyt en oikein millään muotoa tässä yhteydessä ymmärrä, että byrokratiaa lisäisi, jos siellä todella yksi alkoholiton vaihtoehto pitäisi olla. Päinvastoin, jos ajattelen tätä nykyistä lakipykälää, että anniskelupaikassa tulee olla saatavana riittävä valikoima, sitten voisi ruveta keskustelemaan, kuinka monen ihmisen mielestä on oikeasti riittävä alkoholiton valikoima, jos siellä on vettä, jos siellä on kahvia ja jos siellä on limpparia. Eli täytyykö tämä nykyisen lakipykälän tarkoitus sillä? Onko nykyisen lakipykälän teksti todella riittävä sitä lisääntyvää, suurenevaa ja nykyisinkin varsin suurta asiakasryhmää ajatellen, jotka syystä tai toisesta haluavat alkoholittoman vaihtoehdon? Onko se silloin riittävä, jos siellä on vettä, kahvia ja limpparia? Minun mielestä se ei ole, eli siinä mielessä tällainen kahden lauseen lisäys vain selkeyttäisi tätä pykälän tarkoitusta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

9. Lakialoite laiksi alkoholilain 25 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 42/2017 vp Sari Tanus kd ym.

Lähetekeskustelu

Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 8. asian kohdalla.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

10. Lakialoite laiksi terveydenhuoltolain 45 ja 50 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 36/2017 vp Anna-Maja Henriksson r ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

Keskustelu

20.33 Anna-Maja Henriksson r (esittelypuheenvuoro): Värderade herr talman, arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan sanoa, että olen hyvin iloinen siitä, että tämä lakialoite, joka koskee terveydenhuoltolain muutosta, sen 45 §:n ja 50 §:n muutosta, on saanut allekirjoittajia kaikista puolueista, myös hallituksen puolueista paitsi sitten sinisestä ryhmästä.

Värderade talman! Länge har vi i Finland varit vana med att kommunerna och sjukvårdsdistrikten haft rätt att besluta om nivån på vården vid sina sjukhus och hälsocentraler. Nu i och med att jourreformen ska träda i kraft den 1.1.2018 blir situationen en annan. Social- och hälsovårdsministeriet har med regeringens goda bifall drivit en linje som gör att de mindre sjukhusen i landet inte mera efter årsskiftet ska få utföra andra operationer än sådana som klaras av med lokalbedövning. I praktiken betyder lagändringen att dagkirurgiska operationer där patienten sövs ner flyttar till centralsjukhusen.

Regeringen har ändå gått in för ett undantag och det gäller de kretssjukhus som är en del av ett universitetssjukhus. Vid dem är det möjligt att fortsätta med en samjour mellan primärvården och specialistsjukvården ifall man så beslutar inom universitetssjukhusets ledning. Samtidigt försätter det här våra mindre lokala sjukhus samt våra landskap i en ojämlig situation. Regeringens linjedragning innebär också att inte heller privata vårdproducenter kommer att ha möjlighet att utföra dagkirurgiska operationer ifall det inte sker i ett sjukhus där det finns en samjour dygnet runt för primärvård och specialistsjukvård. Det här är sammantaget en otroligt dålig lösning. Därför har jag initierat den här lagmotionen för att få till stånd en lagändring av hälsovårdslagens 45 och 50 §.

Arvoisa puhemies! Päivystysuudistuksen myötä sairaalatoimintaa keskitetään ja pienten sairaaloiden toimintaedellytyksiä heikennetään. Säädettyillä pykälillä on kuitenkin vaikutuksia, jotka ovat kauaskantoisempia kuin mistä on keskusteltu. Terveydenhuoltolain uudistuksessa säädettiin, että anestesiaa vaativa leikkaustoiminta voi tapahtua vain sairaaloissa, joissa on perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystys. Sen sijaan seuraavassa momentissa annetaan mahdollisuus jatkaa leikkaustoimintaa niille sairaaloille, jotka kuuluvat yliopistolliseen sairaalaan. Toiminta vaatii sairaanhoitopiirien kuntayhtymien päätöksen.

Maassamme on useita sairaaloita, jotka eivät kuulu yliopistollisen sairaalan piiriin mutta jotka ovat alueellaan hyvinkin tärkeitä, mainittakoon nyt vain muutama: Rauma, Pietarsaari, Kemi, Iisalmi, Forssa, Kouvola, Varkaus. Siinä muutama esimerkki. Pykälän muotoilu johtaa tällä hetkellä siihen, että yliopistosairaaloiden alueilla voidaan ylläpitää laajaa palveluverkostoa, kun taas näiden alueiden ulkopuolella anestesiaa vaativa päiväkirurgia keskitetään keskussairaaloihin. Etäisyys lähimpään päivystävään sairaalaan pitenee hallituksen tietoisten supistusten myötä. Potilasturvallisuuden heikentymisen lisäksi myös kasvavat matkakustannukset lisäävät potilaiden ahdinkoa.

Asiasta tekee vielä ihmeellisemmän sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki, jota valmistellaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriössä. Ministeriö on muun muassa lausunnossaan Pietarsaaren ja Rauman kaupungeille ilmoittanut, että yksi uudistuksen tavoitteista on, että julkinen ja yksityinen toiminta olisivat samassa asemassa palveluiden tuottamisen osalta. Kuulostaa loogiselta. Lausunnon mukaan "silloin myös samat ehdot potilasturvallisuudesta ja laadusta tulee koskea molempia käsittäen päivystysvalmiuden". Tämä tulisi siis joh-

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

tamaan siihen, että yksityisetkään toimijat eivät enää 1.1.2020 jälkeen voi järjestää päiväkirurgiaa, ellei toiminta sijaitse sellaisen sairaalan yhteydessä, jossa on perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystys. Logiikka on selvä, mutta itse perusratkaisu on kaikkea muuta kuin onnistunut. Se on epäoikeudenmukainen ja se on lyhytnäköistä.

Det handlar alltså om en mycket ogenomtänkt, kortsiktig och orättvis lösning.

Käytännössä jo nyt tehdyt keskittämistoimet ovat johtaneet suuriin ongelmiin. Esimerkiksi Turussa ja Kuopiossa yhteispäivystysyksikkö on tukkeutunut. Kiire ja puutteelliset resurssit ovat johtaneet läheltä piti -tilanteisiin, mikä on hyvin ongelmallista potilasturvallisuuden kannalta. Keskussairaalat esimerkiksi Kymenlaaksossa ja Turussa ovatkin pyytäneet lisää rahoitusta voidakseen palkata lisää henkilökuntaa päivystyksen hoitamiseen.

Säännöksiä päiväkirurgian keskittämisestä tullaan soveltamaan 1.1.2018 alkaen, mutta nyt ei ole vielä liian myöhäistä estää vakavien ongelmien syntymistä. Julkisilla ja yksityisillä toimijoilla tulee olla mahdollisuus hoitaa päiväkirurgiaa, mikäli tälle löytyy alueellista tarvetta. Päätökset julkisten sairaaloiden toiminnasta tulee tehdä paikallisesti sairaanhoitopiirien kuntayhtymissä myös niiden sairaaloiden osalta, jotka eivät kuulu yliopistollisen sairaalan piiriin. Vain sillä tavalla alueellinen demokratia, kunnallinen itsehallinto ja kansalaisten oikeus yhdenvertaisiin palveluihin voivat toteutua.

Därför föreslår jag i lagmotionen ändringar som skulle innebära att 45 § ändras så att momentet där man kräver att operationer som förutsätter operationssalar och anestesi ska koncentreras till sjukhus med samjour för primärvården och specialistsjukvården skulle strykas i sin helhet. Jag föreslår också att 50 § ändras så att sjukvårdsdistrikten, när befolkningens servicebehov det förutsätter, kan besluta grunda flera än en dygnetrunt-samjour i samband med sina sjukhus.

Ehdotan, että 45 § muutetaan niin, että se momentti, jossa sanotaan, että leikkaustoiminta, joka edellyttää leikkaussaliolosuhteita ja anestesiaa, tulee kokonaisuudessaan koota niihin sairaaloihin, joissa on ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystys, poistuisi ja että 50 § muutettaisiin niin, että sairaanhoitopiirit voivat väestön perustarpeen niin edellyttäessä perustaa useamman kuin yhden ympärivuorokautisesti päivystävän yhteispäivystysyksikön sairaaloidensa yhteyteen.

Värderade talman! Under de två senaste veckorna har jag fått mycket respons från fältet.

Viimeisten viikkojen aikana on tullut paljon palautetta ympäri Suomea.

Ensihoitaja kirjoitti näin: "Mitenhän ensihoito tai päivystys, joka tarvitsee nukutuslääkäreitä pelastaakseen ihmishenkiä, voi toimia näissä pienissä sairaaloissa? Miten aivoverenvuoto- ja sydänpysähdyspotilaat hoidetaan pienissä sairaaloissa? Ei mitenkään, he kuolevat hapenpuutteeseen, kun ei voida nukuttaa. Tämä ei koske vain kirurgiaa vaan koko sairaalan toimintaa eikä ole kielipolitiikkaa vaan kaikille samanvertaiset sote-palvelut. Hallitus leikkii ihmishengillä. 20 vuotta työskennellyt aluesairaalan päivystyksessä."

Eräs erikoislääkäri arvioi isojen sairaaloiden hukkuvan potilastulvaan ja eriarvoisuuden kasvavan, ellei niin sanottuja julkisia potilaita saa leikata ei-julkisissa eikä yksityisissäkään pienemmissä yksiköissä.

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

Eräs kirurgi kirjoitti: "Luin ilolla, että olette ottanut asiaksenne vaikuttaa terveydenhuoltolakiin eksyneeseen lapsukseen koskien helpon perustason leikkaustoiminnan järjestämisen perusteita."

Toinen ylilääkäri on todennut, että keskittämisen kielteisiä seurauksia ei asetusta laadittaessa ole lainkaan otettu huomioon.

Terveystalon johtava ylilääkäri Juha Tuominen toteaa Ylelle, että tällä hetkellä ei ole yhtään yksityistä, joka täyttäisi täydellisesti vaatimuksen ympärivuorokautisesta perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystyksestä. Hänen mukaansa yksityisten on mahdotonta pitää asetuksen määräämää laajaa päivystystä yllä. Tuominen uskoo, että nukutusleikkausten loppuminen näivettää julkisen ja yksityisen yhteistyötä. Soten tarkoituksena oli, että maakunta saa rakentaa järjestäjäorganisaation, joka pystyy luomaan palvelut joko itse tuottamalla tai alihankintana. Nyt se estetään — yksityinen toiminta — eikä ole ketään, jolta maakunta voisi palvelut alihankintana ostaa. — Näin siis Tuominen.

Samalla lääkintöneuvos Timo Keistinen STM:stä kiistää, että asetusta laadittaessa olisi tehty virheellisiä päätöksiä.

Lopuksi, slutligen, värderade talman: Mot den här bakgrunden är det obegripligt att förstå regeringens målsättning med den här reformen. Det som är uppenbart är att det inte handlar om att trygga jämlik vård till alla. Det handlar inte om att vi skulle ha haft en sämre kvalitet på dagkirurgiska operationer som görs på mindre sjukhus. Det handlar inte om patient-säkerheten. Så vad handlar det då om? Ja, det handlar väl om pengar.

Men var ska inbesparingarna komma? Om man stryper sjukhusens rätt att operera så skapar man samtidigt längre köer och tryck på tilläggsresurser till centralsjukhusen. Jag har åtminstone inte ännu sett en enda beräkning på hur man konkret ska kunna spara hundratals miljoner på den här reformen. Har regeringen en sådan så vill vi gärna se den.

Lopuksi vielä, arvoisa puhemies, niin kuin sanoin, olen hyvin iloinen siitä, että tämä laki-aloite on saanut tukea yli puoluerajojen, myös hallituspuolueista, mutta minulle on suuri kysymysmerkki se, miten on mahdollista, että kokoomus voi olla mukana ajamassa uudistusta, joka rajusti rajoittaa yksityisen sektorin mahdollisuuksia leikata. Eikö hallitus aikonut lisätä valinnanvapautta? Miksi se nyt rajoittaa sitä? On myös kysymysmerkki se, miksi keskusta haluaa myös olla ajamassa tätä uudistusta eteenpäin, joka koskettaa meidän alueitamme niin epäoikeudenmukaisesti kuin tämä uudistus tekee.

Arvoisa puhemies! Vielä on aikaa tehdä viisaita päätöksiä, ja toivottavasti hallitus muuttaa kurssia.

Värderade talman! Ännu finns det tid att fatta kloka beslut, och därför hoppas jag att regeringen skulle ta lagmotionen på allvar och tänka om. Det är många medborgare, också i olika delar av vårt land, som delar den åsikten. — Tack.

20.46 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa herra puhemies! Haluan heti alkuun kiittää edustaja Henrikssonia tästä aloitteesta, koska se antaa meille mainion tilaisuuden keskustella täällä siitä, mistä tässä erikoissairaanhoidon rakenneuudistuksessa onkaan kyse.

Sosiaali- ja terveydenhuollon päivystystä ja sairaaloiden työnjakoa todellakin uudistetaan, ja uudistuksen toimeenpano on osa isompaa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta ja maakuntauudistusta, ja se laitetaan toimeen asteittain. Terveystalon johtava ylilääkäri Juha Tuominen toteaa Ylelle, että tällä hetkellä ei ole yhtään yksityistä, joka täyttäisi täydellisesti vaatimuksen ympärivuorokautisesta perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystyksestä. Hänen mukaansa yksityisten on mahdotonta pitää asetuksen määräämää laajaa päivystystä yllä. Tuominen uskoo, että nukutusleikkausten loppuminen näivettää julkisen ja yksityisen yhteistyötä. Soten tarkoituksena oli, että maakunta saa rakentaa järjestäjäorganisaation, joka pystyy luomaan palvelut joko itse tuottamalla tai alihankintana. Nyt se estetään — yksityinen toiminta — eikä ole ketään, jolta maakunta voisi palvelut alihankintana ostaa. — Näin siis Tuominen.

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

huoltolain muutokset ovat jo astuneet voimaan tämän vuoden alusta. Ympäri vuorokautisesti päivystävien sairaaloiden työnjako, leikkaustoiminnan kokoaminen sekä terveydenhuollon ja sosiaalipäivystyksen yhteispäivystyksen aloittaminen tapahtuvat terveydenhuoltolain asetusten nojalla ensi vuoden alusta alkaen.

Miksi tämä uudistus tehdään? Tarkoituksena on parantaa hoidon ja hoivan laatua, saada ammattilaiset riittämään ja hillitä kustannusten kasvua. Terveydenhuoltolaki antaa nyky muodossaan alueelle runsaasti valtaa määrittellä, miten terveydenhuolto ja leikkaustoiminta järjestetään, erityisesti jos kyseessä on yliopistollinen sairaanhoitopiiri. Samaan aikaan lainsäädäntö asettaa kuitenkin tietyt reunaehdot anestesiassa tehtävälle leikkaustoiminnalle koko maassa. Tarkemman työnjaon avulla lisätään laatua ja potilasturvallisuutta. Työnjakoa kehittämällä myös taataan se, että terveydenhuollon ammattilaisia ja rahaa palvelujen järjestämiseen riittää myös jatkossa vanhenevassa Suomessa.

Mutta mitä leikkausten tilalle? Aluesairaaloitten kohdalla leikkaustoiminnan osuus sairaalan budjetista on tyypillisesti varsin pieni. Jos oikein olen ymmärtänyt, omalla alueella ni Ylä-Savossa Iisalmen aluesairaалassa kyseessä on alle 5 prosenttia. Tärkeää onkin keskustella siitä, mikä rooli sairaalalla on tulevaisuudessa lähipalveluiden tuottajana. Esimerkiksi syövän tai murtuminen suhteen kuntoutus ja suurin työ alkaa vasta leikkauksen jälkeen. Näissä aluesairaaloilla on yhä korostuva merkitys.

Tulevaisuudessa terveydenhuolto on enenevästi muutakin kuin seiniä. Terveysteknologian ja lääketieteen kehitys tuovat yhä useamman palvelun räätälöidyksi ja kotiin. Myös ensihoidon uudistamisen myötä palvelu tulee usein kotiin eikä päivystykseen lievemmissä tapauksissa tarvitse lähteä itse lainkaan. Ammattilaisille riittää töitä jatkossakin kaikissa sairaaloissa. Yhtään sairaalaa ei tämän uudistuksen takia suljeta.

Sote-uudistuksen isossa kuvassa tavoite on siirtää painopistettä raskaista ja kalliista palveluista perustason vahvistamiseen. Myös sairaaloitten työnjaossa matalan kynnyksen lähipalveluihin on panostettava enemmän, sen osaamisen vahvistamiseen, jota isojen kansansairauksien ehkäisyssä, hoidossa ja kuntoutuksessa tarvitaan vanhenevassa väestössämme. Erityisesti vaativiin leikkauksiin mennään yleensä vain kerran tai pari elämässä. Pienempiinkin operaatioihin voidaan hyvin matkustaa hieman pitemmälle. Tärkeintä on, että usein tarvittavat palvelut ja ne erikoisalojen osaajat, joita tarvitaan enemmän, ovat ihmisten lähellä arjessa.

Aluesairaaloissa voi ja tulee jatkossakin olla laaja kirjo erikoisalojen osaamista. On paljon toimenpiteitä, joita voidaan tehdä ilman anestesiaa. Aluesairaaloissa on mahdollisuus jatkossa tehdä esimerkiksi kaihileikkauksia ja erilaisia polikliinisiä leikkauksia, joihin ei tarvita anestesiaa, esimerkiksi korvatautiin, käsikirurgian tai gynekologian alalta, sisätautiin ja neurologian erikoisalojen toimenpiteitä, erilaisia tähytystyksiä, sytostaatti- ja muita syöpähoitoja — pois lukien sädehoidot — dialyysihoitoa sekä kuntouttavaa toimintaa esimerkiksi lonkkaleikkauksen jälkeen.

Arvoisa puhemies! Esimerkiksi kun ikäihminen kaatuu kotona, hoidon ajallisesti lyhin osa tapahtuu leikkaussalissa. Siellä vietetään ehkä tunti, mutta laitoksessa menee helposti jopa 50 päivää kuntoutuksessa. Kuntoutuksen tärkein osuus alkaa leikkauksen jälkeen, ja siinä aluesairaaloilla on merkittävä rooli. Se, miten mummo pärjää kotona toimenpiteen jälkeen, on keskeistä. Olennaista onkin, että terveyden- ja sosiaalihuollon peruspalvelut ovat jokaisen kansalaisen ulottuvilla ja sairaalan toiminnot tukevat alueen väestön terveyden edistämistä ja sairauksista toipumista tarkoituksenmukaisella ja myös kustannusvaikeuttavalla tavalla.

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi: Miksi leikkauksia kootaan? Vuodenvaihteessa eduskunnan hyväksymä terveydenhuoltolain muutos ja elokuussa annetut kiireellisen hoidon, erikoissairaanhoidon työnjaon ja eräiden tehtävien keskittämisen asetukset parantavat potilasturvallisuutta ja hoidon laatua. Sekä suomalaiset että kansainväliset tutkimukset osoittavat, että pienissä yksiköissä keskimäärin tapahtuu enemmän potilasvahinkoja ja hoidon tulokset ovat huonompia. On toki hyvin toimivia ja laadukkaita pieniä yksiköitä, mutta keskimäärin suurissa yksiköissä esimerkiksi syöpäleikkaukset ja keinonivelleikkaukset onnistuvat paremmin. Myös pienissä leikkauksissa isoon yksikköön kehittyä usein enemmän osaamista, joka mahdollistaa paremman potilasturvallisuus- ja laatu järjestelmän. Pienet sairaalat ja yksityiset terveydenhuollon yksiköt ovat tehneet yleensä pieniä kirurgisia toimenpiteitä usein päiväkirurgisesti. Näitä potilaita kotiutettaessa toimenpiteen jälkeen kotiutus ei kuitenkaan onnistu kerralla. Potilasvalinnasta ja toimenpiteestä riippuen 1—10 prosenttia potilaista joutuu jäämään seurantaan sairaalaan yön yli. Samoin noin 5 prosenttia potilaista joutuu palaamaan kotoaan sairaalaan arvioitavaksi leikkauksen jälkeen esimerkiksi komplikaatioepäilyn takia. Siten myös pienempiä leikkauksia tekevissä yksiköissä tulisi olla ympärivuorokautinen päivystys. Terveydenhuoltolaki edellyttää leikkaavilta sairaaloilta perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon ympärivuorokautista yhteispäivystystä, jos sairaalassa tehdään anestesiaa vaativia leikkauksia. Tällöin esimerkiksi leikkauksen jälkeen potilaan tila on mahdollista arvioida nopeasti kirurgian erikoislääkärin toimesta.

Arvoisa puhemies! Oli ilo lukea tänään lehdestä, että Kanta-Hämeen alueella, missä nämä muutokset ovat aiheuttaneet kovasti etukäteen kuohuntaa, Forssan aluesairaala ja Hämeenlinna ovat päässeet sopimuksen työnjaosta ja arvio on, että vain neljä sairaanhoitajan virkaa tarvitsee siirtää Hämeenlinnaan. Tämä on minulle todella iloinen uutinen, ja kannustankin kaikkia alueita etsimään etukäteen, löytämään sen yhteisen sävelen ja miettimään sitä työnjakoa, koska kaikkien tavoitteenahan on se, että työntekijöitä riittää ja että hoidon laatu on nykyistäkin parempaa, unohtamatta sitä, että oikealla työnjaolla me voimme huolehtia myös tästä hyvin hyvin tärkeästä aluepoliittisesta ulottuvuudesta. Nimenomaan näissä leikkaushoidon jälkeisissä toimenpiteissä, mitkä me kaikki haluamme tapahtuvan lähellä omaisia, tässä kuntoutuksessa, meillä on paljon kehitettävää, ja ne työpaikat ovat arvokkaita meidän alueilla, missä on aluesairaala. Otetaan Kanta-Hämeestä mallia!

20.55 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Meidän perisyntimme on ollut se, että me olemme systemaattisesti halunneet maalata kuvaa siitä, että vain kaikkein suurimmat yksiköt Suomessa ovat ammattitaitoisia, turvallisia ja laadukkaita, ja se on erittäin vahingollista myös muiden kuin sairaalapalveluiden osalta. Tuntuukin siltä, että Suomessa on vannottu keskittämiseen nimeen, ja se on ollut erityisen kohtalokasta juuri aluesairaaloille.

On myös kysyttävä, onko tekonivelleikkauksissa vaadittu 600 leikkauksen raja riittävän hyvin pohdittu. Tähän ei löydy myöskään tutkimuksella yksiselitteistä pohjaa, ja kun esimerkiksi vertaillaan muihin maihin, niin muissa maissa nämä leikkausrajat ovat huomattavasti alhaisempia kuin nyt Suomessa on rajaksi vedetty.

Potilasturvallisuuden kannalta oleellista onkin se, että pienemmissä yksiköissä on tehty leikkauksen suunnittelu erittäin perusteellisesti. Ja siellä ei ole haluttu ottaa yhtään turhaa riskiä vaan on katsottu, että jos leikkauksessa on vähänkin isommat riskit, niin silloin leikkauksia ei ole suoritettu siellä pienemmässä yksikössä. Tämä on johtanut siihen, toisin kuin

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

edustaja Heikkinen tässä sanoi, että monessa pienemmässä yksikössä laatu on ollut jopa parempaa kuin vastaavissa isommissa yksiköissä.

Tuntuu myöskin kovin kummalliselta säästötoimelta se, että vaikka esimerkiksi Rauman aluesairaalassa leikattavista 75 prosenttia on raumalaisia — siis 75 prosenttia on raumalaisia, päiväkirurgiassa tämä määrä on vielä isompi — niin nyt heidät siis kuljetetaan Poriin ja tuodaan sitten takaisin kuntoutettavaksi Raumalle. Etukäteissuunnitelut tehdään Raumalla. Mitä tämä säästää? [Puhemies koputtaa] Raha menee siihen edestakaisin kuljetamiseen.

20.57 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Me kaikki täällä salissa tiedämme, mihin tämä edustaja Henrikssonin aloite on matkalla: sehän on matkalla lakialoitteiden hautausmaalle. Mutta halusin kuitenkin allekirjoittaa tämän aloitteen sen vuoksi, että nimenomaan tuon anestesiaa vaativan päiväkirurgian keskittäminen keskussairaaloihin, siis lopettaminen aluesairaaloista, ansaitsee mielestäni vielä yhden keskustelun. Samalla täällä tietysti voidaan keskustella aluesairaaloiden asemasta laajemminkin.

20.58 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Haluan myös kiittää edustaja Henrikssonia tämän lakialoitteen tekemisestä. Päätyi se sitten ihan minne tahansa, niin minusta on hyvä, että tämä keskustelu nyt käydään, jotta ne, jotka erikoissairaanhoidon rakenneuudistuksen takana ovat, ymmärtävät, mitä he ovat esityksellä tuottamassa kokonaisterveydenhoidolle Suomessa, jossa tällä hetkellä yksityinen sairaanhoito tuottaa valtavan määrän kunnallisia palveluita. Jos olen oikein ymmärtänyt, tämä on tämän lakiesityksen pihvi, että onko todella näin, että keskusta ja erityisesti kokoomus ymmärtävät, mitä tässä on tapahtumassa. Hämmästyneenä luen myös, että sosiaali- ja terveysministeriöstä Timo Kestinen itse vakuuttaa, että tämä on ollut ihan vilpitön tarkoitus toimia niin kuin tässä on. Joten jään todella miettimään ja kysymään, mikä tässä on ollut perimmäinen tarkoitus. Ehkä paikalla olevat osaavat vastata.

Kaikessa rautalankaversiossaan nyt siis ulotetaan samat vaatimukset yksityiselle palveluntarjoajalle silloin, kun julkinen ostaa leikkauksen ostopalveluna, ja sitä perustellaan ihan oikein potilasturvallisuudella, mutta mitä tästä on nyt syntymässä? Tällä hetkellä yksityinen puoli tuottaa koko tästä niin sanotusta leikkauspotista kaikista melkein suurimman volyymiosan. Sitten — tämä on tämmöinen PowerPoint-esitys — on tämä niin sanottu suuri pallukka, keskisuuri pallukka ja sitten ihan pieni pallukka, jossa on se erikoissairaanhoido, joka on keskitetty yliopistollisiin keskussairaaloihin. Nyt kun julkinen puoli ostaa tätä niin sanottua pehmytkirurgiaa, niin se tilanne on sellainen, että jos tämä yksityinen puoli lopettaa kokonaan nämä pehmytkirurgian leikkaustoimenpiteet näistä uusista vaatimuksista johtuen — että pitää olla se anestesiaalääkäri 24/7 ikään kuin läsnä — niin julkinen puoli ei selviä tästä. Yksityinen puoli kyllä selviää. He kyllä löytävät uutta leikattavaa ja uutta hoidettavaa, mutta se, mitä tämä tuottaa, on se, että leikkausjonot tulevat takaisin.

Tästä ei ole kovin monta vuotta — kertokaa, kuinka monta vuotta — kun uudistettiin lakia ja tuli aikarajat hoitoonpääsystä. Ei julkinen puoli selvinnyt, vaikka laki säädettiin. Mitä silloin tehtiin? Kaikki kunnat ja kaupungit ostivat tämän niin sanotun pehmytkirurgiapalvelun yksityiseltä puolelta, ja muistan, kuinka Espoon kaupunki, josta itse olen, osti 600 sappi-, kaihi- ynnä muuta leikkausta yksityiseltä puolelta ja hyvin nopeasti sai leikkausjonot poistettua. No, julkinen puoli oivalsi, että tämä yhteistyöhän sujuu hyvin: me

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

voimme kilpailuttaa nämä leikkaukset ja ostaa yksityiseltä puolelta ne palvelut ja se toimii ja kaikki ovat tyytyväisiä.

Nyt tämä on johtamassa siihen, että yksityinen puoli yksinkertaisesti vain toteaa ja kiittää, että hei, hieno vaatimus, mutta me ei tuohon kisaan lähdetä, te voitte ihan itse leikata nämä, me leikataan sitten jotain muuta.

Minä toivon, että tämä keskustelu kaikessa yksinkertaisuudessaan nyt käytäisiin, että onko tämä ollut se vilpitiön tarkoitus. Jos se on ollut säätäjän, hallituksen tarkoitus tässä, niin sillä sitten mennään, mutta seuraukset voivat olla kyllä aika kohtalokkaita. Täällä edustaja Henrikssonin lakialoitteessa erittäin hyvin todetaan näin: "Käytännössä jo nyt tehdyt keskittämistoimenpiteet ovat johtaneet suuriin ongelmiin." Julkinen puoli ei vedä näitä voilymeja, mitä sinne on nyt tulossa tämän uudistuksen kautta. Eivät nämä meidän suuret terveystalot, Pihlajalinna, Terveystalo, turhaan valita ja nosta tätä asiaa keskusteluun. Heillä on kyllä ammattilakimiehet, jotka seuraavat tätä lainsäädäntökehitystä, ja kun he nostavat tämän huolenaan esille, niin kyllä meidän kansanedustajien on velvollisuus tarttua siihen ja kertoa heille, että he ovat ehkä väärässä, ymmärtäneet väärin, jos näin on. Kristillinen eduskuntaryhmä soitti terveysministeriöön ja tiedusteli, onko näin niin kuin nämä terveystalojen toimitusjohtajat väittävät, ja meille sanottiin, että näin on ja näin olemme halunneet. Ja nyt minä kysyn: miksi?

21.03 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Muistelen, kun aikanaan käsiteltiin kansalaisaloitetta ja lakialoitetta Vaasan aluesairaalaista, niin tulin maininneeksi sellaisen epäilyksen, että tuskinpa RKP tulisi tekemään aloitetta, jossa puolustettaisiin vaikkapa Kouvolan sairaalapalveluita. Nyt kun kuitenkin RKP:stä lähtöisin ainakin on, vaikka siinä onkin muita allekirjoittajia, sellainen aloite, jossa nyt ollaan huolissaan myöskin siitä Kouvolasta osaltaan, niin katson tietynlaiseksi kunniavelaksi tulla ottamaan tähän aloitteeseen jotain kantaa.

Esitys, sen keskeinen sisältö, on mielestäni kannatettava. Siinä tuodaan esille sellaisia huolenaiheita, mitkä varmasti kannattaa keskustelussa huomioida. On järkevää keskittää vaativat tai harvinaiset operaatiot laajan päivystyksen sairaaloihin, mutta toisaalta on paljon asioita, jotka olisi aidosti mielekäästä hoitaa alueellisesti riittävän hajautetusti. Etäisyydet ovat pitkiä maassamme. Jo pelkästään tämä sanelee tiettyjä reunaehdoja näiden palveluiden tuottamiseen. Esimerkiksi meillä Kaakkois-Suomessa, jossa etäisyydet ovat Pohjois-Suomeen verrattuna vielä lyhyitä, on Kouvolan seudun ohella myöskin Mikkeliä ja Savonlinnaa, Kotkaa, jotka kaikki olisivat jäämässä ilman laajan päivystyksen sairaalaa. Näillä alueilla on kuitenkin suuret väestöpohjat, ja etäisyydet ovat sellaisia, että reissu sinne sairaalaan muodostuu helposti päivän mittaiseksi. Se on kohtuutonta akuuttien asioiden ja toistuvien operaatioiden suorittamisen suhteen.

Toivonkin siis, että tämän hyvän ja tärkeän asian esille ottavan aloitteen sisältämiä asioita otettaisiin aidosti huomioon sote-uudistusta eteenpäin vietäessä, tunnustettaisiin esille tuodut tosiasiat ja toimittaisiin niiden mukaan.

21.05 Sari Tanus kd: Arvoisa herra puhemies! Täällä on käytetty hyviä puheenvuoroja, mutta aivan ensimmäiseksi kiitoksia edustaja Henrikssonille tämän aloitteen laatimisesta. Tämän aloitteen suhteen ei ole mitään muuta vaihtoehtoa kuin viedä se oikeasti läpi ja käytäntöön.

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

Silloin kun oli päivystysuudistuksesta kyse, kävimme monet keskustelut sosiaali- ja terveysvaliokunnassa ja myös tässä salissa, ja silloin oli jo nähtävissä nämä asiat. Ja silloinhan nimenomaan käytimme, en tiedä, varmaan kymmeniä puheenvuoroja ja teimme vaikutusyriä, että sitä päivystysuudistusta ei olisi viety sellaisena läpi kuin se sitten kuitenkin nuijittiin läpi.

Esimerkiksi meillä Tampereella on tietysti se onnekas tilanne, että meillä on yliopistosairaala, mutta meillä on hyvä, kaunis kaupunginsairaala hyvine leikkaussaleineen, ja siellä lähän kaikki leikkaustoiminta loppuisi, ellei sitten näitä järjestelyjä sen yhden organisaation alle saada tehtyä, jotta ikään kuin sielläkin olisi sitten se perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystys.

Sitten jos ajatellaan tätä päiväkirurgiaa kaiken kaikkiaan, niin kuin edustaja Laukkanen tuossa hyvin kuvaavasti esitti, niin päiväkirurgiset toimenpiteet ovat yksi iso osa, ja niitä voidaan tehdä hyvinkin monella tapaa [Hannakaisa Heikkinen: Alle 5 prosenttia!] — Joo, alle 5 prosenttia, mutta joka tapauksessa — mutta anestesiaa vaativia eivät ole vain leikkaukset, vaan on myös tutkimuksia ja muita toimenpiteitä, ajatellen vaikka kehitysvammaisia potilaita, joille voi tällainen lyhyt nukutus, niin sanottu humaus, olla hyvinkin toimenpidettä tai tutkimusta helpottava.

Meillä on kaiken kaikkiaan terveydenhuollon uudistuksessa tarkoitus, että toiminta olisi asiakaslähtöistä, oikea-aikaista, ja silloin tulee myös [Puhemies koputtaa] niitä säästöjä. Eli minä toivon, että edustajat käyvät tämän huolella läpi ja tämä vika, mikä on tullut päivystysasetuksen myötä, korjataan tämän lakialoitteen myötä.

21.07 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa herra puhemies! Minäkin olen allekirjoittanut edustaja Henrikssonin aloitteen. Mielestäni on tarpeen keskustella sote-uudistuksesta, sote-palveluista ja myöskin tästä terveydenhuoltolaista. Sote-uudistustahan meillä vielä ei ole, mutta sen keskeinen periaate on taata yhdenvertaiset palvelut suomalaisille. Sitähän perustuslakivaliokunta omassa mietinnössään laajalti käsitteli, ei kuitenkaan käsitellyt ymmärtääkseni palvelujen alueellista saatavuutta, joka sekin liittyy yhdenvertaisuuteen. Jos-sain kai tulee se kilometrimäärä vastaan, jolloin palvelut eivät enää ole yhdenvertaisia.

Ongelma tässä on ollut, että meillä ei todella ole vielä olemassa sitä maakuntahallintoa, jossa voitaisiin keskustella, miten nämä yhdenvertaiset palvelut turvataan siellä maakunnassa, vaan se tapahtuu nyt sairaanhoitopiirien toimesta, omassa maakunnassani pitkälle virkamiesten toimesta. Sote-valmisteluhan etenee eri maakunnissa eri tavalla. Oma maakuntani Varsinais-Suomi on tässä surkein, itse asiassa vielä ei ole alkanut kunnollinen koko maakuntaa käsittelevä valmistelu. Jotain valmisteluja on Turussa, jotain valmisteluja on ruotsinkielisillä alueilla, jotain sairaanhoitopiirissä, mutta tällainen laaja yhteisselvitys puuttuu, ja sanotaan, että maakuntakeskus jarruttaa, niin kuin se ilmeisesti jarruttaa.

Mielestäni tässä on kaksi asiaa: on toisaalta tämä päiväkirurgia, anestesiaa vaativa leikkaustoiminta, ja sitten toisaalta perustason päivystys. Päiväkirurgiaahan tehdään monissa aluesairaaloissa, lähisairaaloissa hyvin tehokkaalla tavalla. Tiedän, että esimerkiksi Loimaan aluesairaala on tunnetusti erittäin tehokas ja osaava. Kun toisaalta sairaanhoitopiirissä on lähdetty ja strategiakin lähtee siitä, että olemassa olevien tilojen tilalle ei rakenneta uusia, niin nyt ei pitäisi hätiköidä vaan mielestäni jatkaa sitä päiväkirurgiaa. Tämä on yliopistosairaalan kokonaisuus, ja se olisi mahdollista kyllä, jos niin sairaanhoitopiiri päättäisi. Tiedämme, että se aiheuttaa jossain määrin kustannuksia, ehkä tässä tämä päivystysvaatimus on liian laaja — minä olen lukuja vaille lääkäri, mutta en tunne tätä. Sen sijaan tun-

nen kyllä nämä julkistalouden luvut, ja vaikka on kiire, tietenkin tällaisessa uudistuksessa pitäisi voida koko ajan tehdä näitä vaikuttavuusselvityksiä, että mitkä ovat ne kustannukset, mitkä ovat toisaalta palvelut. Ja silloin tullaan tähän perustason päivystykseen ja maakuntien rooliin ja myöskin sinne maakuntien raja-alueille.

Aina puhutaan näistä maakuntien kiroista, ja niitä voi nyt tässäkin uudistuksessa tulla. Esimerkiksi oma sairaalani on neljän maakunnan rajalla, itse asiassa tehty sinne 16 kunnan yhteiseksi aluesairaalaksi. Nyt sieltä loppuu perustason yöpäivystys. Sitten myöskin Uudestakaupungista loppuu perustason yöpäivystys. Sitten Sastamalasta, arvoisan puhemiehen loistavasta lentopallopitäjästä, loppuu yöpäivystys. Syntyy iso aukko maakuntien rajoille. Jo meidän kunnan nurkasta on 100 kilometriä sinne TYKSiin yöpäivystykseen. Kun myöskin muissa kunnissa päivystyksen ajat pienenevät, niin nyt TYKS on mennyt jo käytännössä tukkoon, ja tulee kentältä puhetta, että ei saada palveluja ja että potilasturvallisuus vaarantuu. Vielä ei ole kai mitään vakavaa tapahtunut, mutta tämä tulee jatkuvasti vastaan. Eli joudutaan ehkä sitten tekemään niitä uusia tiloja. Nyt ensihoidon yksikkö on pyytänyt 2 miljoonaa lisää rahaa, siis 30 uutta sairaanhoitajaa pitäisi saada TYKSiin nopeasti. Nyt sanotaan, että se järjestyy muutoin. Perusterveydenhoito maksaa 500 000 euroa, korkeintaan. Sanotaan, että yksi ambulanssikäynti maksaa 1 000 euroa, jos kaikki kustannukset lasketaan. Yleensä yksi käynti aiheuttaa kaksi matkaa, pitää mennä ja tulla. Kun vuodessa on 365 päivää, niin jos me yhden perustason tarpeettoman ajopäivystyksen esitämme, se on melkein sillä maksettu.

Onko tällaisia tarpeettomia käyntejä sinne keskussairaalaan? Kyllä niitä on. Esimerkiksi vanhuksat voivat saada yöllisiä kohtauksia, [Anna-Maja Henriksson: Juuri näin!] heidät voidaan tipassa hoitaa yöllä siellä sairaalassa. Jos lapsiperheessä tulee loukkaantuminen, se voidaan hoitaa siellä lähisairaalassa. Viime aikoina on ollut vanhuksilla ripulioireita, he tarvitsevat tipan lähisairaalassa. Miksi heidät pitäisi viedä viideksi tunniksi jonottamaan Turkuun? Miksi ei voida siis antaa päivystyslupaa, jos se on luvan takana, maakuntien rajojen lähisairaalalle? Sitä minä en ymmärrä, kun katsoo sitä taloudellisessa mielessä tai katsoo sitä ihmisten terveydenhuollon näkökulmasta. Kun siinä on myöskin naapurissa Satakunnan puolella erityisvastuualueella kuntia, jotka voisivat sitä käyttää, niin se olisi hyvin perusteltua. Eli pitäisi voida myöskin erva-alueella katsoa, kun on kaksi tai kolme maakuntaa, miten ihmisten palvelujen yhdenvertainen saatavuus voidaan hyvin turvata.

Puhemies! Mielestäni on huomattava myöskin se, että kun ei ole yöpäivystystä, perustasonkaan yöpäivystystä, niin se muuttaa sen sairaalan toimintaa paljon. Mielestäni se käytännössä aloittaa sen lähisairaalan alasajon. Vaikka sinne luvataan poliklinistä toimintaa, mutta kun sitä perustasonkaan yöpäivystystä ei ole, niin se on sen koko toiminnan kannalta ongelma. Kun siellä on se yöpäivystys, niin voidaan myöskin päiväsaikaan estää tarpeettomia ajoja sinne keskussairaalan jonoihin.

Tätä vaikuttavuusarviota pitäisi tarkastella taloudellisessa mielessä ja myöskin ihmisten palveluiden yhdenvertaisuuden kannalta, ja sen takia tätä keskustelua vielä pitää käydä. Myöskin ymmärrän, että aluesairaaloissa — meillä oma lähellä säilyy siinä maakuntarajalla — voi olla samanlaisia tilanteita ja silloin se vaatii tämän lain joustavoittamista tai ainakin niitä poikkeuslupia ja ehkä myöskin... En tunne tätä anestesiaa vaativaa päiväkirurgiaa, joka muuten on yksityisten ydinbisnestä. Jos ne sitten rajataan ulos, niin se on toinen asia, mutta ettei siltikin olisi hyvää syytä tarkastella asiaa nimenomaan vaikuttavuusnäkökohdista, ihmisten palveluiden yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

21.15 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Salonen kuvasi hyvin pienten ja isojen sairaaloitten osaamista ja työnjakoakin. Ainahan ei ole niin, että välttämättä siinä isommassa sen osaamisen tarvitsee olla sen parempaa kuin siinä pienemmässä.

Omakohtaiset kokemukset ovat hyvinkin läheltä, pitkällisestä taistelusta siellä Ähtärisä oman aluesairaalan puolesta, mikä käytiin tietysti maakunnan sisäisesti sairaanhoitopiirin sisällä, ja tiukan äänestyksen jälkeen sairaanhoitopiiri päätti aluesairaalan lakkauttaa. 103 työpaikkaa, joista suurin osa — näistä sairaanhoitajien työpaikoista — siirtyi Seinäjoelle, ja ne tuskan jäljet ovat tietysti nähtävissä. No, me tietysti tartuimme tuumasta toimeen ja rupesimme miettimään uusia vaihtoehtoja. Meillä vaihtoehdoksi tuli palveluitten tuottaminen yksityisinä yhteiskunnallisen yrityksen kautta, missä kunnat ja Pihlajalinna muodostivat oman yrityksensä, Kuusioliina Oy:n, joka nyt tuottaa terveydenhuollon palvelut siellä meillä. Tämän puitteissa meille sitten on tarjoutunut mahdollisuus, että voimme saada jälleen leikkaustoimintaa käyntiin omassa aluesairaalassamme, ja tämän leikkaustoiminnan ansiosta tietysti palautuu ainakin osa niistä työpaikoista. Nimenomaan ollaan puhuttu päiväkirurgisista toimenpiteistä, mitä sinne saatavissa olisi.

Monta kertaa sitä miettii näitä hyvin synkkiä kuvia, mitä esimerkiksi potilasturvallisuudesta meille tuodaan. Potilasturvallisuus ei mielestäni ole pelkästään sitä, että ollaan isoissa yksiköissä. Potilasturvallisuuteen liittyy monia asioita. Se on niistä paikallisista osajista kiinni, että on oikeanlaisia henkilöitä antamassa sitä hyvää hoitoa. — Minä tulen sinne eteen.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Edustaja voi jatkaa puhetta puhujapöytästä. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Herra puhemies! Jatkanpa tätä nyt sitten täältä, eli potilasturvallisuuteen liittyvistä kysymyksistä. Esimerkiksi tässä meidän Ähtärin aluesairaalamme alajajossa potilasturvallisuutta käytettiin vahvana argumenttina sairaalaa vastaan, mutta sitten kun katsottiin potilasturvallisuustilastoja, ei siinä kuitenkaan ollut mitään poikkeavuutta isoihin sairaaloihin verrattuna. Sen sijaan, kun siellä katsottiin niitä toimenpiteitä, mitä tehtiin, ei sinne otettu niitä riskialttiimpia potilaita. Siellä siis leikattiin lonkkia, olkapäitä, polvia ja niin edelleen. Eli potilasturvallisuus katsottiin jo etukäteen sen suhteen, ketkä soveltuivat tämäntyyppisiin aluesairaaloihin, missä ei vahvempaa erikoissairaanhoitoa sitten muutoin ollut eli teho-osastoa ja niin edelleen.

Kieltämättä sote on hyvä asia, ja se pitää toteuttaa, että me saamme rahat riittämään, mutta huoliakin siinä on. Yksi huoli on tietysti nämä työpaikat, mitä meillä alueella terveydenhuollon parissa on. No, on tietysti totta, että varmasti työnjakoa tehdään ja kuntoutus nousee merkittävämpään rooliin. Esimerkiksi omalla alueellani tähänkin tietysti on jo nyt panostettu ja kuntoutukseen satsattu, ja sitä kehitetään, mutta kyllä ovat tärkeitä niin ikään ne itse terveydenhuollon työpaikat, mitä sairaanhoitajat tekevät ja lääkärit tekevät. Sitä puolta ei pidä missään tapauksessa väheksyä.

Sitten toinen puoli, mistä aina ajatuksia herää, on se, että meille ei näitä leikkausjonoja nyt sitten tulevaisuudessa kertyisi, koska niitten suhteen ollaan päästy hyvään malliin. Tämä oma aluesairaala, jota tässä nyt esimerkkinä olen käyttänyt, aikoinaan muovattiin juuri siihen suuntaan, että se purki leikkausjonoja sairaanhoitopiirissä. Siten päästiin hoitotakuun mukaiseen aikaan, kun niitä polvien leikkauksia, lonkkien leikkauksia, olkapäiden leikkauksia ja niin edelleen pystyttiin siellä tekemään ja jonot pitämään aisoissa.

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

Yksi huoli vielä, mikä nousee tietysti näistä esiin, on se, kuinka paljon lisää investointeja tarvitaan sen puitteissa, että aluesairaalaista toimintoja siirretään pois. Nekään eivät ilmeisiä ole. Esimerkiksi Seinäjoella on kymmenien ja kymmenien miljoonien eurojen investointisuunnitelmat — osa toteutettu, osa toteutumassa tälläkin hetkellä ja osaa rakennetaan lisää. Olen toki siitä hyvin tyytyväinen, että Seinäjoki on täyden palvelun sairaala tässä sote-uudistuksessa, ja se tietysti pitää hyvän palvelutason yllä siellä maakunnassa. Mutta kaiken kaikkiaan toivon, että näitä huolia otetaan vakavasti ja otetaan myös huoli siitä vakavasti, että näitä päiväkirurgisia toimenpiteitä, mitä tehdään, katsottaisiin kuitenkin siltä kannalta, että niitä voidaan myös pienemmissä yksiköissä tulevaisuudessa tehdä. Ja potilasturvallisuus on tietysti ykkösasia. Minä luotan, että siinä onnistutaan.

Sitten vielä haluan mainita sen, että mitä tulee yksityiseen terveydenhuoltoon, niin kyllä ainakin meidän alueellamme kovin tyytyväisiä ollaan siihen ratkaisuun, mikä meillä on tehty. Me olemme saaneet kuntatalouteen erittäin mittavat säästöt, ja myöskin se palvelutaso on monilta osin parantunut. Tietysti tämä aluesairaalakysymys näitten leikkausten osalta on edelleen vaiheessa sikäli, että näitä uhkakuvia siellä eteen on tullut, mihinkä tämänkin aloite tietysti viittaa. Mutta sen voi jo sanoa, että hoitoketjut on saatu erittäin toimiviksi. Siitäkin on ihan omasta perhepiiristä kokemusta. Kun perusterveydenhuollossa lääkäri ottaa tammikuussa vastaan, kahden viikon päästä on erikoislääkärin vastaanotto vielä Ähtärissä, siellä omissa tiloissa, ja siitä jo sitten kolmen viikon kuluttua toimenpide suoritetaan, leikkaus tehdään — se toki toisessa sairaalassa. Mutta näissä hoitoketjuissa on varmasti kaikkein merkittävin tekijä se, että me saamme aikaan kustannussäästöjä. Minä uskon siihen vilpittömästi, että sote-uudistuksella tähän myöskin isommassa mittakaavassa päästään.

Mutta kiitos edustaja Henrikssonille, että olette tämän aloitteen tehnyt. Itsekin sen allekirjoitin, koska haluan näistä huolista päästä keskustelemaan tässä salissa, ja nyt siihen tilaisuus koitui. Sosiaali- ja terveysvaliokunta tietysti nyt sitten arvioi tätä aloitetta, ja toivon, että näitä huolia sitten otetaan esiin myös siellä valiokunnassa ja niihin pyritään löytämään vastauksia.

21.22 Juha Rehula kesk: Arvoisa herra puhemies! Olen myös kiitollinen, että tämä aloite on täällä. Kun lukee tämän aloitteen tekstin ja sitten katsoo allekirjoittajat, niin tulee mieleen, ovatkohan ihan kaikki allekirjoittajat lukeneet sen tekstin, jonka alle ovat nimensä laittaneet. Miksi kysyn tämän kysymyksen? Tämä on vastakysymys niille, jotka ovat tämän keskustelun aikana kysyneet, mitä keskusta tai kokoomus on ajatellut tilanteessa, jossa terveydenhuoltolakeja on valmisteltu ja sittemmin terveydenhuoltolain antamisen jälkeen asetuksia on rakennettu, siitä, ovatko palveluntuottajat yhdenvertaisia niissä tilanteissa, joissa esimerkiksi potilasturvallisuudesta puhutaan.

Edellinen puhuja — ja nyt tarkoituksella en puhu nimillä — totesi: "ketkä soveltuvat tämänäntyyppisiin sairaaloihin". Nythän siis puhutaan sairaaloista, joita ei lainsäädännön mukaan tässä maassa ole ollut sitten 80-luvun, 80-luvun, jonka tasoinen terveydenhuolto tarkoitti esimerkiksi hyvin omakohtaisesti kokien polven tähystysleikkauksessa neljän päivän sairaalajaksoa. Tultiin 90-luvulle: mentiin aamulla polven tähystykseen ja lähdettiin illalla pois. Tänä päivänä samainen polven tähystys tehdään puolen päivän toimenpiteenä. Tässä osaltaan vastaus heille, jotka kysyivät, liikkuvatko ihmiset paikasta A paikkaan B turhaan. Me olemme tilanteessa, jossa niiden toimenpiteiden, jotka vaativat erityistason palvelua, palvelua, jossa ammattitaidolla ja volyyymeillä on merkitystä, luonne terveyden-

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

huollon sisällä on olennaisesti muuttunut viimeisten vuosien, saatikka sitten vuosikymmenten aikana. Tämän sanon jatkaen: arvostan todella paljon sitä työtä, jota ne ammattilaiset, naiset ja miehet, tekevät muissa sairaaloissa kuin keskussairaaloissa.

Se, miksi minä olen kiitollinen, että tämä aloite on täällä, liittyy mahdollisuuteen edes yrittää käydä keskustelua siitä, mitä potilasturvallisuus tarkoittaa 2020-luvulla. Tämä aloite alkaa, ensimmäisen kappaleen tekstissä lukee: "Säädetyillä pykälillä on kuitenkin vaikutuksia, jotka ovat kauaskantoisempia kuin mistä on keskusteltu." Jonkun verran olen perillä valmistelusta, niin terveydenhuoltolain muutoksen kuin näitten asetustenkin, jotka antavat tiettyjä reunaehtoja sille tekemiselle, mitä eri sairaaloissa voidaan jatkossa tehdä. Oma henkilökohtainen toiveeni on ollut tämän matkan varrella se, että päästäisiin edes vuoteen 2017 niitten asioiden osalta, joissa me olemme nyt jo sen osaamisen, sen tekemisen ja niitten toimenpiteitten kanssa, jotka ovat tätä päivää, saataisiin edes pykälien tasolle tämä päivä puhumattakaan siitä, mihin me olemme menossa. Tämä tarina tai teksti polven tähystyksestä 80-luvulla, 90-luvun alussa ja siitä, mitä se on tänä päivänä, on yksi raapaisu siitä, miten meidän terveydenhuoltomme osaamisen taso on kehittynyt.

Yksi osa potilasturvallisuutta on se, että ihminen tarvitessaan palvelua voi olla varma, että hän saa sen palvelun nopeimmalla mahdollisella tavalla, parhaan mahdollisen palvelun nopeimmalla mahdollisella tavalla. Tämän päivän arkea on se, että sydäninfarkttilanteessa ensihoidon yksikkö, jossa on ensihoidon koulutuksen saanut lääkäri, menee kotiin, tai niillä alueilla, joilla lääkäreitä ei ole riittänyt, korkeasti koulutettu ammattilainen sairaanhoitajataustalla, lähihoitajataustalla menee ihmisen kotiin, aloittaa hoidon, päädytään leikkauspöydälle ja toipuminen tilanteessa, jossa se liuotus on aloitettu jo siellä kotona eikä vasta sitten jossakin muualla matkan päässä. On säästänyt monta ihmishenkeä, ja se jos mikä on potilasturvallisuutta. Yksikin ihmishenki, joka menetetään sen takia, että järjestelmä ei toimi, on liikaa. Yksikin ihmishenki, joka on menetetty sen takia, että ensin on viety henkilö A sinne lähimpään päivystävään yksikköön, jossa ei ole pystyttykään tekemään mitään tilanteessa, jossa kerta kaikkiaan niitä ammattilaisia ei ole esimerkiksi päivystämään riittänyt, on liikaa. Se ihmishenki, joka on menetetty siksi, että on menetetty aikaa, on ihan yhtä arvokas. Palveluverkon tietävät parhaiten paikalliset toimijat.

Arvoisa herra puhemies! Tässä aloitteessa on lueteltu kaksi kaupunkia, joihin tämä aloite mahdollisesti toteutuessaan vaikuttaisi — ja sanon muuten varmuuden vuoksi, että tunnistan, miltä pohjalta aloite on tehty, ja totean sen, että todennäköisesti vaikuttaisi näitten sairaaloitten toimintaan. Mutta tuossa kaupunkien listassa, jonka aloitteen ensimmäinen allekirjoittaja luki...

Minulla on ihan tämän päivän tietoa yhdestä sairaanhoitopiiristä, jossa sairaanhoitopiirin sisällä — ei yo-sairaanhoitopiirissä — on sovittu työnjakoa, joka vastaa voimassa olevia säännöksiä. Ja kun olen tuolta kyseiseltäkin alueelta kuullut, mitä tämä nyt säädetty tarkoittaa esimerkiksi aluetalouden ja työpaikkojen kannalta, on puhuttu satojen työpaikkojen menetyksestä. Tämänhetkisen arvion mukaan, kun siellä sairaanhoitopiirin sisällä, huom., ihan tavallisen sairaanhoitopiirin sisällä, ollaan tekemässä työnjakoa — tietysti arvio on arvio ja lopullinen voi olla jotakin muuta — puhutaan 4 htv:stä, tilanteessa, josta on tässäkin salissa puhuttu, että kyseisen aluesairaalan kohtalo on useitten satojen työpaikkojen menetys kyseiselle alueelle.

Toisen kaupungin osalta, jonka aloitteen allekirjoittaja mainitsi tuossa kaupunkien listassa, pihtisynnytyksellä sairaanhoitopiirin sisällä on pystytty ratkomaan investoinnit niin, että kaksinaipaisessa maakunnassa rakennetaan uudet sairaalat, ei siksi, että tarvittaisiin li-

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

sää kapasiteettia, vaan siksi, että tilat ovat lähes käyttökelvottomat homeen tai jonkun muun ongelman vuoksi, mikä noissa tiloissa on. On päästy eteenpäin.

Yksi asia, jota edellisessä tehtävässäni korostin kerta toisensa jälkeen, oli se, että tarvitaan yhteistyötä. On myönnettävä, että niin terveydenhuoltolain pykälät, jotka eduskunta hyväksyi joulun alla, kuin sitten nämä terveydenhuoltolain säätämisen jälkeen tehdyt asetukset, joissa tiettyjä rajoja tekemiselle jatkossa on asetettu, ovat aika tiukat. Mutta moneneen kertaan puhutut alueelliset erityispiirteet on mahdollista toimeenpanna, kunhan on yhteistyötä. Kun alueen sisällä ei ole päästy yksituumaisuuteen, yhteisymmärrykseen, tilanteessa, jossa sillä alueella on mandaattia neuvotella, sopia, tehdä ratkaisuja, joissa ne aluetaloudelliset menetykset eivät ole sellaiset kuin kauhuskenaarioissa maalataan, ei se ole maan hallituksen tai eduskunnankaan vika, tilanteisiin kun voivat johtaa niin monet, monet syyt. Jos suomalainen terveydenhuolto rakennettaisiin tänä päivänä täysin puhtaalta pöydältä, on ihan selkeää, että meidän rakennusten verkko olisi hyvin toisennäköinen. Tänä päivänä ollaan tilanteessa, jossa niin maan hallitus kuin eduskuntakin, niiltä osin kuin eduskunta on enemmistön päätösten taakse tuonut, on sitä rakentanut etsien joustoja, etsien toimintatapoja, joilla ne pahimpien kauhuskenaarioitten uhat eivät toteutuisi.

Mitä on potilasturvallisuus? Se on sitä, että ammattilaisia on riittävästi, ihmiset rahapussin paksuudesta ja asuinpaikasta riippumatta pääsevät palvelun piiriin, ei ole karsintoja, joissa valitaan kermat päältä ja hoidetaan ne helpot tapaukset ja vaikeammat jäävät jollekin toiselle.

Ja kysymys siitä, kuka on halunnut ja mitä on halunnut liittyen julkisen ja yksityisen väliseen työnjakoon: kyllä minä hämmästelen varsinkin niiden osalta, jotka täällä salissa ovat paheksuneet hallituksen tekemisiä viimeisten kuukausien aikana sosiaali- ja terveydenhuollon tulevaisuuteen liittyen, [Puhemies koputtaa] jos riemurinnoin on pistetty nimi alle paperiin, jossa tämä yhdenvertaisuus, jota tässä haetaan, kyseenalaistetaan.

21.33 Anna-Maja Henriksson r: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos hyvästä keskustelusta kaikille, jotka vielä jaksavat olla täällä eduskunnan suuressa salissa tänä iltana.

Ymmärrän tietenkin, että edellinen puhuja, joka on myös ollut ministerinä ja vastuussa tästä uudistuksesta, puolustaa sitä, ja se on hyvin luonnollista. Mutta edelleen minulle jäi suuri kysymysmerkki siltä osin, mitä hallitus on todella tarkoittanut, kun hallitus tällä ratkaisulla nyt käytännössä myös sulkee yksityisen sektorin pois näistä leikkauksista. Se on minulle suuri kysymysmerkki. Sen takia on myös vähän surullista, että täällä ei ole kokoomuksesta ketään paikalla, koska tästä olisi myös heidän kanssaan nyt kiva käydä keskustelua, onko tämä nyt ollut se tarkoitus. Onko se sitten niin, että ministeriössä ei myöskään luoteta siihen, että potilasturvallisuus toteutuu yksityisellä puolella, vaikka siellä tehdään joka päivä näitä yksinkertaisia leikkauksia, päiväkirurgisia leikkauksia, jo tänä päivänä?

Sain myös aikaisemmin tänään Hyvinvointialan liiton puolelta paperin, jossa he ovat selvittäneet koko maan tasolla, kuinka paljon yksityistä leikkaustoimintaa on Suomessa, ja tämän arvion mukaan yksityistä leikkaustoimintaa on yli 30 paikkakunnalla, käytössä on ainakin 170 leikkaussalia, tehtävien toimenpiteiden kokonaismäärä on luokkaa 70 000 ja valtaosa näistä toimenpiteistä vaatii anestesiaa. Eli kun anestesia on tässä nyt se asia, joka on keskiössä — se on kuin jalkapallojoukkueesta tai lentopallojoukkueesta, joka on meillekin tuttu laji, otettaisiin se keskikentän pelaaja pois, se, joka syöttää muille niin, että homma toimii ja syntyy maaleja. Jos tämä keskikentän pelaaja poistetaan tästä joukosta, niin mitä tapahtuu? Sama on tapahtumassa nyt sairaaloissa. Jos ajetaan anestesia alas, niin

potilasturvallisuushan heikkenee, niin kuin tässä monessa puheenvuorossa on jo tullut esille. Esimerkiksi edustaja Tanus, joka on myös lääkäri ammatiltaan, varmasti tietää tässä asiassa, mistä puhuu.

Nyt on tullut yhteydenottoja myös hammaslääkäreiltä, jotka ovat erittäin huolissaan siitä, että he kokevat sen niin, että hallitus ei ole myöskään ymmärtänyt, miten paljon anestesiaa tarvitaan hammaslääketieteessä, kun tehdään erilaisia toimenpiteitä. Vammaiset, lapset yleensä ovat ne potilaat, jotka tarvitsevat anestesiaa myös näissä toimenpiteissä. Onko siis järkeä siinä, että kaikki pitää keskittää keskussairaaloihin, ja minkälaisia pullonkauloja siitä syntyy ja minkälaisia lisäkustannuksia? Samalla meille syntyy tilanne, että meillä on tyhjiä leikkaussaleja ympäri Suomenmaata, myös hyviä sellaisia saleja. Esimerkiksi minun kotikaupungissani on viisi leikkaussalia. Eihän se ole järkevää taloudenhoitoa. Se ei voi olla järkevää taloudenhoitoa. Ja tämän takia olisi syytä käydä lisää keskustelua tästä aiheesta. Me olemme myös vastuussa siitä, että me teemme kauaskantoisia päätöksiä, joilla on valtavia heijastusvaikutuksia ei ainoastaan yksittäisiin kansanedustajiin vaan Suomen kansaan ja potilaisiin.

Arvoisa puhemies! On aivan ymmärrettävää, että tarvitaan jonkinasteinen työnjako sairaaloiden välillä, ja tästä varmasti löytyy suuri yhteisymmärrys. Mutta sellaiset yksinkertaiset leikkaukset, joissa potilas tulee aamulla sairaalaan ja lähtee iltapäivällä kotiin, olisi edelleen viisasta mahdollistaa siellä, missä ne ovat toimineet hyvin, missä palvelu on ollut laadukasta ja potilaat tyytyväisiä.

Ja edelleen täytyy vain sanoa, että kummallista on myös se, että voidaan sanoa, että sata vuotta meillä on ollut kuntademokratia, me olemme kunnissa päättäneet, minkä tasoista sairaalatoimintaa meillä on, kunnissa tai kuntayhtymissä. Nyt se päätävältä on siirtymässä ei oikeastaan maakunnillekaan, vaan se siirtyy valtion keskushallintoon, eliikä käytännössä valtiovarainministeriö tulee päättämään rahasta ja sosiaali- ja terveysministeriö päättää siitä, mitä saa tehdä missäkin. Minun mielestäni tämä ei ole myöskään demokrati-an näkökulmasta toivottava kehitys, ja sen takia, kun keskusta nyt ajaa maakuntauudistusta niin vahvasti, olisin toivonut, että keskusta samalla olisi ajanut sellaista itsehallintoa, jossa maakunnat itse saisivat päättää näistä asioista. Se on kanssa suuri kysymysmerkki. Ymmärrän sen, että haluatte sen maakuntauudistuksen, mutta pitäisi olla sitten sellainen uudistus, jossa annetaan myös kunnan itsehallintoa eikä laiteta pystyyn järjestelmää, joka tarkoittaa valtiovallan holhousa.

Arvoisa puhemies! Olen kiitollinen siitä, että keskustellaan, ja varmasti keskustelua tarvitaan vielä, koska yksinkertaisin ratkaisu — nyt kun todetaan, minkälainen tämä tilanne on — jos tätä lakialoitetta ei haluta hyväksyä, olisi nyt kuitenkin se, että tehtäisiin sellainen muutos, että tämä uudistus astuisi voimaan vasta silloin, kun sote-uudistus astuu voimaan. Sillä ostettaisiin aikaa ja voitaisiin myös miettiä, millä toimenpiteillä päästään sellaiseen ratkaisuun, että maahan ei synny kaaosta.

21.40 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa herra puhemies! Siis jo hyväksytyn terveydenhuoltolain mukaisesti kirurgiset leikkaukset siirtyvät sairaanhoitopiirien keskussairaaloihin aluesairaaloista ensi vuoden alkuun mennessä yliopistollisia sairaanhoitopiirejä lukuun ottamatta. Näissä yliopistollisissa sairaanhoitopiireissä voidaan päättää tehdä järjestely, jossa leikkauksia tehdään useammassa toimipisteessä, mutta kuitenkin leikkausvolyymien ja laatuvaatimusten on oltava kunnossa kussakin leikkaavassa yksikössä.

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

Palaan tähän ei-yliopistolliseen sairaanhoitopiiriin Kanta-Hämeeseen, josta tänään on juuri hyvin myönteinen uutinen uutisoitu. Johtaja, ylilääkäri Seppo Ranta toteaa tuossa tiedotteessa näin: "Vaikka leikkauksia siirretään Hämeenlinnaan, merkittävä osa erikoissairaanhoidon poliklinikkatoiminnasta jatkuu tai jopa vahvistuu Forssassa. Myös perusterveydenhuollon päivystys ja röntgen jatkuvat Forssan seudulla ympärivuorokautisesti." [Olavi Ala-Nissilän välihuuto]

Hyvä puhemies! Haluan todeta tässä, että kuten lakialoitteen jättäjä Henriksson edellisessä puheenvuorossa peräänkuuluttaa alueellista päätöksentekoa, niin tämäkin osoittaa, tämä tämänpäiväinen uutinen, että kun alueella on halukkuutta sopia yhdessä, niin tuloksia syntyy. Ja olkoon tämä Kanta-Hämeen kuvio hyvä esimerkki muille alueille Suomessa, että jätetään politikointi vähemmälle kaikilla toiminnan tasoilla ja luotetaan siihen, että alan ammattilaiset pystyvät tekemään rakenteellisia muutoksia, joita ikääntyvä Suomi tarvitsee. Me kaikki tunnistamme sen, että ikääntyvässä Suomessa meidän on pakko muuttaa sairaanhoidon rakenteita niin, että erikoissairaanhoito ei vie koko ajan suurenevaa leijonanosaa, vaan meidän pitää pystyä tukemaan perustason palveluja ja kuntoutusta — perustason palveluja siten, että ne palvelut, joita tarvitsemme usein, ovat lähellä ja helposti saatavissa, toisin kuin tällä hetkellä usein on. Ja niitä erikoistason palveluita, joita sillä alueella asiantuntijoiden arvion mukaan tarvitaan enemmän, niitä tuotetaan ja tuodaan lähemmäksi, ei niin kuin nytten, että kalliisti taksiyydissä ajatetaan ihmiset sinne kauemmaksi erikoissairaalaan tai yliopistolliseen sairaalaan, vaan että nuo omien alojensa ammattilaiset tulevat sinne perustason yksikköön tekemään toimenpiteitä ja myös sitten tutkimaan potilaita. Tämä on viisasta uudistusta. Asiantuntijat liikkuvat, eivät tuhannet ja tuhannet ihmiset.

Arvoisa puhemies! Edustaja Henriksson totesi näistä tyhjästä saleista. Ne seinät eivät juurikaan maksa. [Anna-Maja Henrikssonin välihuuto] Ne laitteet maksavat, ja ne on harvoin pultattu niin kiinni, etteikö niitä rakenteista irti saataisi. Nuo tyhjät salit ovat muunnettavissa, kuten tuossa edellisessä puheenvuorossa sanoin, sopimaan sellaisiin palveluihin kuin esimerkiksi kuntoutukseen. Toivon mukaan kuntoutuksen uudistamiskomitean työn jälkeen päätettävä asia on se, että me tuomme paljon nykyistä laadukkaammat, aikaisemmat ja jo tuossa hoitosuunnitelmassa varhaiseen vaiheeseen suunnitellut ja sovitut kuntouttamismuodot mahdollisiksi kaikkialla Suomessa. Ja tässä aluesairaaloilla on valtavan iso rooli. Minua harmittaa se, että näin pitkälle meillä Suomessa — jossa toki on maailman laadukkaimpia erikoissairaanhoidon toimenpiteitä toteutettu — kuntoutus on hieman satumanvaraista: sillä, missä ihminen asuu, voi olla merkitystä sille, minkälaisen kuntoutuksen hän saa. Useinkin on käynyt niin, että vaikkakin tekonivelleikkaus on onnistunut erinomaisesti, sen hyöty ihmiselle valuu hukkaan, kun kunnollista kuntoutusta ei ole suunniteltu, ja se toimintakyky tässä raajassa ei koskaan ihmisellä palaudu sellaiseksi kuin se olisi voinut hyvän kuntoutuksen jälkeen — mikä tarkoittaa sitä, että se arvokas, jopa kymmenien tuhansien leikkausoperaatio valuukin hukkaan puutteellisen tai olemattoman kuntoutuksen takia. Tästä meidän täytyy päästä eroon.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi haluan kysyä lakialoitteen ensimmäiseltä allekirjoittajalta: Kirjoitatte tässä lakialoitteessa: "Käytännössä jo nyt tehdyt keskittämistoimet ovat johtaneet suuriin ongelmiin. Esimerkiksi Kuopiossa yhteispäivystyksikkö on tukkeutunut." Mitä toimenpiteitä tarkoitatte? Mielestäni vielä sellaisia muutoksia ei Pohjois-Savossa ole tehty, että niitä Kuopiossa näkyisi. Kuopion yhteispäivystyksikkö on ollut tasaisen tukkeutunut varmaan viimeiset 15 vuotta — sen minkä minä omalta hoitohistorialtani

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

olen aluetta tarkastellut. Tämä lyhyt sykli, jolloin tämä hallitus on näitä uudistuksia tehnyt, ei ole kyllä mielestäni Kuopion yhteispäivystyksikköä sotkenut. — Kiitoksia, puhemies.

21.46 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tarkoittanut pyytää vastauspuheenvuoroa, mutta haluan vähän täydentää.

Siis jos maasta poistuu 10 prosenttia leikkauskapasiteettia varsin nopeasti, niin totta kai sillä on vaikutusta. Totta kai sillä on vaikutusta. Ja se pahentaa päivystysongelmia, jos siihen ei ole varauduttu.

Toinen kysymys: Minä tunnen tämän Forssan sairaalan, ja on erittäin hyvä, jos siellä säilyy ympärivuorokautinen perustason päivystys. Siellä leikataan 800 ihmistä vuodessa. Mihin tarvitaan niitä vuodeosastoja tämän jälkeen, jos annetaan se kuva, että sieltä vain neljä henkilöä vähenee työvoimasta — lääkärien lukumääriä kyllä en ymmärrä?

21.47 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä Kuopio tulee kyllä ihan Ylen uutisista — että se ei ole mikään itse keksimäni juttu, vaan se on ollut Ylen nettisivuilla — ja myös muut tämän lakialoitteen allekirjoittajat ovat olleet mukana kirjoittamassa juuri sen osion.

Edustaja Heikkinen nosti esille, miten paljon voi tehdä, jos sovitaan asioista alueella. Voin mainita sen, että myös Pohjanmaalla ja Vaasan sairaanhoitopiirissä on sellainen tilanne, että haluttaisiin hyvin mielellään sopia. Vaasan keskussairaala on sitä mieltä, että päiväkirurgisia leikkauksia pitäisi saada jatkaa Pietarsaaren sairaalassa, mutta se on nyt mahdotonta tämän lain myötä, niin kuin se tällä hetkellä STM:n virkamieskoneistossa tulkitaan. Sen takiahan sinänsä tämä ehdotus tai tämä laki — ei vain ehdotus, vaan se on tällä hetkellä jo laki — on niin huolestuttava, että se ei avaa näitä mahdollisuuksia [Puhemies koputtaa] sopia asioista sillä tavalla kuin sen pitäisi.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja nyt palaamme puhujalistaan.

21.49 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Ihan alkuun on sanottava, että koen sen jotenkin toinen toisiamme väheksyvänä, että kun keskustelemme näin merkittävästä asiasta, niin täällä syytetään erilaisia mielipiteitä politikoinniksi — syytä siihen, miksi täällä osa edustajista kertoo aidosti huolensa ja ajatuksensa tästä uudistuksesta tai lainmuutoksesta, ikään kuin vähätellään, että kyse on ainoastaan politikoinnista. Hyvät kollegat, ei alennuta sille tasolle. Me ymmärrämme, että asiantuntijatkin tässä maassa ovat erimielisiä tästä kyseisestä asiasta. Riippuen pitkälti siitä, ketä asiantuntijaa kulloinkin haluamme kuulla, löydämme sieltä juuri ehkä sitä omaa ajatusta, kokemusperää tai oman alueen tilannetta vastaavia puheenvuoroja. Siksi on vähättelevää sanoa, etteivät ne muutkin ajatukset olisi aivan yhtä todellisia.

Myöskin vierastan ajatusta siitä, että tässä olisi kysymys kykenemättömyydestä tehdä yhteistyötä. Eihän siitä ole kysymys. Aivan varmasti yhteistyötä tehdään sitten siinä kohdassa, kun on todettu, että nyt on laki tullut voimaan, ja totta kai alueella on pitänyt aloittaa neuvottelut ja keskustelut ja miettiä, miten jatkossa tehdään. Yhteistyötä on tehty toki tätä ennenkin, ei siitä ole kysymys.

Miksi itse tämän aloitteen allekirjoitin? Kävimme siitä hyvän keskustelun edustaja Henrikssonin kanssa, ja osittain on asioita, joita ehkä itse katson vähän toisella tavalla. Itse olen

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

nostanut esille tämän, minkä edustaja Henrikssonkin tässä lopuksi esille nosti, että nyt olisi ehkä kaikista järkevintä ja tärkeintä saada se lisää aika sote-uudistukseen asti. Se on ollut ainakin itselleni yksi hämmäntävimmistä asioista, että kun nyt ollaan valmistelemaan valtakunnan mittavinta ja merkittävintä uudistusta, jossa kaikki sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut katsotaan aivan uudelta pohjalta ja kartalta, ja kun ainakin itse olen kokenut, että hallitus on hyvinkin pontevasti halunnut kannustaa alueita itse oma-aloitteisesti miettimään, mikä siellä alueella olisi oikea ja sopiva palveluverkko ja miltä pohjalta palveluita sitten siellä alueella annetaan, ja nostanut esille senkin, että alueet ovat erilaisia ja mahdollisesti ratkaisutkin alueella erilaisia, niin miksi ihmeessä näitä kyseisiä asioita ei voitu antaa siellä alueella päättää samassa yhteydessä, kun mietitään koko sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita. Se on yksi asia, mikä minulle on ollut vaikea ymmärtää.

Toinen asia, mikä on mielestäni erityisen arvokas asia nostaa esiin ja keskusteluun tässä Henrikssonin lakialoitteessa, on tämä erilainen kohtelu riippuen siitä, millaisessa maakunnassa ollaan, siis ollaanko maakunnassa, jossa on yliopistollinen keskussairaala, vai ollaanko maakunnassa, jossa on ainoastaan keskussairaalasoinen yksikkö. En ole kyllä vielä löytänyt vastausta siihen, mikä tämän eroavuuden taustalla tai takana on. Siis jos siinä maakunnassa, jossa on keskussairaala, vedotaan nimenomaan potilasturvallisuuteen, että hoitoa on keskitettävä, esimerkiksi leikkaustoimenpiteet on keskitettävä potilasturvallisuussyistä, mutta sitten toisessa maakunnassa, jossa on yliopistollinen yksikkö, niin aivan vastaavien kilometrien päässä, aivan vastaavan kokoisessa kaupungissa, aivan vastaavan kokoisessa yksikössä se onkin turvallista. Tämä on yksi ristiriita, jota ainakin itse edelleen kritisoin. Tässäkin on se, että kaikilla alueilla pitäisi nimenomaan olla mahdollisuus keskenään käydä hyvässä hengessä yhteistyötä ja neuvonpitoa, miten nämä palvelut voitaisiin järjestää.

Sitten vielä yhtenä tärkeänä asiana on se, että helposti me keskustelemme tästä leikkaustoiminnasta mutta oikeastaan unohdamme sen, että leikkaustoiminta mahdollistaa monta muutakin toimenpidettä, jotka sitten ovatkin jo hyvin arkisia toimenpiteitä. Erityisesti tämä tulee nyt tämän anestesia- ja leikkauksen kautta, että siellä esimerkiksi anestesia- ja leikkauksen tarvitaan sydämen rytminsiirtoihin, lyhytaikaisiin nukutuksiin vaikka mahasuolistokanavien tähtystyksessä, osassa hammastoimenpiteitä, niin kuin edustaja Henriksson täällä toi esille, mutta myöskin kipupotilaan hoidossa ja saattohoidossa. Ja nämä ovat kyllä sellaisia ikään kuin lähipalveluita, joita itse ainakin ajattelen, että hyvässä palveluverkossa ja -valikoimassa pitäisi pystyä järjestämään myöskin lähellä, ainakin keskisuurissa suomalaisissa kaupungeissa. Tämä on yksi kysymys, johon ei vielä ole löytynyt kunnollista vastausta, että miten nämä jatkossa voitaisiin toteuttaa.

Haluan siis sanoa, että meillä helposti mennään uudistuksissa tai muutoksissa eteenpäin niin, että ensin halutaan lopettaa ja lakkauttaa ja sitten sen jälkeen vasta katsotaan, mikä se tulevaisuuden toiminta sitten voisi olla — kun me olisimme voineet lähteä toisinpäin, että me olemme luomassa nyt sitä tulevaisuuden toimintaa sote-uudistuksen yhteydessä ja sen osana katsotaan, onko järkevää muuttaa päivystysyksikköverkostoa, muuttaa myöskin leikkauksia tekeviä yksiköitä ja sitä verkostoa ja katsoa siellä alueellisesti parhaat mahdolliset palvelut.

Ja kun nyt puhun näin ja sanon näin, niin tämä ei ole politikointia. Tämä on aito toive ja aito keskustelualoite, jota mielestäni pitää pystyä käymään eduskunnassa toinen toisiamme kunnioittaen.

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

21.56 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puhemies! Täällä on kyllä niin huikean korkeatasoisia puheita, että toivoisi, että koko sali olisi täynnä ja tämä saisi arvoisensa yleisön. Ehkä siellä internetin ääressä on ihmisiä, jotka tätä seuraavat.

Edustaja Rehula täällä nosti esiin asioita, muutama poiminta. Hän sanoi: "Nyt puhumme sairaaloista, joita ei ole ollut sitten 80-luvun." Juuri näin, olemme tästä samaa mieltä. Hän sanoi: "Luonne terveydenhuollossa on muuttunut." Siitäkin olemme aivan samaa mieltä. Sitten hän puhui potilasturvallisuudesta, se on keskiössä, ja siitäkin olemme samaa mieltä. Sitten hän sanoi: "parhaan mahdollisen palvelun nopeimmalla mahdollisella tavalla". Tästä tavoitteestakin olemme yhtä mieltä, valitettavasti se ei vain tällä hetkellä toteudu. Keskimääräinen odotusaika Suomessa erikoissairaanhoidossakin on 75 vuorokautta. Sitten hän sanoi, että ammattilaisia ei ole saatu riittävästi ja siksi on näitä hoitajonoja. Siitäkin olemme samaa mieltä.

Mutta hän ei vastannut tähän peruskysymykseen, jota me täällä edustaja Henrikssonin lakialoitteeseen liittyen olemme kysyneet, että miten julkinen puoli, nämä keskussairaalat, muodoltansa mitä tahansa, aikoo selvittää niistä leikkauksista, joita yksityinen puoli nyt tekee ja joita se tämän uudistuksen takia jatkossa ei voi tehdä.

Kyllä erikoissairaanhoidon Suomessa toimii. Suomalainen kirurgia on maailman huippuluokkaa. Eräskin kirurgiystäväni leikkaa aamulla Helsingissä, menee lentokentälle, yksityiskoneella Norjaan, leikkaa siellä, tulee takaisin ja leikkaa vielä illalla. Aivan huippuhuoltoa saa Suomessa. Sille, että meillä on terveydenhoitolaki, joka pyrkii parantamaan käytäntöjä, tuomaan keskittämistä sinne, missä se on järkevää, me kaikki sanomme: tervetuloa, se on hyvä suunta. Mutta miten nämä keskussairaalat, yliopistosairaalat selviävät näistä leikkauksista, jotka yksityissairaalat nyt tekevät?

Pohjola-vakuutusyhtiö perusti oman sairaalan, koska keskussairaalat eivät pystyneet vastaamaan olemassa olevaan leikkaustarpeeseen ja nämä viiveet alkoivat tulla vakuutusyhtiölle niin kalliiksi, että oli kokonaistaloudellisesti järkevintä perustaa oma sairaala. Käytännön esimerkki: Nainen tuntee rinnassansa kyhmyn, menee sen kanssa sairaalaan, julkiselle puolelle. Hän saa lähetteen jonnekin, odottaa ehkä kaksi kolme viikkoa, jonka jälkeen hän pääsee seuraavaan vaiheeseen. Useimmiten käy niin, että mahdollinen leikkaus tehdään 3—6 kuukauden kuluttua. Kun taas esimerkiksi tässä Pohjolan Omasairaalassa tai yksityissairaalassa ylipäättänsä tilanne on sellainen, että kun hän tulee sinne, niin hänet viedään saman tien kokeisiin ja hän saa seuraavana päivänä tulokset ja jo kolmantena päivänä on leikkauksessa. Tämä on se tavoite, johon pitäisi pystyä.

Arvoisa puhemies! Nämä ovat niin suuria asioita, että toivoisin, että kaikki voisimme olla tästä asiasta yhtä mieltä, että ei kannata nyt tätä... minä sanoisin näin, että emmekö voi edustaja Henrikssonin havaitsemaan valuvikaan tarttua nöyrästi ja korjata tätä.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.

11. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 6.10.2017 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 22.01.

Pöytäkirja PTK 99/2017 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen